

Näringsutskottets betänkande 2025/26:NU17

Elmarknadsfrågor

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden om elmarknaden. Yrkandena rör bl.a. övergripande elmarknadsfrågor, nätutveckling, elstöd, vissa avtals- och avgiftsfrågor, stöd- och flexibilitetstjänster samt energigemenskaper. Utskottet hänvisar främst till den förda politiken och pågående arbete.

I betänkandet finns 22 reservationer (S, V, C, MP).

Behandlade förslag

132 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	7
Utskottets överväganden	8
Övergripande om elmarknaden	8
Utskottets ställningstagande	19
Nätutveckling	22
Utskottets ställningstagande	34
Elområden	37
Utskottets ställningstagande	40
Elstöd	41
Utskottets ställningstagande	43
Försörjningstrygghet och leveranssäkerhet	43
Utskottets ställningstagande	52
Vissa avtals- och avgiftsfrågor	54
Utskottets ställningstagande	55
Stöd- och flexibilitetstjänster	57
Utskottets ställningstagande	61
Energigemenskaper	62
Utskottets ställningstagande	64
Vissa övriga elmarknadsfrågor	64
Utskottets ställningstagande	69
Reservationer	71
1. Övergripande om elmarknaden, punkt 1 (S)	71
2. Övergripande om elmarknaden, punkt 1 (V)	72
3. Övergripande om elmarknaden, punkt 1 (C)	74
4. Övergripande om elmarknaden, punkt 1 (MP)	75
5. Nätutveckling, punkt 2 (S)	77
6. Nätutveckling, punkt 2 (V)	79
7. Nätutveckling, punkt 2 (C)	80
8. Nätutveckling, punkt 2 (MP)	82
9. Elstöd, punkt 4 (S)	84
10. Försörjningstrygghet och leveranssäkerhet, punkt 5 (S, V)	85
11. Försörjningstrygghet och leveranssäkerhet, punkt 5 (C)	86
12. Försörjningstrygghet och leveranssäkerhet, punkt 5 (MP)	88
13. Vissa avtals- och avgiftsfrågor, punkt 6 (S)	89
14. Vissa avtals- och avgiftsfrågor, punkt 6 (V, C, MP)	90
15. Stöd- och flexibilitetstjänster, punkt 7 (V, MP)	92
16. Stöd- och flexibilitetstjänster, punkt 7 (C)	93
17. Energigemenskaper, punkt 8 (C, MP)	95
18. Energigemenskaper, punkt 8 (V)	96
19. Vissa övriga elmarknadsfrågor, punkt 9 (S)	97
20. Vissa övriga elmarknadsfrågor, punkt 9 (V)	98
21. Vissa övriga elmarknadsfrågor, punkt 9 (C)	99
22. Vissa övriga elmarknadsfrågor, punkt 9 (MP)	99
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	101
Motioner från allmänna motionstiden 2025/26	101

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Övergripande om elmarknaden

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:349 av Lars Englund (M) yrkandena 2 och 3,
 2025/26:517 av Anders Alftberg och Robert Stenkvist (båda SD),
 2025/26:625 av Jamal El-Haj (-) yrkande 2,
 2025/26:1447 av Ida Karkiaainen m.fl. (S) yrkande 6,
 2025/26:2656 av Cecilia Rönn (L),
 2025/26:2669 av Lars Englund (M) yrkande 1,
 2025/26:2797 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1–3 och 5,
 2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 3, 6, 7 och 33,
 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 40 och 83–85,
 2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 94, 100, 103 och 104,
 2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 6 och
 2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 14, 17 och 18.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (V)

Reservation 3 (C)

Reservation 4 (MP)

2. Nätutveckling

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:767 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 3,
 2025/26:848 av Niels Paarup-Petersen (C),
 2025/26:990 av Helena Lindahl och Anne-Li Sjölund (båda C) yrkandena 1–3,
 2025/26:1437 av Markus Selin m.fl. (S) yrkande 4,
 2025/26:1442 av Patrik Lundqvist m.fl. (S) yrkandena 1–3,
 2025/26:1867 av Ulrika Heindorff m.fl. (M) yrkande 3,
 2025/26:2238 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
 2025/26:2246 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
 2025/26:2519 av Morgan Johansson m.fl. (S),
 2025/26:2796 av Mathias Tegnér (S) yrkande 12,
 2025/26:2797 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 18,
 2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 40, 42, 45 och 46,
 2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 8,
 2025/26:3328 av Camilla Brunsberg (M) yrkande 2,
 2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 42,
 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 49, 57, 65 och 67,

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 85, 93, 95–99, 105, 106, 126, 127, 129, 137 och 141,
 2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 8 i denna del och 13,
 2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 19, 24 och 25 samt
 2025/26:3789 av Daniel Riazat (-) yrkande 7.

Reservation 5 (S)

Reservation 6 (V)

Reservation 7 (C)

Reservation 8 (MP)

3. Elområden

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:418 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 1,
 2025/26:767 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 2,
 2025/26:1316 av Per-Arne Håkansson och Niklas Karlsson (båda S),
 2025/26:1867 av Ulrika Heindorff m.fl. (M) yrkandena 2, 4 och 5,
 2025/26:1901 av Magnus Manhammar (S),
 2025/26:2335 av Magnus Manhammar (S),
 2025/26:2669 av Lars Englund (M) yrkande 5 och
 2025/26:3328 av Camilla Brunsberg (M) yrkande 1.

4. Elstöd

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:418 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 2 och
 2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 5.

Reservation 9 (S)

5. Försörjningstrygghet och leveranssäkerhet

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:767 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkandena 6 och 7,
 2025/26:1551 av Sten Bergheden (M),
 2025/26:1867 av Ulrika Heindorff m.fl. (M) yrkande 1,
 2025/26:2682 av Magnus Manhammar (S),
 2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 52 och 53,
 2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 49, 53 och 54,
 2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 34,
 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 59,
 2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 47, 48 och 133
 samt
 2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 8 i denna del.

Reservation 10 (S, V)

Reservation 11 (C)

Reservation 12 (MP)

6. Vissa avtals- och avgiftsfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2898 av Lars Beckman (M),

2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 39 och 41,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 56 och 63 samt

2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 9.

Reservation 13 (S)

Reservation 14 (V, C, MP)

7. Stöd- och flexibilitetstjänster

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 34, 37, 43 och 52,

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkandena 40 och 41,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 55, 60, 64 och 66,

2025/26:3547 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 15 och

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 90, 117 och 142.

Reservation 15 (V, MP)

Reservation 16 (C)

8. Energigemenskaper

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2797 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17 och

2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 55 och 57–59.

Reservation 17 (C, MP)

Reservation 18 (V)

9. Vissa övriga elmarknadsfrågor

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:811 av Mikael Larsson (C),

2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4,

2025/26:2974 av Hans Eklind och Camilla Brodin (båda KD),

2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 47,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 58,

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 136 och

2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 26.

Reservation 19 (S)

Reservation 20 (V)

Reservation 21 (C)

Reservation 22 (MP)

Stockholm den 26 mars 2026

På näringsutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Josef Fransson (SD), Mattias Jonsson (S), Ann-Charlotte Hammar Johansson (M), Marianne Fundahn (S), Eric Palmqvist (SD), Isak From (S), Kjell Jansson (M), Birger Lahti (V), Johnny Svedin (SD), Katarina Luhr (MP), Louise Eklund (L), Angelica Lundberg (SD), Lili André (KD), Anna af Sillén (M) och Catarina Deremar (C).

Redogörelse för ärendet

I detta betänkande behandlas 132 yrkanden i motioner från allmänna motions-
tiden 2025/26. En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Övergripande om elmarknaden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om bl.a. elmarknadens utveckling och utformning, modeller för elpriser och styrningen av elsystemet. Utskottet hänvisar till den förda politiken och pågående arbete.

Jämför reservation 1 (S), 2 (V), 3 (C) och 4 (MP).

Motionerna

I partimotion 2025/26:2797 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag på implementering av modellen för s.k. Sverigepriser på el. I yrkande 2 föreslås vidare ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör deklarerat för EU att den avser att införa Sverigepriser på el. Motionärerna anser också att regeringen bör initiera en samrådsprocess med övriga EU-länder i syfte att implementera Sverigepriser på el. Det framgår av yrkande 3. I motionens yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör tillsätta en elkriskommission i syfte att utreda hur utländska investerares in-teckningar i elproduktionen påverkar det svenska elsystemet och i förlängningen den gröna omställningen.

I partimotion 2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 14 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen skyndsamt bör återkomma med heltäckande konsekvensanalyser och ett kostnadseffektivt styrmedel för Sveriges framtida elförsörjning. I motionens yrkande 17 föreslås ett tillkännagivande om att det svenska elsystemet ska vara robust och motståndskraftigt och i yrkande 18 att svenska elpriser ska hållas låga i syfte att möjliggöra konkurrenskraftiga affärsmodeller och billig hushållsel i fortsättningen.

I kommittémotion 2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om behovet av tillgång till stabila och rimliga priser för elkonsumenter i hushåll, s.k. folkhemsel. Motionärerna pekar i sammanhanget bl.a. på att hushåll bör ha möjlighet att teckna långa kontrakt för elleverans till rimliga och stabila priser på liknande sätt som stora kunder.

I kommittémotion 2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 94 föreslås ett tillkännagivande om att genomföra en översyn av ellagen och elnätregleringen för att underlätta investeringar i smart teknik och för att bereda vägen för nya affärsmodeller såsom införande av timmätning för kunder i det svenska elsystemet senast 2026. Motionärerna anför vidare i yrkande 100 att regeringen skyndsamt bör återkomma med heltäckande

konsekvensanalyser och ett kostnadseffektivt styrmedel för Sveriges framtida elförsörjning. De anför även i yrkande 103 att det svenska elsystemet ska vara robust och motståndskraftigt och i yrkande 104 att svenska elpriser ska hållas låga i syfte att fortsätta att möjliggöra konkurrenskraftiga affärsmodeller och billig hushållsel.

I kommittémotion 2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att erbjuda statliga elektrifieringsavtal i syfte att möjliggöra en plan för utfasning av fossil energi samt stimulera en utbyggnad av kraftproduktion. Motionärerna anför även att ett planeringsmål för att kunna tillgängliggöra mer el till 2030 och 2035 årligen bör införas. Det framgår av yrkande 6. I yrkande 7 föreslås vidare ett tillkännagivande om ett planeringsmål för grön baskraft till 2030 om 10 GW genom effekthöjningar, energilagring och flexibilitet och i yrkande 33 ett tillkännagivande om ett pristak på el.

I kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 40 föreslås ett tillkännagivande om att införa ett investeringsstöd för grön baskraft, och i yrkande 83 anföras att en handlingsplan för att säkerställa el i närtid till industrins klimatomställning bör tas fram. Motionärerna anser också, enligt yrkande 84, att tilldelningen av effekt för att skynda på industrins klimatomställning bör förbättras och att dubbelriktade prissäkringsavtal mot grön industri och elproducenter bör införas. Det sistnämnda framgår av yrkande 85.

I motion 2025/26:1447 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om att elnätet bör byggas ut och tilldelningssystemet reformeras.

I motion 2025/26:517 av Anders Alftberg och Robert Stenkvist (båda SD) föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att begränsa ägandet av elnät till ekonomiska föreningar och allmännyttiga aktörer.

I motion 2025/26:349 av Lars Englund (M) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att ta fram en prismodell på el i syfte att kompensera företag genom en skattereduktion för elpriser som överstiger ett nationellt referenspris på el. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att definiera ett nationellt referenspris på el.

I motion 2025/26:2669 av Lars Englund (M) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att Svenska kraftnät bör ges ett förtydligat och nytt uppdrag med fokus på ansvaret för Sveriges långsiktiga elförsörjning.

I motion 2025/26:2656 av Cecilia Rönn (L) föreslås ett tillkännagivande om att utreda hur staten kan återta ägandet av elnätet hela vägen ut till hushåll och företag.

I motion 2025/26:625 av Jamal El-Haj (-) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att utreda prissättningen av elpriserna samt alternativa modeller till den modell som marknaden använder i dag.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringen om utvecklingen av elmarknaden

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 21) redogör regeringen för inriktningen av energipolitiken och utvecklingen av elmarknaden. Regeringen anger att energipolitiken har en långsiktig inriktning som syftar till att stegvis bygga ett robust, kostnadseffektivt och fossilfritt energisystem. Målet är att möjliggöra klimatomställningen, stärka Sveriges konkurrenskraft och möta samhällets behov av energi under normala förhållanden, vid kriser och ytterst vid krig.

Regeringen framhåller att utbyggnaden av elsystemet och utvecklingen av elmarknaden behöver ske utifrån ett systemperspektiv och på ett samordnat och teknikneutralt sätt. Syftet är att säkerställa en samhällsekonomiskt effektiv och trygg elförsörjning samt att upprätthålla en hög leveranssäkerhet i elsystemet.

Regeringen bedömer vidare att elmarknaden behöver utvecklas för att stärka aktörernas incitament att bidra till ett leveranssäkert och effektivt elsystem. I detta sammanhang hänvisar regeringen till att den har gett Svenska kraftnät, Energimarknadsinspektionen och Statens energimyndighet i uppdrag att utveckla regelverk och metoder för att integrera intermitternt elproduktion, såsom sol- och vindkraft, i elsystemet samt att ta fram incitament för att stärka effektbidraget från sådan produktion.

Regeringen hänvisar också till att betänkandet Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? (SOU 2025:47), som har tagits fram inom ramen för Elmarknadsutredningen, för närvarande bereds i Regeringskansliet.

Energi politikens inriktning

I mars 2024 överlämnade regeringen en energipolitisk inriktningsproposition till riksdagen (prop. 2023/24:105). I propositionen konstaterade regeringen att Sveriges konkurrenskraft och välfärd bygger på tillgång till fossilfri energi till konkurrenskraftiga priser. För att nå klimatmålen och möjliggöra den gröna omställningen behöver ytterligare steg tas i elektrifieringen av industrin och transportsektorn. Med den elektrifiering som samhället står inför väntas elbehovet i Sverige öka kraftigt. För att kunna möta samhällets ökade behov av el och samtidigt säkerställa god försörjningstrygghet krävs det enligt regeringen en omfattande utbyggnad av elproduktionskapacitet, elnät och lagringsmöjligheter samt förbättrade möjligheter till flexibilitet.

Regeringen slog vidare fast att energisystemet behöver utvecklas samtidigt som det pågår annan viktig samhällsutveckling, exempelvis inom totalförsvaret. Utvecklingen behöver också vara kostnadseffektiv för samhället, med hänsyn till bl.a. hushållens ekonomi.

I propositionen tydliggjorde regeringen den långsiktiga inriktningen för energipolitiken och föreslog

- ett planeringsmål om att planeringen av det svenska elsystemet ska ge förutsättningar att leverera den el som behövs för att öka elektrifieringen och möjliggöra den gröna omställningen
- ett leveranssäkerhetsmål om att det svenska elsystemet ska ha förmågan att leverera el där efterfrågan finns, i rätt tid och i tillräcklig mängd, i den utsträckning det är samhällsekonomiskt effektivt.

Vidare framhöll regeringen att omotiverade hinder i elsystemet ska undanröjas för att skapa förutsättningar för en effektiv marknad som främjar konkurrenskraftiga priser.

Planeringsmål för elsystemet

I den nyss refererade energipolitiska inriktningspropositionen redovisade regeringen bedömningen att Sverige bör planera för att kunna möta ett elbehov om minst 300 TWh 2045. Behovet av el i olika geografiska områden bör tydliggöras för 2030, 2035, 2040 och 2045 och följas upp vid regelbundna kontrollstationer, med start 2030. Därför föreslog regeringen ett planeringsmål för energisystemet med innebörden att planeringen av det svenska elsystemet ska ge förutsättningar för att leverera den el som behövs för att öka elektrifieringen och möjliggöra den gröna omställningen.

Regeringen konstaterade vidare att ett planeringsmål med lång- och kort-siktig kvantifiering tydliggör energipolitikens ambition när det gäller elsystemets utveckling och underlättar omställningen genom att minska osäkerheten i samband med investeringsbeslut.

Utskottet välkomnade regeringens förslag om ett planeringsmål med innebörden att planeringen av det svenska elsystemet ska ge förutsättningar för att leverera den el som behövs för att öka elektrifieringen och möjliggöra den gröna omställningen. Utskottet tillstyrkte således förslaget i propositionen om ett planeringsmål och avstyrkte ett förslag om ett mål om grön baskraft som var snarlikt ett av de nu aktuella yrkandena. Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (bet. 2023/24:NU14, rskr. 2023/24:201).

Elmarknadsutredningen

Den 25 januari 2024 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare med uppgift att analysera och föreslå hur den svenska elmarknaden kan utvecklas och regleras. Syftet var att tydliggöra systemansvaret, öka leveranssäkerheten och robustheten, skapa långsiktiga planeringsförutsättningar och ge fossilfria kraftslag och flexibla resurser marknadsmässig ersättning för de nyttor som de bidrar med (dir. 2024:12). Samtidigt utsågs det tidigare departementsrådet Bo Diczfalusy till särskild utredare. Utredaren fick i uppdrag att bl.a.

- föreslå på vilket sätt den finansiella elmarknaden, långsiktiga energiköpsavtal, kapacitetsmekanismer och stödtjänstmarknader kan utvecklas

- föreslå hur termerna systemansvarig för överföringssystem och systemansvarig för distributionssystem kan införas och tydliggöras samt föreslå hur marknadsaktören leverantör av balanstjänst kan regleras
- föreslå hur systemet med anvisade elavtal på slutkundsmarknaden kan avvecklas och lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget slutredovisades i april 2025 i betänkandet Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning? (SOU 2025:47). I betänkandet föreslår utredaren bl.a. att

- åtgärder ska vidtas i syfte att ge elmarknadens aktörer bättre möjligheter att hantera deras elprisrisk
- så kallade dubbelriktade differenskontrakt vid behov ska användas för investeringar i fossilfri elproduktion såsom kärnkraft och havsbaserad vindkraft
- rollen systemansvarig myndighet tas bort
- det införs krav på ett formaliserat och kontinuerligt samarbete mellan systemansvariga för överföringssystem och systemansvariga för distributionssystem
- ellagen ska omarbetas så att den blir tydligare och överensstämmer med det gemensamma europeiska regelverket
- en strategisk reserv ska fortsätta att vara en ändamålsenlig mekanism för att säkerställa tillräckliga resurser i det svenska elsystemet under den kommande tioårsperioden
- systemet med anvisade avtal upphävs för att ersättas med en utpekad sista-handsleverantör
- en ny statlig utredning ska göras i syfte att tydliggöra ansvarsförhållandena för och mellan de aktörer som har uppgifter inom elberedskap för kriser och angrepp.

Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Enligt regeringens propositionsförteckning för våren 2026 avser regeringen att i mars 2026 lämna en proposition till riksdagen som rör elmarknaden.

Nya instruktioner för myndigheter och affärsverk

För att ge energimyndigheterna rätt förutsättningar att genomföra energipolitikens inriktning beslutade regeringen våren 2025 om nya instruktioner för Affärsverket svenska kraftnät (Svenska kraftnät) och Statens energimyndighet (Energimyndigheten) samt om ändringar i instruktionen för Energimarknadsinspektionen (förordning [2025:782] med instruktion för Affärsverket svenska kraftnät, förordning [2025:784] med instruktion för Statens energimyndighet och förordning om ändring i förordningen [2016:742] med instruktion för Energimarknadsinspektionen).

Genom den nya instruktionen till Svenska kraftnät avsåg regeringen att affärsverket skulle få ett tydligare uppdrag att, utifrån ett samhällsbyggnadsperspektiv, samordna den långsiktiga planeringen av det svenska elsystemet samt verka för att de energipolitiska målen uppnås.

När det gäller Energimyndigheten avsåg regeringen att stärka styrningen av myndigheten och att den vart fjärde år ska redovisa en samlad analys och bedömning av energiomställningen. Från och med 2030 ska redovisningen även innehålla underlag till kontrollstationer för leveranssäkerhets- och planeringsmålen.

Genom ändringen i Energimarknadsinspektionens instruktion avsåg regeringen att förtydliga myndighetens ansvar att bidra till att de energipolitiska målen om leveranssäkerhet och planering av det svenska elsystemet uppnås. Syftet var att tydliggöra Energimarknadsinspektionens roll och ansvar i förhållande till övriga energimyndigheter.

EU och elmarknaden

Utvecklingen i Sverige påverkas i hög grad av EU:s mål och regelverk på energiområdet, inom den s.k. energiunionen. Energipolitiken bygger på principerna om utfasning av fossila bränslen samt på principer för konkurrenskraft, försörjningstrygghet och hållbarhet. Bland målen ingår att säkerställa en fungerande energimarknad och en trygg energiförsörjning inom EU samt att främja energieffektivitet och energibesparingar, utveckling av förnybar energi och sammankoppling av elnät. Regler inom dessa områden ställer krav på medlemsstaterna att bedriva nationell politik som bidrar till att uppfylla de mål som har satts upp för hela unionen.

EU:s energipolitik hänger nära samman med EU:s klimatpolitik, men även med bl.a. miljö-, närings-, konkurrenskrafts-, transport- samt utrikes- och säkerhetspolitiken. Energiområdet berörs exempelvis av sektorsövergripande EU-regler om kritisk infrastruktur, cybersäkerhet och annan gemensam lagstiftning som har koppling till försörjningstrygghet och säkerhet.

År 2019 antog EU bindande mål om att unionen ska vara klimatneutral senast 2050 samt ett mål om att nettoutsläppen av växthusgaser till 2030 ska ha minskat med minst 55 procent jämfört med 1990 års nivåer. Lagstiftningspaketet Net Zero Industry Act, som antogs i juni 2024, syftar till att tillgodose 40 procent av EU:s behov av ren teknik senast 2030 och att minska beroendet av energiimport.

En stor del av EU:s lagstiftning på energiområdet har nyligen reviderats och håller nu på att genomföras i medlemsstaterna. Det gäller bl.a. den fortsatta reformeringen av unionens elmarknad.

I januari 2025 publicerade EU-kommissionen (kommissionen) en s.k. konkurrenskraftskompass för ökad konkurrenskraft och ökat välbefinnande. Där identifieras höga och volatila energipriser som en viktig utmaning, och ett antal insatsområden pekats ut för att förbättra tillgången till ren energi till

överkomliga priser (COM(2025) 30). I februari 2025 presenterade kommissionen även en färdplan för EU:s konkurrenskraft och utfasning av fossila bränslen (COM(2025) 85). Enligt kommissionen behöver EU-länderna stärka sin konkurrenskraft genom ett tydligt fokus på innovation och grön omställning samt minska den administrativa bördan för företagen genom regelförenkling, för att undvika en gradvis försvagning. Billigare energi lyfts fram som en förutsättning för EU:s konkurrenskraft.

För att sänka hushållens och företagens energikostnader och samtidigt främja övergången till en koldioxidsnål ekonomi har kommissionen lagt fram en handlingsplan för energi till överkomliga priser (COM(2025) 79). Handlingsplanen syftar till att

- snabba på elektrifieringen och utbyggnaden av ren energi
- fullborda den inre energimarknaden genom fysiska sammanlänkningar
- använda energin mer effektivt och minska beroendet av importerade fossila bränslen.

Kommissionens meddelande om det europeiska nätpaketet

Den 10 december 2025 presenterade kommissionen ett meddelande om det s.k. europeiska nätpaketet (COM(2025) 1005). Samtidigt presenterades förslag till revideringar av förordningen om transeuropeisk energiinfrastruktur (TEN-E) samt direktiven om förnybar energi, om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om gemensamma regler för de inre marknaderna för förnybar gas, naturgas och vätgas. Syftet med förslagen är att stärka utbyggnaden av energiinfrastruktur och förbättra förutsättningarna för elektrifiering och energiomställning inom EU.

I meddelandet beskriver kommissionen att EU står inför utmaningar med höga energipriser och ett underskott av gränsöverskridande energiinfrastruktur. Kommissionen framhåller behovet av åtgärder för att undanröja hinder för utbyggnad av sådan infrastruktur. Detta omfattar bl.a. stärkt planering på EU-nivå, ökad användning av befintlig infrastruktur och snabbare genomförande av redan planerade projekt. Kommissionen presenterar även initiativet Energy Highways, som identifierar åtta prioriterade gränsöverskridande energiinfrastrukturprojekt som det krävs särskilda insatser för att genomföra. Syftet är att minska beroendet av fossila bränslen, öka integrationen av förnybar energi, främja elektrifiering, sänka energipriser och bidra till genomförandet av REPowerEU-initiativet för att minska beroendet av energiimport från Ryssland.

Kommissionen föreslår vidare att den nuvarande TEN-E-förordningen ska ersättas med en ny förordning. Förslaget innebär bl.a. att kommissionen ska ta fram ett EU-gemensamt scenario för utvecklingen av el-, gas- och vätgassystemen, i linje med EU:s energi- och klimatmål. Detta scenario ska användas vid framtagandet av de europeiska tioårsplanerna för nätutveckling. De europeiska organisationerna för systemansvariga för el- och vätgasnät ska ta fram analyser av behovet av gränsöverskridande infrastruktur. Kommissionen föreslås även

få möjlighet att initiera processer för att hitta lösningar när identifierade behov inte täcks av befintliga projekt.

Förslagen innehåller också nya regler om finansiering och kostnadsfördelning. Kommissionen föreslår bl.a. att en fjärdedel av systemansvariga aktörers outnyttjade flaskhalsinkomster ska användas för investeringar i projekt av gemensamt intresse inom EU. Kommissionen föreslår även regler för att underlätta kostnadsfördelningen mellan medlemsstater och projektansvariga. Bland annat föreslås att medlemsstater ska stå för en del av kostnaden om de får betydande nytta av ett projekt, även om projektet inte är lokaliserat i landet.

Vidare föreslås förändringar i tillståndsprocesserna. Medlemsstaterna ska inrätta digitala nationella portaler och utse en behörig myndighet som fungerar som en enda kontaktpunkt för tillståndsansökningar. Förslagen omfattar även införandet av s.k. tysta beviljanden, vilket innebär att en ansökan kan anses godkänd om den ansvariga myndigheten inte fattar beslut inom en angiven tidsfrist, med vissa undantag bl.a. för miljötillstånd.

Kommissionen föreslår även ändringar i direktivet om förnybar energi. Dessa innebär bl.a. förenklade tillståndsprocesser för projekt för förnybar energi, kortare handläggningstider och införande av tysta beviljanden vid tillståndsprövning och nätanslutning. Det föreslås också att uppgraderingar av vindkraftverk under vissa förutsättningar ska kunna genomföras utan en ny miljöbedömning. För att öka allmänhetens acceptans föreslås att projekt med större förnybara energianläggningar ska bidra till lokalsamhällen och att medlemsstaterna ska utse särskilda samordnare för sådana projekt.

Förslagen till revidering av el- och gasmarknadsdirektiven syftar till att harmonisera tillståndsprocesserna inom EU. De innebär bl.a. att tillstånd för nätanslutningar normalt inte ska ta längre än två år, att kontaktpunkter ska inrättas för att stödja projektansvariga samt att möjligheten till tysta beviljanden införs även för nätprojekt. Kommissionen föreslår också att vissa energiinfrastrukturprojekt ska anses vara av ett överskuggande allmänintresse och att det kan ge företräde framför andra intressen i tillståndsprövningen, med vissa begränsningar bl.a. när det gäller kulturmiljö och miljöskydd.

Sammantaget syftar nätpaketet till att stärka planeringen och genomförandet av energiinfrastrukturprojekt inom EU, öka integrationen av energimarknaderna och förbättra förutsättningarna för energiomställningen.

Arbete med dessa förslag pågår för närvarande på EU-nivå.

Subsidiaritetsprövning av kommissionens förslag om riktlinjer för transeuropeisk energiinfrastruktur och påskyndandet av tillståndsförfaranden

I februari 2026 prövade utskottet kommissionens ovannämnda förslag till förordning om riktlinjer för transeuropeisk energiinfrastruktur och till direktiv om påskyndandet av tillståndsförfaranden. Ett enigt utskott ansåg att båda förslagen strider mot subsidiaritetsprincipen och föreslog därför att riksdagen

skulle lämna ett motiverat yttrande till Europaparlamentets, rådets och kommissionens ordförande. Enligt utskottets uppfattning innehåller kommissionens två förslag flera delar som innebär en alltför långtgående centralisering av finansiering, planering och administrativa förfaranden på energiområdet. Det gäller särskilt styrningen av intäkter från överbelastning, kommissionens utökade roll i nätplaneringen samt de detaljerade kraven på nationella tillståndsprocesser.

Riksdagen beslutade i enlighet med utskottets förslag (utl. 2025/26:NU26, rskr. 2025/26:173).

Nya regler för en förbättrad utformning av EU:s elmarknad

I september 2025 lämnade regeringen propositionen Förbättrad utformning av EU:s elmarknad (prop. 2025/26:16) till riksdagen. I propositionen föreslogs ändringar i ellagen (1997:857) i syfte att genomföra EU:s elmarknadsdirektiv. Förslagen innebar bl.a. att elleverantörer med fler än 200 000 elanvändare ska kunna erbjuda avtal med fast löptid och fast pris. Elanvändare ska också få en sammanfattning av de viktigaste avtalsvillkoren innan ett avtal ingås eller förlängs.

Vidare föreslogs att elleverantörer ska ha strategier för att minska risken för utebliven leverans samt att nätföretag ska välja anvisade elleverantörer på ett rättvist, öppet och icke-diskriminerande sätt. En elleverantör ska dessutom inte få säga upp ett avtal eller begära att elöverföringen avbryts om frågan är föremål för tvistlösning utanför domstol.

Regeringen föreslog även att distributionsnätsföretagens skyldighet att lämna information för att underlätta anslutningar ska utökas samt att elleverantörernas plikt att ta emot el ska förstärkas. Det föreslogs också krav på att nätföretag ska tillgängliggöra information om den el som levereras.

I propositionen föreslogs även ändringar i lagen (2011:1200) om elcertifikat. Syftet var att minska antalet kvotpliktiga aktörer i systemet och att ge kontoföringsmyndigheten möjlighet att ta ut vissa typer av avgifter.

Riksdagen antog regeringens förslag, och lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2026 (bet. 2025/26:NU8, rskr. 2025/26:61).

Nya regler för framtidens el- och gasnät

I oktober 2025 lämnade regeringen propositionen Regelverket för framtidens el- och gasnät (prop. 2025/26:26) till riksdagen. I propositionen lämnades lagförslag som syftade till att säkerställa att den svenska regleringen om tillsynsmyndighetens oberoende vid utövandet av sina uppgifter enligt ellagen (1997:857) och naturgaslagen (2005:403) uppfyller EU-rättens krav.

De villkor som elnätsföretag och naturgasföretag tillämpar inom ramen för elnäts- respektive naturgasverksamhet är föremål för förhandsprövning av tillsynsmyndigheten enligt ellagen och naturgaslagen. De flesta intäkter som är knutna till dessa verksamheter ska rymmas inom en intäktsram som tillsynsmyndigheten beslutar om för en tillsynsperiod. Det är av stor betydelse för

kunderna att regleringen av intäktsramarnas storlek och den övriga förhandsprövningen av företagens villkor fungerar på ett ändamålsenligt sätt.

I propositionen föreslogs att vissa lagbestämmelser som påverkar villkorens utformning skulle upphävas. Det föreslogs också att regeringen skulle få ökad möjlighet att bemyndiga tillsynsmyndigheten att meddela föreskrifter på området. Vidare föreslogs att ekonomiska experter skulle komplettera sammansättningen i förvaltningsrätten och kammarrätten vid överprövning av tillsynsmyndighetens beslut om intäktsramar.

Riksdagen antog regeringens förslag (bet. 2025/26:NU10, rskr. 2025/26:62), och lagändringarna som rör naturgasområdet trädde i kraft den 1 januari 2026. Övriga lagändringar som avser elområdet träder i kraft den 1 januari 2027.

Om s.k. Sverigepriser på el

I en av motionerna efterfrågas en modell för prissättning som sammanfattningsvis innebär att svenska elkonsumenterna ska betala ett nationellt pris för den el som produceras i Sverige, medan den el som exporteras ska prissättas enligt det pris som råder i Kontinentaleuropa. Motionärerna benämner modellen Sverigepriser.

I november 2024 besvarade energi- och näringsminister Ebba Busch (KD) en interpellation från Birger Lahti (V) som gällde just denna modell (ip. 2024/25:143). Ministern bedömde modellen som orealistisk av flera skäl. Enligt ministern skulle modellen i praktiken innebära att Sverige lämnade den del av EU:s inre marknad som avser fri rörlighet för elenergi. Vidare skulle en statlig prisreglering behöva införas i Sverige, och en sådan reglering av hur marknadsaktörerna ska lägga sina bud ligger inte i linje med vare sig svenska regler eller EU-bestämmelser.

Ministern framhöll också att modellen skulle ställa höga krav på att myndigheterna övervakade elmarknaden för att säkerställa att aktörerna följde de nya reglerna. En trolig effekt, enligt ministern, skulle dessutom vara att regleringen skapade incitament för oönskat arbitrage, exempelvis genom att aktörer köpte el till ett lågt s.k. Sverigepris och därefter sålde den vidare till ett högre pris på exportmarknaden. Detta skulle leda till att priserna närmade sig varandra och att elen därmed inte blev billigare för svenska elkonsumenterna.

Ministern pekade vidare på en uppenbar risk för att åtgärder som syftar till att ge lägre elpriser till svenska kunder än till utländska kunder kan strida mot EU:s grundläggande regler om fri rörlighet för varor och tjänster. Därutöver framhöll ministern risken för att förslaget om Sverigepriser kunde leda till uteblivna investeringar i elproduktion samt till att svenska företag och hushåll riskerade att stå utan el i en krissituation.

Sammantaget bedömde ministern att förslaget om Sverigepriser på el var både orealistiskt och ogynnsamt för svenska intressen.

Regeringsuppdrag om bättre förutsättningar för intermittent kraftproduktion

I december 2024 gav regeringen Energimarknadsinspektionen, Energimyndigheten och Svenska kraftnät två gemensamma uppdrag i syfte att stärka förutsättningarna för att intermittent kraftproduktion, såsom vind- och solkraft, ska kunna bidra till ett robust och leveranssäkert elsystem. Uppdragen redovisades till regeringen den 18 december 2025.

Det ena uppdraget redovisades i Slutredovisning av uppdrag att uppdatera regelverk och metoder för utformning och integrering av intermittent elproduktion i elsystemet (regeringsuppdrag KN2024/02495). I redovisningen konstaterar myndigheterna att kraftelektronikansluten produktion i ökande grad påverkar elsystemets funktion och att man därför behöver fortsätta att utveckla kravställning och metoder för nätanslutning och drift. Rapporten pekar bl.a. på vikten av långsiktigt tydliga tekniska krav, ökad harmonisering med EU-regelverk samt fortsatt arbete med pilotprojekt och analyser för att bättre tillvarata intermittenta kraftslags bidrag till driftsäkerhet och effekt-tillräcklighet. Några konkreta författningsförslag lämnas dock inte i redovisningen.

Det andra uppdraget redovisades i Slutredovisning av uppdrag att ta fram incitament för bättre effektbidrag från intermittent kraftproduktion (regeringsuppdrag KN2024/02494). I redovisningen bedömer myndigheterna att det i nuläget inte finns behov av att införa nya eller ändrade incitament. Bedömningen motiveras med att flera reformer och regeländringar som påverkar marknadens funktionssätt redan har genomförts eller håller på att införas och att deras effekter först bör följas upp. Myndigheterna framhåller samtidigt vikten av fortsatt analys och uppföljning i takt med att elsystemet förändras och andelen intermittent elproduktion ökar.

Sammantaget syftade de två regeringsuppdragen till att skapa tydligare och mer ändamålsenliga förutsättningar för att både befintlig och ny intermittent elproduktion ska kunna bidra till ett robust elsystem. Redovisningarna utgör ett underlag för arbetet med att utveckla elsystemet.

Regler för granskning av direktinvesteringar

I en av motionerna föreslås att en elkriskommission ska tillsättas för att utreda osäkerheten i elförsörjningen, bl.a. mot bakgrund av hur utländska investerares inteckningar i elproduktionen påverkar det svenska elsystemet och de framtida planerna för omställningen.

Med anledning av detta förslag finns det skäl att uppmärksamma att lagen (2023:560) om granskning av utländska direktinvesteringar trädde i kraft den 1 december 2023 (prop. 2022/23:116, bet. 2022/23:JuU32, rskr. 2023/24:3). Lagen syftar till att hindra utländska direktinvesteringar i svensk skyddsvärd verksamhet som kan inverka skadligt på Sveriges säkerhet eller på allmän ordning eller allmän säkerhet i Sverige.

I propositionen konstaterar regeringen att främmande makt kan ha ett intresse av att förvärva känslig egendom eller anläggningar av betydelse för exempelvis det svenska energiförsörjningssystemet. Syftet med ett sådant förvärv kan vara att skaffa sig inflytande över eller kunskap om samhällskritiska funktioner.

Genom lagen infördes ett granskningsystem för utländska direktinvesteringar som innebär att en myndighet ges möjlighet att granska och, om nödvändigt, förbjuda utländska direktinvesteringar i svenska företag vars verksamhet har betydelse för svenska säkerhetsintressen.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden som liknar de som är aktuella i detta avsnitt och som på en övergripande nivå rör elmarknaden. Senast detta skedde var våren 2025 (bet. 2024/25:NU12), och yrkandena rörde då bl.a. olika aspekter av utveckling av elsystemet, ägande av elnätet och prisbildning för el. Utskottet hänvisade främst till den förda politiken och pågående arbete. Företrädare i utskottet för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet framförde sin syn i olika reservationer.

Som nämnts i det föregående behandlade utskottet hösten 2025 regeringens proposition Regelverket för framtiden el- och gasnät (prop. 2025/26:26). Med anledning av propositionen väcktes ett antal motionsyrkanden som rörde intäktsregleringen för nätföretag. Yrkanden som rörde överföring av underskott mellan tillsynsperioder avstyrktes bl.a. mot bakgrund av regeringens argumentation i propositionen om att lagen om särskilt investeringsutrymme för elnätsverksamhet inte bör avskaffas. En annan uppfattning framfördes i en reservation av företrädare i utskottet för Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet. Företrädaren för Miljöpartiet tydliggjorde sin syn ytterligare i ett särskilt yttrande.

Med anledning av propositionen väcktes även motionsyrkanden om alternativa modeller för intäktsregleringen för elnätsföretag. Utskottet avstyrkte dessa yrkanden bl.a. med hänvisning till det pågående arbetet med en ny elmarknadsreglering. Företrädare för Socialdemokraterna i utskottet framhöll sin syn i en reservation, och företrädare för Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet anförde sina uppfattningar i en annan reservation.

Utskottets ställningstagande

Klimatutmaningarna och det försämrade omvärldsläget har ökat behovet av att ställa om det svenska samhället bort från fossila bränslen och minska beroendet av import från opålitliga och i många fall demokratiskt tveklaktiga stater. Vägen framåt är enligt utskottets uppfattning en omfattande elektrifiering av samhället, baserad på inhemsk fossilfri elproduktion. Utskottet vill framhålla att det i grunden finns en bred samsyn i riksdagen om behovet av

elektrifiering, även om partierna har olika uppfattningar om vilka kraftslag som bör byggas ut och vilka styrmedel staten bör använda för att driva på omställningen på ett effektivt sätt.

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden om elmarknadens utveckling och utformning, modeller för elpriser och styrningen av elsystemet. Med anledning av de förslag som förs fram i motionerna vill utskottet först framhålla att regeringens energipolitiska inriktning och planeringsmålet för elsystemet syftar till att skapa förutsättningar för industrins elektrifiering och klimatomställning. Enligt utskottets mening bör riksdagen därför inte ta några initiativ som går stick i stäv med den inslagna kursen för energipolitiken, vilket skulle bli konsekvensen om riksdagen bifaller vissa av de aktuella motionsyrkandena.

I sammanhanget vill utskottet också påminna om vad som framhölls vid förra årets behandling av elmarknadsrelaterade frågor, nämligen att Sverige, trots gemensamma europeiska regler för elmarknaden, har ett visst handlingsutrymme när EU-regler om elmarknaden ska genomföras nationellt. Mot den bakgrunden har en särskild utredare nyligen haft i uppdrag att analysera och lämna förslag på hur den svenska elmarknaden kan utvecklas och regleras för att tydliggöra systemansvaret, öka leveranssäkerheten och robustheten, skapa långsiktiga planeringsförutsättningar och ge fossilfria kraftslag och flexibla resurser marknadsmässig ersättning för de nyttor de bidrar med. Utskottet har närmare redogjort för utredarens uppdrag i det föregående. Som också redovisats har utredaren lämnat en rad olika förslag i betänkandet *Spänning i tillvaron – hur säkrar vi vår framtida elförsörjning?* (SOU 2025:47), vilka regeringen för närvarande bereder. Enligt uppgifter från regeringen kommer en proposition med vissa förslag om elmarknaden att lämnas till riksdagen senare under våren 2026.

Utskottet kan vidare konstatera att de senaste vintrarnas kraftiga elprissvängningar har fått vissa aktörer att ifrågasätta elmarknadens funktion, däribland den prissättningsmodell som används. Därtill återkommer diskussioner om skäliga elnätsavgifter och om de prisskillnader som periodvis uppstår mellan Sveriges fyra elprisområden. Dessa diskussioner tas också upp i flera motioner som behandlas i detta avsnitt. Där anförs bl.a. att svenska elpriser bör vara låga och stabila, och för att åstadkomma detta förordas olika alternativa prismodeller. Utskottet vill uttrycka förståelse för den oro som höga elpriser skapar och kan konstatera att många hushåll påverkas negativt av de höga kostnaderna. Prisnivåerna har bl.a. påverkats av sträng kyla och svaga vindförhållanden, vilket har minskat produktionen från vindkraften. När det gäller förslaget om s.k. Sverigepriser på el har utskottet vid flera tillfällen framfört tvivel när det gäller både modellens fördelar och dess förenlighet med nuvarande elmarknadsreglering. Utskottet ser därför inte skäl att verka för att modellen införs i Sverige eller att uppmana regeringen att driva frågan på EU-nivå. Utskottet har för den delen inte heller någon avsikt att ställa sig bakom förslagen om referenspriser eller s.k. folkhemsel.

I sammanhanget vill utskottet lyfta fram att regeringen har vidtagit en rad olika åtgärder för att stärka elsystemets robusthet och leveranssäkerhet samt säkerställa tillgången till el till konkurrenskraftiga priser. Det är ytterst elsystemets utformning som avgör elprisernas nivå, dvs. var elproduktion sker, hur efterfrågan utvecklas och vilken överföringskapacitet elnätet har. I detta arbete ingår bl.a. åtgärder för att tillgodose elbehovet både på kort och på medellång sikt, däribland att förbättra förutsättningarna för ny kärnkraft. Utskottet kan också konstatera att regeringen nyligen har beslutat om en ny instruktion för Svenska kraftnät som tydliggör affärsverkets uppdrag att samordna den långsiktiga planeringen av det svenska elsystemet.

I en annan motion förordas olika mål för produktion och distribution av el, bl.a. i form av det som motionärerna kallar grön baskraft. Utskottet avstyrkte ett motsvarande förslag när riksdagen behandlade regeringens energipolitiska inriktningsproposition våren 2024 och då också tog ställning till förslagen om ett leveranssäkerhetsmål och ett planeringsmål för elsystemet. Utskottet har inte ändrat uppfattning i denna fråga och anser därför att även detta förslag bör avslås av riksdagen.

Utskottet anser vidare att riksdagen bör avslå förslaget om att tillsätta en elkris Kommission för att utreda konsekvenserna av utländska direktinvesteringar i svensk elproduktion. I denna del vill utskottet hänvisa till de utökade och lagreglerade möjligheter att granska och vid behov förbjuda sådana investeringar i skyddsvärd verksamhet, däribland viss elproduktion, som infördes genom lagen om granskning av utländska direktinvesteringar.

Slutligen kan utskottet konstatera att regeringen har presenterat omfattande satsningar på energiplanering och utveckling av elmarknaden i syfte att möjliggöra en utbyggnad av elproduktion med egenskaper som stärker elsystemet där behovet är som störst. Målet med omläggningen av energipolitiken är enligt regeringen att skapa bättre förutsättningar för hushåll, företag och medborgare i hela landet.

Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns skäl för riksdagen att vidta några åtgärder med anledning av det som framförs i motionerna.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

Nätutveckling

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör utvecklingen av det svenska elnätet. Utskottet hänvisar till den förda politiken och pågående arbete.

Jämför reservation 5 (S), 6 (V), 7 (C) och 8 (MP).

Motionerna

I partimotion 2025/26:2797 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 18 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör uppdra åt Svenska kraftnät att prioritera de planerade förstärkningarna av stamnätet.

I partimotion 2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkande 19 föreslås ett tillkännagivande om att energisystemet bör stärkas så snabbt som möjligt så att elprisområdena kan tas bort. Det bör ske bl.a. genom att man bygger ut elproduktion i södra Sverige och ökar överföringskapaciteten inom landet. I yrkande 24 föreslås vidare ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga möjligheten att finansiera anslutningar till stora fossilfria produktionskällor av el till elnätet. I yrkande 25 förordas att regeringen ska ge Svenska kraftnät i uppdrag att anpassa transmissionsnätet i förväg till snabbt utökad storskalig produktion av el på många platser, inklusive till planerade vindkraftsparker, och kraftigt ökad överföringskapacitet mellan olika elområden.

I kommittémotion 2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 8 föreslås ett tillkännagivande som rör elnätsutbyggnad och intäktsregleringen. Motionärerna anför bl.a. att den gröna omställningen, nya industrisatsningar och tusentals jobb kräver att elen transporteras dit den behövs. Samtidigt behövs en ny modell för intäktsregleringen som tar hänsyn till behovet av låga totala kostnader för elkonsumenter och elnätsföretagens förmåga till fortsatta investeringar i näten. I yrkande 13 föreslås vidare ett tillkännagivande om att Svenska kraftnäts tidigare uppdrag i fråga om anslutning av havsbaserad vindkraft ska återupptas.

I kommittémotion 2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 85 föreslås ett tillkännagivande om att den nya intäktsregleringen ska driva mot en starkt överföringskapacitet i syfte att möta den ökande efterfrågan på el och fokusera på smarta elnät, ökad användarflexibilitet, energieffektivisering och energilagring. I yrkande 93 föreslås vidare ett tillkännagivande om att öka transparensen i köerna för anslutning till stamnät och regionnät för både producenter och konsumenter. I yrkande 95 föreslås ett tillkännagivande om att utreda möjligheten att bygga ut anslutningspunkter i stamnätet till all fossilfri elproduktion, och i yrkande 96 förordas ett tillkännagivande om att Svenska kraftnät ska kunna projektera nätutbyggnaden till privata aktörer som kan bygga ut elnäten i en snabbare takt. I motionens yrkande 97 föreslås ett

tillkännagivande om att skapa bättre förutsättningar för regional samplanering av nätinfrastuktur. I yrkande 98 föreslås vidare ett tillkännagivande om att elnätsinfrastrukturen bör byggas ut på ett sätt som minimerar behovet av markinträng samt att kravet på att använda marksnål teknik när det är möjligt bör skärpas. Motionärerna föreslår i yrkande 99 ett tillkännagivande om att regeringen bör se över möjligheten att göra undantag från krav på koncession inom ett redan miljöprövat verksamhetsområde för att möjliggöra en snabbare elnätsutbyggnad. Motionärerna menar också att energisystemet bör stärkas så snabbt som möjligt så att elprisområdena kan tas bort. Det bör ske genom att man bl.a. ökar överföringskapaciteten inom landet, och ett tillkännagivande om detta föreslås i yrkande 105. I yrkande 106 föreslås vidare ett tillkännagivande om att regeringen ska fokusera på möjliggörande lagstiftning, t.ex. acceptansfrågor och tillståndsprocesser, i syfte att påskynda utbyggnadstakten. I yrkande 126 föreslår motionärerna vidare ett tillkännagivande om att det skyndsamt bör införas ett nytt ansökningsförfarande för den havsbaserade vindkraften. I yrkande 127 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga att ge Svenska kraftnät i uppdrag att bygga ut stamnätet till havs för att inte riskera att viktiga investeringar i elproduktion kommande år uteblir. I motionens yrkande 129 framförs också att gränserna i nätregleringen bör kartläggas för att undvika att produktionen av befintlig vindkraft minskas av lönsamhetsskäl, och ett tillkännagivande om detta föreslås. I yrkande 137 föreslås vidare ett tillkännagivande om att Svenska kraftnät ska få i uppdrag att bygga ut ledningskapaciteten för att kunna öka effekten från befintlig kärnkraft. I yrkande 141 anförs att byggandet av en tredje elkabel till Gotland bör påskyndas för att säkerställa öns elförsörjning och skapa förutsättningar för omställning till ett klimatsmart samhälle. Motionärerna anser att det behövs ett tillkännagivande om detta.

I kommittémotion 2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 40 föreslås ett tillkännagivande om att göra en översyn av hur elnäten bäst ägs och förvaltas. I yrkande 42 föreslås vidare ett tillkännagivande om att halvera tiden för byggande av elnät och förkorta byggtiden för stamnät med minst två år genom regelförändringar som föreslås i den statliga utredningen om moderna tillståndsprocesser för elnät. I yrkande 45 begärs ett tillkännagivande om att det ska bli möjligt att överföra egenproducerad el mellan olika byggnader inom samma fastighet eller närliggande fastigheter. I yrkande 46 föreslås ett tillkännagivande om att man bör säkra att tillgången till nätkapacitet styrs av miljö- och samhällsnytta. Motionärerna anför att ett grundläggande problem är att elnätsbolagen är vinstdrivande aktörer på en monopolmarknad, helt utan uppdrag att arbeta för samhällets bästa, trots att både klimatomställningen och Sveriges konkurrenskraft är helt beroende av elnästens funktionalitet.

Katarina Luhr m.fl. (MP) framför i kommittémotion 2025/26:3282 yrkande 8 att investeringar i befintligt elnät bör påskyndas och begär ett tillkännagivande om det.

I kommittémotion 2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 42 föreslås ett tillkännagivande om att halvera tiden för byggande av elnät och förkorta byggtiden av stamnät med minst två år genom regelförändringar, bättre samordning och kraftfulla investeringar i ny nätkapacitet.

I kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 49 föreslås ett tillkännagivande om att återinföra stödet för anslutning av havsbaserad vindkraft, och i yrkande 57 föreslås ett tillkännagivande om att tillgången till nätkapacitet ska styras av miljö- och samhällsnytta. I yrkande 65 föreslås ett tillkännagivande om att utbyggnaden av en smart elinfrastruktur för framtidens elsystem bör skyndas på kraftfullt. Motionärerna vill minst halvera tiden för byggande av elnät och förkorta byggtiden för stamnät med minst två år genom att genomföra de regelförändringar som föreslås i den statliga utredningen om moderna tillståndsprocesser för elnät. I yrkande 67 förordas vidare ett tillkännagivande om det ska bli möjligt att överföra egenproducerad el mellan olika byggnader inom samma fastighet eller närliggande fastigheter.

I motion 2025/26:1437 av Markus Selin m.fl. (S) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att ge regeringen i uppdrag att verka för en revidering av nätavgiftsregleringen i syfte att bromsa avgiftsökningarna och stärka incitamenten för nya investeringar.

I motion 2025/26:1442 av Patrik Lundqvist m.fl. (S) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att kapaciteten i det svenska elnätet måste byggas ut proaktivt för att möta framtida behov. I motionens yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att skapa långsiktighet i elnätet för att ge förutsättningar för långsiktig planering för energiintensiva industrier. I yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att införa en tuffare reglering för elnätsbolagen för att hålla nere kostnaderna för hushåll och företag och reformera intäktsregleringen för att uppmuntra innovation och maximalt kapacitetsutnyttjande.

I motion 2025/26:2519 av Morgan Johansson m.fl. (S) föreslås ett tillkännagivande om att regeringen antingen bör ompröva beskedet om elanslutningarna eller omgående ta fram planer för att på kort sikt kompensera Skåne för den uteblivna elproduktionen genom annan elproduktion eller kraftigt förbättrad elöverföring från övriga landet.

I motion 2025/26:2796 av Mathias Tegnér (S) yrkande 12 föreslås ett tillkännagivande om att ta ett större statligt ansvar för att öka investeringstakten i ett robust elnät för industriell elektrifiering.

I motion 2025/26:1867 av Ulrika Heindorff m.fl. (M) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att det är viktigt att fortsätta att bygga ut överföringskapacitet inom Sverige.

I motion 2025/26:2238 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheterna till att övergripande säkra elinfrastrukturen för industritunga regioner för att klara omställningen till ett mer hållbart samhälle.

I motion 2025/26:3328 av Camilla Brunsberg (M) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör genomföra åtgärder för att långsiktigt

stärka elproduktionen och överföringskapaciteten, så att geografiska prisvariationer elimineras.

I motion 2025/26:767 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 3 föreslås ett tillkännagivande om att skynda på utbyggnaden av elnäten och minska byråkratiska hinder.

I motion 2025/26:848 av Niels Paarup-Petersen (C) föreslås ett tillkännagivande om att införandet av flödesbaserad kapacitetsberäkning bör pausas eller stoppas.

I motion 2025/26:990 av Helena Lindahl och Anne-Li Sjölund (båda C) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att tydliggöra för Svenska kraftnät att en utbyggnation av och investering i stamnätet behöver göras i hela landet. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att investeringar i stamnätet inte enbart bör byggas på prognos utan göras med marginal för att även möjliggöra framtida och ytterligare elintensiva investeringar i hela Sverige. Motionärerna förordar vidare i yrkande 3 ett tillkännagivande om att det ska finnas en målsättning att halvera tiderna för tillståndsprocesserna.

I motion 2025/26:2246 av Ann-Sofie Lifvenhage (M) föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att säkra elförsörjningen till Gotland.

I motion 2025/26:3789 av Daniel Riazat (-) yrkande 7 föreslås ett tillkännagivande om att storskaligt stödja nätförstärkningar, energilagring och stöd-tjänster för att balansera ett växande förnybart elsystem.

Bakgrund och pågående arbete

Svenska kraftnäts verksamhetsplan med investerings- och finansieringsplan för perioden 2026–2028

Enligt Svenska kraftnäts verksamhetsplan med investerings- och finansieringsplan för perioden 2026–2028 (Svk 2025/166) planerar affärsverket att göra omfattande investeringar i transmissionsnätet. De totala investeringsutgifterna i koncernen beräknas uppgå till 56,8 miljarder kronor under perioden. Investeringsvolymerna ökar successivt och bedöms överstiga 20 miljarder kronor per år under 2027 och 2028.

Ökningen är en del av myndighetens långsiktiga plan för att anpassa elsystemet till en ökad elanvändning. En betydande del av investeringarna avser reinvesteringar i det befintliga transmissionsnätet, som i många delar är åldrande. Även regionala och lokala nätägare planerar att göra omfattande investeringar. Svenska kraftnät konstaterar att investeringsbehoven är stora i hela Europa, vilket påverkar leverantörsmarknaden och har lett till prisökningar och ökad konkurrens om resurser. Priserna på bl.a. stationer, transformatorer samt sjö- och markkablar har stigit kraftigt. För att säkra tillgången till viktiga komponenter har Svenska kraftnät tecknat ramavtal, och myndigheten arbetar aktivt med att följa utvecklingen i leverantörskedjan för att kunna hantera prisförändringar och identifiera risk för flaskhalsar.

Bland de större investeringsprojekt som pågår under perioden 2026–2028 finns programmen Storstockholm Väst och Stockholms Ström, åtgärds paketet

Norrlandskusten, Gotlandsförbindelsen samt programmet Nordsyd. Dessa projekt syftar till att förstärka överföringskapaciteten och förbättra elsystemets funktion i olika delar av landet.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 21) föreslog regeringen att Svenska kraftnäts investerings- och finansieringsplan skulle godkännas av riksdagen. Riksdagen biföll regeringens proposition (bet. 2025/26:NU3, rskr. 2025/26:117–118).

Regeringsuppdrag om planering för ökad elanvändning

I regleringsbrevet för 2024 fick Svenska kraftnät i uppdrag att redovisa hur samarbetet med distributionsföretagen är organiserat och bedrivs när det gäller nätplanering. Uppdraget omfattade även att beskriva hur samarbetet kan utvecklas för att säkerställa en hög och jämn kvalitet i nätutvecklingsplanerna samt stärka det långsiktiga planeringsarbetet.

Vidare skulle myndigheten tydliggöra för elmarknadens aktörer var elproduktion, flexibilitetsresurser och elanvändning bör anslutas för att bidra till en mer effektiv utbyggnad av elsystemet.

Uppdraget redovisades till Regeringskansliet i februari 2025 i rapporten Planering för ökad elanvändning (Svk 2025/400).

I rapporten konstaterar Svenska kraftnät att den pågående klimatomställningen och industrins elektrifiering innebär ett kraftigt ökat behov av el och överföringskapacitet fram till 2045. Affärsverket bedömer att en mer långsiktig och samordnad nätplanering behövs för att möta detta behov på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt.

Samarbetet med de fem största regionnätstföretagen beskrivs som i huvudsak väl fungerande, och det har utvecklats genom flera strukturerade forum för dialog och samplanering. Särskild vikt läggs vid prognossamverkan och gemensamma nätutvecklingsplaner. Två utvecklingsområden identifieras: att stärka kvaliteten i gemensamma prognoser samt att tydliggöra ansvarsfördelningen i frågor som rör kapacitetsbrist, subtransmission och flexibilitet.

En central del i rapporten är utvecklingen av långsiktiga regionala nätutvecklingsplaner med ett 20–25-årsperspektiv. Dessa ska visa hur transmissionsnätet behöver utvecklas och ge vägledning om var ny elproduktion, elanvändning och flexibilitet bör lokaliseras. Planer har tagits fram för Norrbottens och Västerbottens län samt för Skåne län. Arbetet ska fortsätta med målet att ett heltäckande nationellt målnät för 2045 ska presenteras under 2026.

Rapporten redovisar även en översikt av aktuella ansökningar om anslutning till transmissionsnätet. Ansökningarna visar på stora regionala skillnader och betydande osäkerheter, särskilt kopplade till industrins omställning och ny elintensiv verksamhet. Svenska kraftnät framhåller att en mer proaktiv planering, tydligare signaler om lämplig lokalisering och effektivare anslutningsprocesser är avgörande för att möjliggöra en robust, kostnads-effektiv och driftsäker utveckling av elsystemet.

Regeringsuppdrag om att utvidga transmissionsnätet i norra Norrbotten

I regleringsbrevet för 2026 gav regeringen Svenska kraftnät i uppdrag att utvidga transmissionsnätet till norra Norrbottens län. Uppdraget ska genomföras i enlighet med den analys som myndigheten redovisade den 31 oktober 2025 (KN2025/02163).

Syftet med utvidgningen är att skapa förutsättningar för en samhällsekonomiskt effektiv, internationellt konkurrenskraftig, hållbar och trygg elförsörjning i Sverige.

Svenska kraftnät ska redovisa teknikval och en tidsplan för det fortsatta arbetet till Regeringskansliet senast den 25 september 2026.

Regeringsuppdrag om att redovisa elnätsutbyggnad

I Energimarknadsinspektionens regleringsbrev för 2026 fick myndigheten i uppdrag att ta fram nödvändiga författningsförslag för att den årligen ska kunna sammanställa och redovisa uppgifter om elnätsutbyggnaden i Sverige samt kostnaderna för denna.

Inom ramen för uppdraget ska myndigheten även utveckla en karttjänst som gör det möjligt att på ett överskådligt sätt presentera den årliga utbyggnaden av elnätet och tillhörande kostnader.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 15 december 2026.

Rapport om utvecklingen av smarta elnät

Enligt artikel 59.1 i elmarknadsdirektivet ((EU) 2019/944) ska den nationella tillsynsmyndigheten övervaka och utvärdera utvecklingen av smarta elnät. Uppdraget omfattar att bedöma hur smarta elnät bidrar till energieffektivitet och till integreringen av el från förnybara energikällor. Övervakningen ska ske med stöd av en uppsättning indikatorer, och resultatet ska redovisas i en nationell rapport med rekommendationer som offentliggörs vartannat år.

I Sverige är det Energimarknadsinspektionen som ansvarar för denna uppgift, och myndigheten presenterade i december 2025 sin första rapport enligt kraven i direktivet (Utvecklingen av smarta elnät – Nationell rapport för Sverige 2025, Ei R2026:02).

Underlaget för indikatorerna bygger på uppgifter som svenska elnätsföretag har rapporterat till myndigheten. Vissa uppgifter har samlats in särskilt för ändamålet att följa utvecklingen av smarta elnät, medan andra uppgifter har hämtats från rapportering som sker i andra sammanhang. För flera indikatorer finns det i nuläget endast data för två år, vilket innebär att underlaget är begränsat och att resultaten behöver tolkas med viss försiktighet.

Indikatorerna är sammantaget avsedda att belysa hur utvecklingen av smarta elnät bidrar till energiomställningen, till ökad energieffektivitet samt till ett motståndskraftigt och tillförlitligt elsystem. De ger även en bild av förutsättningarna för, användningen av och effekterna av smart elnätsteknik.

Myndigheten bedömer i rapporten att elnätsföretagen behöver fortsätta att anpassa sin verksamhet till energiomställningen och att smarta elnätslösningar bör användas när de är samhällsekonomiskt effektiva. I rapporten anför myndigheten även att uppföljningen behöver fortsätta över tid för att ge en rättvisande bild av utvecklingen.

Regeringsuppdrag om ökad dialog om elmarknadens regelverk

Regeringen har gett Energimarknadsinspektionen i uppdrag att föra en dialog om de delar av elmarknadens regelverk som rör anslutning till elnätet, abonnemangsökning och flexibilitet. Uppdraget bygger vidare på arbetet inom Pilotprojekt Norra Sverige (KN2023/04607).

Dialogen ska genomföras med berörda aktörer i Norrbottens, Västerbottens, Västra Götalands, Skåne och Gotlands län. Syftet är att främja att flexibilitet integreras i relevanta projekt kopplade till den gröna industriella omställningen i dessa län. Genom dialogen ska förutsättningarna förbättras för en mer effektiv anslutning till elnätet och hantering av abonnemangsökningar, i syfte att underlätta investeringar i elektrifiering och grön omställning.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 1 februari 2027.

Regeringsuppdrag om att se över processen för anslutning till elsystemet och tillträdet till elmarknaden

I september 2025 gav regeringen Svenska kraftnät i uppdrag att analysera hur processen för anslutning till transmissionsnätet kan utvecklas för att stärka leveranssäkerheten, förbättra systemplaneringen och bidra till industrins konkurrenskraft (KN2025/01694). Uppdraget tar sin utgångspunkt i de principer för lokalisering av elproduktion och elanvändning som affärsverket redovisat i rapporten Planering för ökad elanvändning (Svk 2025/400).

Svenska kraftnät ska bl.a. analysera hur anslutningsprocessen påverkar var elproduktion och elanvändning etableras, hur långsiktiga elköpsavtal kan utformas för att stödja en lokalisering i linje med dessa principer samt hur incitamenten för producenter och elanvändare att bidra till leveranssäkerheten kan stärkas. Affärsverket ska också analysera hur ökad samordning mellan berörda parter kan effektivisera systemplaneringen samt hur effektkrav för anslutning på olika spänningsnivåer kan harmoniseras och förtydligas.

Vidare ska affärsverket lämna förslag på incitament som kan underlätta anslutningar som stärker elsystemets leveranssäkerhet, industrins konkurrenskraft och elmarknadens likviditet. En vägledning om kostnadsfördelning vid nyanslutning eller utökat abonnemang i transmissionsnätet ska också tas fram. Uppdraget omfattar både anslutningar enligt 4 kap. 7 § ellagen (1997:857) och civilrättsliga åtaganden om att bygga ledningar till andra aktörers anslutningspunkter.

Uppdraget ska genomföras i dialog med bl.a. Energimarknadsinspektionen, systemansvariga för distributionssystem, kommittén Accelerationskontor för

att underlätta industrins omställning (KN2024:05), större elanvändare och andra berörda aktörer.

En redovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet senast den 30 april 2026.

Regeringsuppdrag om en plattform för dialog om elmarknadens regelverk

I regleringsbrevet för 2025 fick Energimarknadsinspektionen i uppdrag att skapa en plattform för dialog om de delar av elmarknadens regelverk som rör anslutning till elnätet, abonnemangsökning och flexibilitet.

Dialogen ska föras med berörda aktörer i Norrbottens och Västerbottens län och utökas till att även omfatta aktörer i Västra Götalands, Skåne och Gotlands län. Syftet är att främja integrationen av flexibilitetslösningar i relevanta projekt och därigenom bidra till mer effektiva processer för anslutning till elnätet och abonnemangsökning.

Genom detta arbete ska förutsättningarna förbättras för investeringar i elektrifiering och den gröna omställningen i de berörda länen.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 1 juni 2026.

Regeringsuppdrag om elnätsavgifter

Den 29 januari 2026 gav regeringen Energimarknadsinspektionen i uppdrag att utreda frågor som rör utfallet av den nuvarande regleringen av elnätsavgifter (KN2026/00180). Enligt uppdraget ska myndigheten analysera hur elnätsföretagen finansierar sina investeringar i elnäten. Detta omfattar en redovisning av hur stor andel som finansieras med externa lån respektive interna medel samt vilka räntor elnätsföretagen betalar för lån kopplade till investeringar.

Vidare ska Energimarknadsinspektionen redovisa hur stora investeringar elnätsföretagen har genomfört sedan 2012, uppdelat på reinvesteringar och nyinvesteringar. Analysen ska omfatta både de investeringar som företagen har rapporterat inför beslut om intäktsramar och de investeringar som faktiskt har genomförts under respektive tillsynsperiod.

Uppdraget omfattar också en redovisning av hur mycket ny infrastruktur som har tillkommit i elnäten sedan 2012, inklusive nya ledningar och anläggningar. Myndigheten ska även redovisa indikatorer för hur kapaciteten i elnäten har utvecklats samt hur många nya kunder som har anslutits under samma period.

Energimarknadsinspektionen ska dessutom analysera elnätsföretagens ekonomiska resultat. Detta inkluderar en redovisning av hur stor andel av företagets nettoomsättning som utgörs av koncernbidrag, kostnader för internlån och utdelningar till ägarna. Myndigheten ska också analysera företagets rörelseresultat, både före och efter finansiella poster (EBIT och EBITA), och jämföra dessa med den avkastning som har fastställts i beslut om intäktsramar samt med andra börsnoterade företag.

Vidare ska myndigheten analysera hur avskrivningar, uppskjuten skatt, internlån och koncernbidrag påverkar elnätsföretagens intäkter och resultat. Analysen ska också belysa skillnader mellan reglerna för intäktsreglering, redovisning och beskattning. I denna del ska Energimarknadsinspektionen begära in synpunkter från Skatteverket och Bokföringsnämnden.

Myndigheten ska även redovisa hur elnätsavgifterna har utvecklats för hushåll och företag i Sverige sedan 2005 och jämföra denna utveckling med motsvarande utveckling i grannländerna.

Utöver detta ska Energimarknadsinspektionen tydligt redovisa och offentliggöra uppgifter om elnätsföretagens avgiftshöjningar över tid. I uppdraget ingår att identifiera elnätsföretag med anmärkningsvärt höga interna lånekostnader, höga vinster eller stora utdelningar till ägarna som avviker från nivåerna i den konkurrensutsatta delen av energibranschen. Myndigheten ska också redovisa relevanta nyckeltal som visar elnätsföretagens lönsamhet, såsom soliditet och avkastning.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 16 juni 2026.

Svar på en skriftlig fråga om havsbaserad vindkraft

Energi- och näringsminister Ebba Busch (KD) svarade den 11 februari 2026 på en skriftlig fråga (fr. 2025/26:452) om regeringens arbete med att främja utbyggnaden av havsbaserad vindkraft. Ministern anförde att regeringen under denna valperiod har beviljat tillstånd för vindkraftsparkerna Poseidon, Galene och Kattegatt Syd. Dessa projekt beräknas tillsammans tillföra ca 3 000 megawatt installerad effekt i elprisområde SE3 i början av 2030-talet. Samtidigt bereds fortfarande flera ansökningar om havsbaserad vindkraft hos länsstyrelserna och i Regeringskansliet. För att korta handläggningstiderna har regeringen tillfört länsstyrelserna 15 miljoner kronor per år för arbetet med dessa ärenden.

Ministern framhöll att en snabb utbyggnad av fossilfri elproduktion är viktig, men att ny elproduktion också måste bidra till ett robust elsystem och möjliggöra ny elanvändning. Eftersom vindkraft är väderberoende och endast en del av den installerade effekten kan användas för att ansluta nya elkunder har regeringen prioriterat åtgärder för att stärka vindkraftens bidrag till leveranssäkerheten och till elsystemets funktion.

Regeringen har vidare vidtagit åtgärder för att stärka energiplaneringen och utveckla elmarknaden, i syfte att säkerställa att ny elproduktion byggs där den gör störst nytta. Ett förslag om att införa ett auktionssystem, där staten i förväg pekar ut områden för havsbaserad vindkraft, har lämnats i betänkandet Vindkraft i havet – En övergång till ett auktionssystem (SOU 2024:89). Förslaget har remitterats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

I svaret framhölls även att utbyggnaden av havsbaserad vindkraft måste vägas mot Sveriges säkerhetsintressen, särskilt mot bakgrund av det försämrade säkerhetsläget i Östersjöområdet.

Vidare uppgav ministern att kustnära havsbaserad vindkraft omfattas av systemet för ersättning till kommuner där vindkraft etableras. Medel har avsatts för 2025 och 2026, och regeringen menar att ersättningssystemet ska vara långsiktigt. En förordning om utbetalning av ersättningen bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Svar på en skriftlig fråga om bl.a. nätavgifter

Energi- och näringsminister Ebba Busch (KD) svarade den 28 januari 2026 på en skriftlig fråga (fr. 2025/26:408) om bl.a. höjda elnätsavgifters påverkan på hushåll i elområde SE4. Ministern uttryckte i svaret att de senaste höjningarna av elnätsavgifterna är oacceptabla och anförde att regeringen arbetar för att framtida elnätsavgifter ska kunna hållas på en mer rimlig nivå.

Ministern hänvisade vidare i svaret till att riksdagen nyligen har antagit regeringens proposition Regelverket för framtidens el- och gasnät (prop. 2025/26:26, bet. 2025/26:NU10, rskr. 2025/26:62). Den nya regleringen innebär att Energimarknadsinspektionen får skarpare verktyg för att fastställa elnätsföretagens intäktsramar. Enligt ministern bör detta leda till mer rimliga intäktsramar under nästa tillsynsperiod, 2028–2031.

Moderna tillståndsprocesser för elnät

Våren 2021 behandlade riksdagen regeringens proposition Moderna tillståndsprocesser för elnät (prop. 2020/21:188). I propositionen föreslog regeringen ändringar i bl.a. ellagen (1997:857) som syftade till att det skulle bli enklare att bygga ut elnätet i Sverige och att tillståndsförfarandena skulle bli mindre resurskrävande både för elnätsföretagen och för de berörda myndigheterna. I propositionen fanns det även förslag som syftade till att göra det lättare att inleda en ledningsförrättning. Riksdagen biföll regeringens förslag i propositionen (bet. 2020/21:NU22, rskr. 2020/21:415), och lagändringarna trädde i kraft den 1 augusti 2021.

En tydligare process för tillståndsprovning av elnät

Våren 2024 behandlade riksdagen regeringens proposition En tydligare process för tillståndsprovning av elnät (prop. 2023/24:88). Regeringens lagförslag syftade till att skapa en mer förutsebar och snabbare process för att förnya, förstärka och bygga ut elnät.

Förslagen avsåg starkströmsledningar som kräver nätkoncession för linje. Tillståndsprocessen för sådana ledningar är i regel mer omfattande än för andra typer av nät. För att tydliggöra tillståndsprovningen och därigenom förkorta ledtiderna föreslog regeringen att den skulle få möjlighet att meddela föreskrifter om val av teknik, dvs. om en ledning ska byggas som luftledning eller som mark- eller sjökabel.

Vidare föreslog regeringen att byggande och underhåll av starkströmsledningar med nätkoncession för linje skulle undantas från miljöbalkens

generella förbud mot påverkan på områden som omfattas av biotopskydd eller strandskydd.

Riksdagen biföll propositionen (bet. 2023/24:NU15, rskr. 2023/24:202). Lagändringarna trädde i kraft den 1 juli 2024.

En mer effektiv miljöprövning

Hösten 2024 behandlade riksdagen regeringens proposition Steg på vägen mot en mer effektiv miljöprövning (prop. 2023/24:152). Förslagen i propositionen syftade till att skapa en modernare och mer effektiv miljöprövning samt att förenkla regelverket genom större enhetlighet och tydligare kravnivåer.

Miljö- och jordbruksutskottet ställde sig bakom samtliga lagförslag. Utskottet konstaterade bl.a. att flera arbeten pågick för att ytterligare förbättra miljöprövningen. Miljötillståndsutredningen hade t.ex. i uppdrag att lämna förslag om hur tillståndsprövningen enligt miljöbalken skulle kunna förenklas och förkortas genom att göras mer flexibel, effektiv och förutsebar. Utskottet såg positivt på dessa insatser och delade näringsutskottets bedömning i dess yttrande (ytr. 2024/25:NU1y) att det vid den aktuella tidpunkten saknades skäl för riksdagen att rikta tillkännagivanden till regeringen om att återkomma med ytterligare förslag för att förkorta ledtiderna i tillståndsprocesserna.

Riksdagen beslutade i enlighet med Miljö- och jordbruksutskottets förslag (bet. 2024/25:MU4, rskr. 2024/25:21). De nya bestämmelserna trädde i kraft den 1 januari 2025.

Miljötillståndsutredningen

Den 8 juni 2023 beslutade regeringen om direktiv till en särskild utredare (dir. 2023:78). I slutet av samma månad utsågs Camilla Adolfsen, huvudsekreterare och tidigare bygglovschef, till särskild utredare.

Utredningen antog namnet Miljötillståndsutredningen och överlämnade den 21 januari 2025 sitt betänkande En ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess (SOU 2024:98) till regeringen. I betänkandet föreslås bl.a. att en ny prövningsmyndighet inrättas med ansvar för hela miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocessen. Vidare föreslås en ny samlad reglering av miljöprövningen för att förenkla tillämpningen av regelverket. Utredningen föreslår också att en ny samordnad miljöbedömnings- och tillståndsprövningsprocess införs så att den motsvarar EU-rättens krav.

I början av februari 2025 skickade regeringen betänkandet på remiss med sista svarsdag den 15 juni 2025.

I samband med att betänkandet överlämnades till regeringen beslutade regeringen om ett tilläggsdirektiv (dir. 2025:2) till utredningen. Enligt direktivet ska utredningen bl.a.

- analysera möjligheterna att samla bestämmelser om hushållning med mark- och vattenområden i en särskild lag och ta ställning till hur ett

besked om det allmännas grundläggande syn på lämpligheten av en viss verksamhet på en viss plats kan lämnas i ett tidigt skede

- bedöma möjligheterna att i ett tidigt skede lämna besked om det allmännas grundläggande syn på lämpligheten av en viss verksamhet på en viss plats
- utreda hur handläggningstiden i plan- och byggprocessen kan förkortas genom bl.a. tydligare regler om vilket underlag som ska tas fram i planärenden och genom förändrad instansordning för överklagande
- analysera om den totala handläggningstiden för tillståndsprövningen enligt miljöbalken kan förkortas.

Den del av uppdraget som avser bestämmelser om hushållning med mark och vatten delredovisades i juli 2025 i betänkandet Tidigt besked om lämplig användning av mark och vatten (SOU 2025:8).

Den del som gäller att förkorta handläggningstiden i plan- och byggprocessen samt vid överklaganden enligt miljöbalken redovisades i januari 2026 i betänkandet En kortare instanskedja för mark- och miljöärenden (SOU 2025:122).

Övriga delar i uppdraget ska slutredovisas senast den 31 mars 2026.

Myndighetsgemensamt regeringsuppdrag om arbete för kortare ledtider vid prövning av nätkoncessioner

Regeringen har gett Energimarknadsinspektionen i uppdrag att fortsätta utveckla arbetssätt som kan korta ledtiderna vid prövning av nätkoncessioner. Uppdraget tar bl.a. sin utgångspunkt i myndighetens rapport Kortare ledtider för elnätutbyggnad (Ei R2023:09), där behov av effektivare tillståndsprövarprocesser har identifierats.

Arbetet ska genomföras i samverkan med Lantmäteriet och berörda länsstyrelser. Metoder och arbetssätt ska utvecklas under arbetet med faktiska ansökningar, i syfte att pröva och förbättra processerna i praktiken.

Myndigheterna ska prioritera projekt som stärker överföringskapaciteten i nord-sydlig riktning, mellan elområden och till tillväxtområden. Även projekt som avser anslutning till slutkunder och som bedöms ge stor samhällsnytta eller klimatnytta ska prioriteras.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 1 februari 2027. I redovisningen ska Energimarknadsinspektionen särskilt beskriva förutsättningarna för att införa de utvecklade arbetssätten i den ordinarie verksamheten.

Regeringsuppdrag om regulatoriska sandlådor

I Energimarknadsinspektionens regleringsbrev för 2026 gav regeringen myndigheten i uppdrag att identifiera relevanta regelverk för s.k. regulatoriska sandlådor vid utvecklingen av nettonollteknik i Sverige. Uppdraget utgår från artikel 4 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/1735 av den

13 juni 2024 om en åtgärdsram för att stärka Europas ekosystem för tillverkning av nettonollteknik och om ändring av förordning (EU) 2018/1724. Myndigheten ska utreda vilka nettonolltekniker enligt förordningen som faller inom Energimarknadsinspektionens ansvarsområde.

Energimarknadsinspektionen ska vidare identifiera policyområden och regelverk inom sitt ansvarsområde som kan vara lämpliga att pröva inom ramen för en regulatorisk sandlåda. Myndigheten ska även uppmärksamma om det saknas relevanta regelverk och om det finns behov av undantag från gällande regler samt analysera möjligheten att införa försöksklausuler.

Energimarknadsinspektionen ska även lämna förslag på hur rollen som behörig myndighet för regulatoriska sandlådor bör utformas.

I arbetet ska Energimarknadsinspektionen begära in synpunkter från berörda aktörer.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 20 maj 2026.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden som på olika sätt rör det svenska elnätet, senast våren 2025 (bet. 2024/25:NU12). Flera av yrkandena som behandlades då är lika eller snarlika de som är aktuella i detta avsnitt. Utskottet hänvisade främst till den förda politiken och pågående arbete. Företrädare i utskottet för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet framförde sin syn i olika reservationer.

Utskottet har också tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden om nätnanslutningar, senast våren 2025 (bet. 2024/25:NU12). Flera av de yrkanden som behandlades då är lika eller identiska med de som är aktuella i detta avsnitt. Utskottet hänvisade främst till den förda politiken och pågående arbete. Företrädare i utskottet för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet, Centerpartiet och Miljöpartiet framförde sin syn i olika reservationer.

När det gäller tillstånd och tillståndsprocesser har utskottet tidigare behandlat och avstyrkt motionsyrkanden som liknar eller är identiska med de som är aktuella i detta avsnitt. Senast skedde detta våren 2025 (bet. 2024/25:NU12). Utskottet hänvisade då främst till den förda politiken och pågående arbete på området. Företrädare i utskottet för Miljöpartiet framförde sin syn i en reservation.

Utskottets ställningstagande

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden som rör utvecklingen av de svenska elnäten. Motionerna innehåller bl.a. förslag om att bygga ut och förstärka elnäten och stamnätet i syfte att öka överföringskapaciteten inom landet och säkerställa en god elförsörjning i hela Sverige. Det finns också yrkanden som rör ägande, styrning, planering och ansvar för elnätsinfrastrukturen. Mot denna bakgrund vill utskottet framhålla följande.

Elnäten är en central del av energisystemets infrastruktur. För att el ska kunna tas till vara där den produceras och levereras till de platser där efterfrågan finns krävs väl fungerande och tillräckligt dimensionerade elnät. Samtidigt råder det enligt utskottets uppfattning en bred politisk enighet om samhällets växande behov av leveranssäker el och en trygg energiförsörjning. Detta förutsätter en fortsatt utveckling av både elproduktionen och elnätsinfrastrukturen.

Utskottet vill även framhålla att elproduktionens sammansättning påverkar hur effektivt el kan överföras över längre avstånd. En ändamålsenlig produktionsmix kan bidra till att elnäten utnyttjas bättre och därmed minska behovet av ytterligare utbyggnad. Samtidigt är det i många delar av landet nödvändigt med både nyinvesteringar och reinvesteringar i elnäten i syfte att minska överföringsbegränsningar och möjliggöra införandet av ny teknik som kan öka flexibiliteten i både elproduktion och elanvändning.

Mot denna bakgrund välkomnar utskottet att arbetet med att utveckla och förstärka det svenska elnätet pågår på bred front. I Svenska kraftnäts investerings- och finansieringsplan för perioden 2026–2028 redovisas både nyinvesteringar och reinvesteringar. Bland de större projekten återfinns programmen Storstockholm Väst, Stockholms Ström, Nordsyd, Gotlandsförbindelsen och åtgärds paketet Norrlandskusten. Dessa projekt kommer att stärka överföringskapaciteten och förbättra elsystemets funktion i flera olika delar av landet.

Parallellt med investeringarna arbetar Svenska kraftnät med långsiktiga regionala nätutvecklingsplaner med ett tidsperspektiv på 20–25 år. Planerna ska ge vägledning om hur transmissionsnätet behöver utvecklas och var ny elproduktion, elanvändning och flexibilitetsresurser kan lokaliseras.

Utskottet kan också konstatera att regeringen har tagit ett samlat grepp om utvecklingen av energisystemet. Detta omfattar bl.a. investeringar i transmissionsnätet samt förbättrad planering och samordning. De myndigheter som arbetar med energifrågor har fått nya eller ändrade instruktioner, och regeringen har gett dem flera uppdrag som ska bidra till elnätets utveckling. Bland annat har regeringen gett Svenska kraftnät i uppdrag att utvidga transmissionsnätet till norra Norrbottens län för att skapa förutsättningar för en samhällsekonomiskt effektiv, internationellt konkurrenskraftig, hållbar och trygg elförsörjning. Svenska kraftnät har också fått i uppdrag att analysera hur processen för anslutning till transmissionsnätet kan utvecklas för att stärka leveranssäkerheten, förbättra systemplaneringen och stärka industrins konkurrenskraft.

Regeringen har även gett Energimarknadsinspektionen i uppdrag att föra en dialog med berörda aktörer om regelverket för anslutning till elnätet, abonnemangsökningar och flexibilitet i syfte att främja investeringar i elektrifiering och den gröna omställningen. Utskottet noterar även att myndigheten har i uppdrag att ta fram författningsförslag som möjliggör en årlig sammanställning av elnätsutbyggnaden i Sverige och kostnaderna för denna samt att utveckla en karttjänst som överskådligt redovisar elnätsutbyggnaden.

När det gäller motionsyrkanden om anslutning av havsbaserad vindkraft konstaterar utskottet att regeringen för närvarande bereder de förslag om en ordnad prövning som lämnades i betänkandet Vindkraft i havet – En övergång till ett auktionssystem (SOU 2024:89). Utskottet delar regeringens uppfattning att det är viktigt att bygga ut fossilfri elproduktion men att ny elproduktion också måste bidra till ett robust elsystem och möjliggöra ökad elanvändning. Eftersom vindkraft är väderberoende och endast en del av den installerade effekten kan användas som underlag för att ansluta nya elkunder är det enligt utskottet lämpligt att prioritera åtgärder som stärker vindkraftens bidrag till leveranssäkerheten och till elsystemets funktion.

Utskottet vill vidare framhålla att det är både kostsamt och tidskrävande att bygga ut kraftinfrastruktur. Tillståndsprövning, projektering och byggnation tar ofta lång tid och kan påverka både människors livsmiljö och naturmiljön. En effektivare användning av befintliga elnät kan därför bidra till att minska behovet av nya investeringar och samtidigt stärka försörjningstryggheten.

Samtidigt vill utskottet understryka att en utbyggnad och förstärkning av elnäten är en förutsättning för elektrifieringen av samhället. Utskottet välkomnar därför att regeringen, med hög ambitionsnivå, har vidtagit flera åtgärder för att förenkla och effektivisera tillståndprocesserna och att detta arbete, som tidigare redovisats, alltjämt pågår.

När det gäller nätföretagens intäktsramar, som berörs i några motioner, konstaterar utskottet att riksdagen nyligen har antagit nya regler för framtidens el- och gasnät. Den nya regleringen innebär att Energimarknadsinspektionen får skarpare verktyg för att fastställa elnätsföretagens intäktsramar. Enligt utskottets uppfattning skapar detta förutsättningar för mer rimliga intäktsramar under nästa tillsynsperiod 2028–2031.

I andra motioner framförs förslag om att elnäten i olika grad bör vara samhällsägda. Utskottet har inget ytterligare att anföra än vad som framfördes när riksdagen behandlade likalydande förslag våren 2025. Då konstaterade utskottet att det saknas övertygande skäl för att förorda ett brett offentligt ägande av elnätsinfrastrukturen. Den uppfattningen kvarstår.

Sammantaget vill utskottet framföra att regeringen och ansvariga myndigheter nu genomför ett omfattande arbete för att stärka och utveckla elnäten. Enligt utskottets bedömning bidrar detta till bättre planering, effektivare anslutningsprocesser och kortare tillståndprocesser. Detta är välkommet för att möta det ökade elbehovet, underlätta elektrifieringen och stärka Sveriges konkurrenskraft och försörjningstrygghet.

Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns skäl för riksdagen att vidta några åtgärder av det slag som föreslås i de motioner som behandlas i detta avsnitt.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

Elområden

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som rör elområden. Utskottet hänvisar till pågående arbete.

Motionerna

I motion 2025/26:767 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att utreda ett gemensamt nationellt elprisområde eller kompensationsmekanismer för särskilt utsatta regioner.

I motion 2025/26:1316 av Per-Arne Håkansson och Niklas Karlsson (båda S) föreslås ett tillkännagivande om att utreda ett gemensamt nationellt elprisområde.

I motion 2025/26:1901 av Magnus Manhammar (S) föreslås ett tillkännagivande om att undersöka möjligheten till ett gemensamt nationellt elprisområde eller kompensationsmekanismer för särskilt utsatta regioner samt att vidta åtgärder för att utjämna prisskillnaderna i landet.

I motion 2025/26:2335 av Magnus Manhammar (S) föreslås ett tillkännagivande om att undersöka möjligheten till ett gemensamt nationellt elprisområde eller kompensationsmekanismer för särskilt utsatta regioner samt om att vidta åtgärder för att utjämna prisskillnaderna i landet.

I motion 2025/26:418 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om en utredning av de svenska elområdena.

I motion 2025/26:1867 av Ulrika Heindorff m.fl. (M) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om elområdesindelningen och dess effekter samt om att överväga att utreda möjligheterna att återgå till ett elprisområde. I motionens yrkande 4 föreslås vidare ett tillkännagivande om att regeringen bör överväga att ge Svenska kraftnät i uppdrag att få på plats en lösning för elområdena som inte missgynnar Skåne. I yrkande 5 förordas även ett tillkännagivande om att Svenska kraftnät ska få ett uppdrag att arbeta utifrån målsättningen att garantera en minimikapacitet i överföringen mellan elområde 3 och elområde 4, utifrån förstärkning av nät samt vid upphandling av stödtjänster.

I motion 2025/26:2669 av Lars Englund (M) yrkande 5 föreslås ett tillkännagivande om att avveckla elprisområden i Sverige.

I motion 2025/26:3328 av Camilla Brunsberg (M) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör utreda förutsättningarna för att Sverige på sikt ska återgå till ett enhetligt elprisområde.

Bakgrund och pågående arbete

EU-gemensam översyn av budzoner

Sveriges fyra elområden ingår i EU:s system med s.k. budzoner, som ska säkerställa att elpris och handel speglar faktiska nätbegränsningar. EU:s

system för granskning av dessa budzoner syftar till att regelbundet granska om budzonsindelningen är ändamålsenlig och bygger på en gemensam metodik fastställd av Europeiska unionens byrå för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer).

Det europeiska nätverket av systemansvariga för överföringssystemen för el (Entso-E) publicerade den 28 april 2025 rapporten *Bidding Zone Review – Report for the target year 2025*, som analyserar ett antal alternativa budzonskonfigurationer för EU. För den nordiska regionen visar rapporten att inget av de studerade alternativen ger högre samhällsekonomisk effektivitet än den nuvarande indelningen. Rapporten ger därmed inte stöd för en ändring av Sveriges nuvarande elområdesindelning.

Regeringsuppdrag om elområden

Elsystemets sammansättning och förväntade utveckling i fråga om elproduktion, elanvändning och de nordiska ländernas sammanlänkning med andra länder har genomgått stora förändringar under 2020-talet. Mot bakgrund av de förändrade förutsättningar som elsystemet och elmarknaden står inför gav regeringen i maj 2025 Svenska kraftnät i uppdrag att analysera förutsättningarna för att ändra den nuvarande svenska elområdesindelningen (KN2025/01072).

Svenska kraftnät ska analysera tre alternativa indelningar: Sverige indelat i ett elområde, Sverige indelat i två elområden där gränsen motsvarar nuvarande snitt 2 samt Sverige indelat i flera elområden enligt ett av de alternativ som Acer har beslutat ska utredas inom ramen för den europeiska översynen av elområden.

Myndigheten ska även analysera möjligheten att införa särskilda elområden för export, exempelvis ett eller flera mindre elområden kopplade till de södra exportförbindelserna. Syftet är att isolera samhällsekonomiskt negativa effekter av prissignaler från kontinentala marknader med interna flaskhalsar. Analysen ska särskilt belysa om och hur effekterna av flaskhalsar i det tyska elsystemet kan hanteras på ett sätt som minskar den oproportionerliga påverkan på svenska elkonsumenter och samtidigt värnar den svenska elmarknadens funktion och konkurrenskraft.

Analysen ska utgå från Svenska kraftnäts långsiktiga scenarier för det svenska och nordeuropeiska elsystemet. Åren 2030, 2035 och 2040 ska ingå i analysen, med särskilt fokus på 2035.

Vid genomförandet ska Svenska kraftnät beakta flera analyskriterier, bl.a. driftsäkerhet, försörjningstrygghet, kapacitetsberäkning mellan elområden, marknadseffektivitet samt elområdenas stabilitet och tillförlitlighet. Analysen ska också innehålla en bedömning av hur de olika elområdesindelningarna påverkar elpriser i Sverige och norra Europa, flaskhalsinkomster samt den finansiella elmarknadens funktion, jämfört med dagens elområdesindelning.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 29 maj 2026.

En långsiktig nätutvecklingsplan för södra Sverige

I fråga om situationen i elområde 4 kan nämnas att Svenska kraftnäts styrelse i oktober 2024 beslutade om en strategisk inriktning för utvecklingen av stamnätet i södra Sverige. Konkret består inriktningen av tre åtgärds paket som tillsammans ska säkra det långsiktiga elbehovet i regionen och möjliggöra anslutning av ny elproduktion. De tre åtgärds paketen berör främst Skåne län, men i viss utsträckning även Blekinge. Den regionala nätutvecklingsplanen för södra Sverige kommer att omsättas i projekt som man planerar att genomföra i etapper, huvudsakligen under tidsperioden 2036–2045. Beslutet innebär att utvalda regionnätledningarna med lägre spänning i södra Skåne ersätts med ett nytt stamnät som byggs av Svenska kraftnät och ett nytt regionnät som byggs av Eon. De nya näten anläggs i de befintliga ledningsgatorna, och planen omfattar totalt ca 36 mil ledningsnät i stamnätet.

Samarbete om Skånes elektrifiering

Eftersom elförsörjningssituationen i Skåne tas upp i en av motionerna finns det skäl att kort redogöra för det regionala arbetet som pågår. Under 2023 tog Skånes effektkommission, med deltagare från Region Skåne, Länsstyrelsen Skåne, näringslivet och energiföretag m.fl., fram Färdplan för Skånes energiförsörjning 2030.

I slutet av januari 2024 initierade effektkommissionen ett fördjupat samarbete för att möta regionens växande elbehov. Region Skåne, Länsstyrelsen Skåne, Svenska kraftnät och energibolaget Eon lanserade då samverkansplattformen Nätutbyggnad Effektivt Tillsammans (Net), även kallad Skånes effektkommission. Syftet är att möjliggöra en snabbare och mer omfattande elektrifiering av samhället, industrin och transportsektorn i en av landets mest elintensiva regioner. Målet är att underlätta och möjliggöra utbyggnad av elnäten i Skåne fram till 2035 samt att säkerställa att näten har tillräcklig kapacitet för regionens utveckling, på både kort och lång sikt.

I januari 2025 presenterade Skånes effektkommission rapporten Rustar för framtiden – Så säkrar vi Skånes elförsörjning tillsammans. I rapporten redovisas flera nyckelutmaningar för Skånes framtida energiförsörjning. Det handlar om bristande överföringskapacitet och låg självförsörjningsgrad, och för elektrifieringen av industrin och transportsektorn krävs nya anslutningar och flexibilitetslösningar för att hantera svängningar i elanvändningen. I rapporten beskrivs bl.a. Svenska kraftnäts och Eons arbete med att öka kapaciteten genom nya elledningar och stationer samt en långsiktig nätutvecklingsplan som ska öka kapaciteten till Skåne.

I december 2025 presenterades en uppföljning av målen i Färdplan för Skånes energiförsörjning 2030. Uppföljningen togs fram av forskningsinstitutet Rise på uppdrag av Region Skåne. Den visar bl.a. att Skåne har ökat sin självförsörjningsgrad av el.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har vid flera tidigare tillfällen redogjort för att det pågått en översyn av elområdesindelningen i Europa och har i samband med beredningen av förslag på temat elområden löpande redovisat det aktuella läget i det arbetet. Utskottet har återkommande även avstyrkt elområdesrelaterade förslag med hänvisning till att den nyssnämnda översynen borde avvaktas innan det fanns skäl för riksdagen att agera i frågan. Senast gjorde utskottet detta våren 2025 (bet. 2024/25:NU12), och utskottet hade då inte ändrat uppfattning i frågan. Utskottet sa sig inte heller se att några nya fakta talade för att ompröva dess tidigare avvaktande syn på frågan om en garanterad minimikapacitet mellan vissa elområden. Samtliga då aktuella yrkanden på temat elområden avstyrktes av ett enigt utskott.

Utskottets ställningstagande

I flera motioner som behandlas i detta avsnitt finns förslag om att ändra Sveriges indelning i elområden. Ett förslag som återkommer i ett antal motioner är att indelningen ska avskaffas helt och att Sverige ska utgöra ett enda elområde.

Som redovisats i det föregående presenterades översynen på EU-nivå av den s.k. budzonsindelningen under våren 2025. Därefter gav regeringen Svenska kraftnät i uppdrag att analysera förutsättningarna för att ändra den nuvarande svenska elområdesindelningen där flera olika alternativa lösningar ska övervägas, bl.a. ett gemensamt elområde för hela landet. Utskottet noterar att uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet i maj 2026.

I samband med att yrkandena om alternativa elområdesindelningar framställs i motionerna pekar många av motionärerna på vikten av att elnätet byggs ut för att minska flaskhalsar i systemet. Utskottet delar denna uppfattning och kan samtidigt konstatera att det för närvarande pågår en omfattande utbyggnad av det svenska elnätet. Utskottet vill även uppmärksamma det pågående arbetet med att stärka kraftöverföringsinfrastrukturen i södra Sverige samt det samarbete som har etablerats mellan berörda aktörer för att möta regionens ökande elbehov och periodvis ansträngda effektbalans.

Mot denna bakgrund bedömer utskottet att det i nuläget inte finns behov av några riksdagsuttalanden på detta område.

Därmed avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Elstöd

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om elstöd. Utskottet hänvisar främst till pågående arbete.

Jämför reservation 9 (S).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) anförs att reglerna för det elstöd som regeringen tagit fram är dåligt utformade och därmed inte gör någon nytta för hushållen vid höga elpriser. Motionärerna förespråkar i stället ett mer träffsäkert system som finansieras av de s.k. flaskhalsintäkterna. I yrkande 5 föreslås därför ett tillkännagivande om att regeringen bör försvara mekanismer i EU:s regelverk som möjliggör flexibel användning av dessa intäkter.

I motion 2025/26:418 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om differentierad elpriskompensation. Motionären anför bl.a. att så länge elprisområdena finns kvar bör kompensationen för ovanligt höga elpriser vara differentierad så att den i rimlig grad motsvarar pris-differensen på el.

Bakgrund och pågående arbete

Högekostnadsskydd för höga elpriser

I budgetpropositionen för 2026 redogör regeringen för tidigare åtgärder med anledning av de höga energipriserna. Under 2023 infördes ett elstöd i syfte att dämpa effekterna av de höga elpriserna. I samband med utbetalningen bedömdes vissa kommuner och regioner bedriva jordbruksverksamhet och omfattades därmed av särskilda EU-regler om statsstöd. Dessa aktörer fick därför ett reducerat elstöd.

Regeringen konstaterar att det inte är möjligt att betala ut något nytt elstöd med stöd av förordningen (2023:233) om elstöd till företag. Det tidigare stödet finansierades genom ett tillfälligt EU-undantag som möjliggjorde användning av s.k. flaskhalsintäkter för elstöd. Undantaget upphörde att gälla den 1 januari 2024. Ett nytt stöd måste därför finansieras via statens budget.

Mot denna bakgrund föreslog regeringen att ett särskilt stöd skulle införas för att kompensera de kommuner och regioner som fick reducerat elstöd. Regeringen bedömde vidare att det borde finnas beredskap för att kunna införa ett högekostnadsskydd för hushållen vid en längre period med höga el- och gaspriser från november 2025 och under hela 2026. De föreslog därför att pengar skulle avsättas i statsbudgeten för detta ändamål. I propositionen anfördes även att gällande EU-regelverk bör genomlysas för att undersöka hur

flaskhalsinkomsterna bäst kan användas för att motverka höga energipriser och mildra deras effekter.

Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2025/26:NU3, rskr. 2025/26:117–118).

Den 23 mars 2026 aviserade regeringen på sin webbplats att den avser att förstärka elstödet genom ett nytt, tillfälligt el- och gasstöd till hushållen i hela landet. Den totala kostnaden för elstödet beräknas bli ca 3,4 miljarder kronor. Av detta har 1 miljard kronor redan avsatts i budgetpropositionen för 2026.

Enligt regeringen ska det nya stödet baseras på hushållens el- och gasförbrukning under januari och februari 2026. Ersättningen utgår från fasta belopp i varje elområde och multipliceras sedan med hushållets faktiska förbrukning under perioden. Regeringen uppgav att den inom kort kommer att presentera mer detaljerade regler för hur stöden ska beräknas.

Försäkringskassan ska ansvara för utbetalningarna av elstödet, medan Energimyndigheten och gasnätsföretagen hanterar gasstödet. Utbetalningarna av elstödet planeras att börja i mitten av juni 2026, och hushållen kommer inte att behöva ansöka om något av stöden.

Regeringen uppgav att förslaget om el- och gasstödet kommer att läggas fram till riksdagen i en extra ändringsbudget.

Regeringsuppdrag om flaskhalsinkomster

I Energimarknadsinspektionens regleringsbrev för 2026 gav regeringen myndigheten i uppdrag att redogöra för hur de s.k. flaskhalsinkomsterna får användas enligt gällande regelverk. Uppdraget omfattar även att analysera om det finns andra samhällsekonomiskt effektiva sätt att använda dessa medel.

Enligt elmarknadsförordningen ska flaskhalsinkomster i första hand användas för att säkerställa att överföringskapacitet är tillgänglig samt för att bibehålla eller öka kapaciteten i transmissionsnätet. Det kan ske genom investeringar i ny infrastruktur eller genom åtgärder i systemdriften. Inkomsterna får även användas för att sänka transmissionsnätstariffen. Medel som inte används placeras på ett internt konto hos Svenska kraftnät. Vid årsskiftet 2025 uppgick saldot på detta konto till drygt 65 miljarder kronor.

Syftet med Energimarknadsinspektionens uppdrag är dels att tydliggöra hur flaskhalsinkomster får användas inom nuvarande regelverk, dels att pröva om det finns nya användningsområden som kräver förändrade regler. För sådana nya områden ska myndigheten bedöma om användningen är samhällsekonomiskt effektiv.

Som en del av arbetet avser Energimarknadsinspektionen att föra en dialog med externa aktörer om möjliga användningsområden.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 30 oktober 2026.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat och avstyrkt motionsförslag om elstöd. Senast gjordes det hösten 2025, då ett motionsyrkande om en alternativ

utformning av högkostnadsskyddet för elpriser behandlades i samband med regeringens förslag om detta i budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 21). Utskottet biföll regeringens förslag och avstyrkte motionsyrkandet (bet. 2025/26:NU3, rskr. 2025/26:117–118). Företrädare för Socialdemokraterna i utskottet framhöll sin syn i ett särskilt yttrande.

Våren 2025 behandlades ett motionsyrkande om att använda flaskhalsintäkterna till kompensation till hushåll vid höga elpriser (bet. 2024/25:NU12). Detta yrkande var identiskt med det som nu är aktuellt i detta avsnitt. Utskottet avstyrkte yrkandet och hänvisade främst till pågående arbete. Företrädare i utskottet för Socialdemokraterna framförde sin syn i en reservation.

Utskottets ställningstagande

På en avreglerad marknad kan och bör en bristande tillgång påverka priset på utbudet, t.ex. priset på el. Samtidigt är det inte rimligt att kraftiga och utdragna pristoppar drabbar svaga konsumenter på ett oacceptabelt sätt. Det kan t.ex. handla om hushåll vars ekonomi drabbas så hårt att människor tvingas ge avkall på sådana självklarheter som en rimlig uppvärmning av sina bostäder, avbetalning på bolån eller annat de inte längre anser sig ha råd med.

Mot den bakgrunden kan utskottet konstatera att regeringen i budgetpropositionen för 2026 införde ett högkostnadsskydd i händelse av en längre period med höga elpriser och att medel avsattes i statsbudgeten för detta ändamål. Utskottet kan samtidigt konstatera att regeringen gett Energimarknadsinspektionen i uppdrag att undersöka i vilken utsträckning de s.k. flaskhalsinkomsterna kan användas för att bl.a. motverka höga energipriser och mildra deras effekter.

Utskottet kommer noga att följa denna fråga framöver men ser inte någon nödvändighet att ställa sig bakom något av de motionsyrkanden som behandlas i detta avsnitt.

Därmed avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Försörjningstrygghet och leveranssäkerhet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om försörjningstrygghet, leveranssäkerhet och elberedskap. Utskottet hänvisar till vidtagna åtgärder och pågående arbete inom dessa områden.

Jämför reservation 10 (S, V), 11 (C) och 12 (MP).

Motionerna

Fredrik Olovsson m.fl. (S) anför i kommittémotion 2025/26:3594 yrkande 26 i denna del att robustheten inom elförsörjningen behöver vara hög och att åtgärder behöver vidtas för att säkerställa en tillfredsställande beredskapsnivå,

och föreslår ett tillkännagivande om detta. Motionärerna anför att förmåga och motståndskraft behövs för att hantera väpnade angrepp, cyberattacker och antagonistiska handlingar samt extrema väderberoende händelser såsom stormar, bränder och översvämningar.

I kommittémotion 2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkande 52 föreslås ett tillkännagivande om att elberedskapen i Sverige bör stärkas genom att ödrift möjliggörs i en större andel geografiska områden. Motionärerna framför vidare i yrkande 53 att det behövs ett tillkännagivande om att informationsdelning mellan operatörer bör förenklas. Det gäller även mellan operatörer och myndigheter i energisektorn.

I kommittémotion 2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 47 föreslås ett tillkännagivande om att göra den befintliga effektreserven mer klimatvänlig genom att ersätta den fossila oljan med fossilfria alternativ. I yrkande 48 föreslås ett tillkännagivande om att ersätta den befintliga effektreserven med en ny teknikneutral mekanism som prissätter och ersätter extra effekt och som flexibelt kan bidra i bristlägen för att kapa pristopparna. Effektreserven ska också vara förenlig med EU-rätten. Motionärerna förordar vidare ett tillkännagivande i yrkande 133 om att det är viktigt att beakta värdet av lokal energiproduktion, vilken ökar systemets motståndskraft och möjliggör ödrift.

I kommittémotion 2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 49 föreslås ett tillkännagivande om att Svenska kraftnäts effektreserv och störningsreserv ska vara 100 procent förnybar samt att Sverige gentemot EU bör driva på för att flexibilitet ska få ingå i effektreserven igen. Motionärerna föreslår vidare i yrkande 53 ett tillkännagivande om att stötta tekniker genom höjt grönt avdrag för ödrift i enskilda fastigheter och energigemenskaper. I motionen anføres också att en plan och ett stöd bör tas fram för att åstadkomma utökad reservkraft som inte är beroende av importerad energi. Ett tillkännagivande om detta förordas i yrkande 54.

I kommittémotion 2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 34 föreslås ett tillkännagivande om att uppgradera det svenska elnätet så att hela landet får ett smart, flexibelt och robust elnät som klarar av en ökad andel förnybar el, står emot cyberattacker och extremväder bättre och klarar ödrift så att telekommunikationer och värmeförsörjning kan upprätthållas även vid kriser.

I kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 59 föreslås ett tillkännagivande om att Svenska kraftnäts effektreserv och störningsreserv ska vara 100 procent förnybar samt att Sverige gentemot EU bör driva på för att flexibilitet ska få ingå i effektreserven igen.

I motion 2025/26:767 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 6 föreslås ett tillkännagivande om starkt försörjningstrygghet som bl.a. innefattar krav på grundbemanning, certifiering av arbetskraft och minskat beroende av osäkra entreprenadlösningar. I yrkande 7 föreslås vidare ett tillkännagivande om en tydligare demokratisk kontroll över kritisk elinfrastruktur.

I motion 2025/26:1551 av Sten Bergheden (M) föreslås ett tillkännagivande om att planera för att så snabbt som möjligt utreda och bygga flera gasturbiner i Västsverige för att klara effekttopparna och elbehovet.

I motion 2025/26:1867 av Ulrika Heindorff m.fl. (M) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att överväga att undersöka möjligheten till lokala effektreserver i södra Sverige.

I motion 2025/26:2682 av Magnus Manhammar (S) föreslås ett tillkännagivande om behovet av en nationell strategi för ödrift i elnäten.

Bakgrund och pågående arbete

Leveranssäkerhetsmål

I den energipolitiska inriktningspropositionen som riksdagen antog våren 2024 föreslog regeringen ett nytt leveranssäkerhetsmål för elsystemet (prop. 2023/24:105, bet. 2023/24:NU14, rskr. 2023/24:201). Syftet med målet är att skapa förutsättningar för en trygg elförsörjning genom ett effektivt, robust och motståndskraftigt elsystem.

För att möjliggöra uppföljning av målet ska indikatorer tas fram. Dessa ska göra det möjligt att följa utvecklingen på ett kvantifierbart sätt. Indikatorerna bör bl.a. omfatta resurstillräcklighet och möjligheten att ansluta ny elproduktion och ny elanvändning, överföringskapacitet, driftsäkerhet inklusive förmåga till ödrift och regional effekt samt kostnadsutvecklingen för slutkunder.

Kapacitetsmekanism

I ett elsystem måste produktionen och förbrukningen av el vara i balans vid varje tidpunkt. Det kan dock uppstå situationer där marknadens egna balanseringsresurser inte räcker till. En kapacitetsmekanism i form av en strategisk reserv är ett sätt att säkerställa att tillräckliga resurser finns tillgängliga i sådana situationer.

I november 2024 överlämnade regeringen en proposition till riksdagen (prop. 2024/25:48) där regeringen redovisade bedömningen att Sverige skulle behöva en kapacitetsmekanism även efter att lagen (2003:436) om effektreserv upphörde att gälla den 15 mars 2025. Regeringen framhöll bl.a. att effektbalansen i det svenska elsystemet väntades bli svagare under de kommande åren och att det därför fanns behov av en kapacitetsmekanism även framöver.

Regeringen konstaterade vidare att enligt EU:s elmarknadsförordning ska en medlemsstat som har fastställt behovet av en kapacitetsmekanism i första hand införa en strategisk reserv. Mot denna bakgrund bedömde regeringen att kapacitetsmekanismen åtminstone under en övergångsperiod borde utformas som en strategisk reserv, motsvarande den tidigare svenska effektreserven.

Regeringen framhöll också att den då pågående Elmarknadsutredningen hade i uppdrag att analysera om Svenska kraftnäts förslag om en marknadsomfattande kapacitetsmekanism skulle kunna bidra till tillräckliga resurser

och en hög leveranssäkerhet på elmarknaden samt att vid behov lämna förslag på hur modellen skulle kunna vidareutvecklas.

I propositionen föreslog regeringen även en ny lag om finansiering av kapacitetsmekanismen. Riksdagen beslutade i januari 2025 att anta regeringens lagförslag (bet. 2024/25:NU11, rskr. 2024/25:128). Den nya lagen trädde i kraft den 16 mars 2025.

Strategisk reserv

Svenska kraftnät har enligt gällande lagstiftning möjlighet att upphandla en s.k. strategisk reserv. Den strategiska reserven är en kapacitetsmekanism som kan aktiveras när marknadens egna resurser inte räcker till för att upprätthålla balansen i elsystemet.

Reserven består av resurser som Svenska kraftnät upphandlar genom avtal. Hur stor reserven är kan variera över tid beroende på den förväntade brist-situationen i elsystemet och resultatet av de upphandlingar som genomförs. För vintern 2025/2026 har Svenska kraftnät avtal med Mälarenergi och Sydkraft om resurser motsvarande totalt 350 megawatt.

Den strategiska reserven ersätter den tidigare effektreserven, som upphörde den 15 mars 2025 i samband med att lagen om effektreserv upphörde att gälla och det fleråriga avtalet löpte ut. Den nya reserven är utformad i enlighet med EU:s regelverk för kapacitetsmekanismer.

Upphandling och användning av den strategiska reserven regleras både av svensk lagstiftning och av EU:s regelverk. EU:s elmarknadsförordning innehåller bestämmelser om när och hur kapacitetsmekanismer får användas inom unionen. I svensk rätt regleras finansieringen genom lagen (2025:50) om finansiering av en kapacitetsmekanism för elmarknaden, som ger Svenska kraftnät möjlighet att ta ut avgifter från balansansvariga aktörer. Mer detaljerade bestämmelser finns i förordningen (2025:835) om en kapacitetsmekanism för elmarknaden. Där anges bl.a. att ettåriga avtal ska uppfylla vissa utsläppsgränser och att fleråriga avtal ska avse helt fossilfria resurser. Den svenska förordningen bygger på ett beslut från kommissionen.

Kraftlyftet

I budgetpropositionen för 2025 (prop. 2024/25:1 utg.omr. 21) föreslog regeringen ett investeringsstöd om 100 miljoner kronor för att stärka leveranssäkerheten i elsystemet, det s.k. Kraftlyftet. Stöd kan lämnas till investeringar i t.ex. elproduktion, energilager, energieffektivisering, flexibilitetstjänster och andra systemnyttiga åtgärder som inte bedöms komma till stånd på marknadsmässiga grunder.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 21) föreslog regeringen att stödet skulle utökas. Utökningen omfattar bl.a. investeringar i ökad elproduktionskapacitet, exempelvis kraftvärme och värmelager. Dessutom omfattas regionala anslutningsåtgärder som säkerställer tilldelning av

effekt samt åtgärder som bidrar till en mer flexibel effekt- och energi-användning hos större elanvändare. Syftet är att elnäten ska kunna utnyttjas mer effektivt. Utökningen inkluderar även informations- och kompetenshöjande insatser riktade till aktörer som kan stärka de regionala energisystemens förmåga och minska deras sårbarhet. Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2025/26:NU3, rskr. 2025/26:117–118).

Gaskraftens roll i energipolitiken

I den energipolitiska inriktningspropositionen (prop. 2023/24:105), som riksdagen behandlade våren 2024, framhåller regeringen att det finns behov av åtgärder som på kort sikt kan stärka elsystemets funktion. Det gäller bl.a. att öka överföringskapaciteten i elnätet och att förbättra möjligheterna att ansluta ny elanvändning.

Regeringen bedömer att gasturbiner kommer att ha en viktig roll i elsystemet under en övergångsperiod, fram till dess att tillräcklig fossilfri elproduktion, bl.a. från kärnkraft, har byggts ut. Gasturbiner kan tas i drift snabbt, är planerbara och kan placeras där de gör störst nytta för elsystemet.

Regeringen konstaterar vidare att Svenska kraftnät redan använder gasturbiner för att tillhandahålla viktiga funktioner i elsystemet, bl.a. inom störningsreserven och för att öka överföringskapaciteten i elnätet. Enligt regeringen finns det också potential att använda fossilfria bränslen i gasturbiner.

Elförsörjningen under kris och krig

Försvarsberedningen redovisade i december 2023 sin syn på inriktningen för totalförsvaret och utformningen av det civila försvaret (Ds 2023:34). I detta sammanhang behandlades bl.a. frågor om försörjningsberedskap, inklusive energiförsörjningen och elförsörjningen. Försvarsberedningen konstaterade att attacker eller sabotage mot kritisk infrastruktur, såsom ställverk och transformatorer, eller cyberattacker mot elsystemet kan få allvarliga konsekvenser för produktionen och distributionen av el.

Elberedskapslagen (1997:288) reglerar elföretagens skyldigheter att vidta åtgärder för att säkerställa att samhällets behov av el tillgodoses vid svåra påfrestningar och höjd beredskap. Lagen gäller företag som producerar, överför eller handlar med el. Svenska kraftnät är ansvarig myndighet för elberedskapen och har i uppdrag att säkerställa att det finns beredskap för att klara elförsörjningen i både fredstida kriser och krig.

Försvarsberedningen bedömde att skyddet av delar av elnätet behövde stärkas ytterligare och att åtgärder krävs för att minska sårbarheten i elsystemet. Det kan bl.a. handla om att öka redundansen i elnätet samt att förbättra förutsättningarna för lokal elproduktion och distribution. Beredningen framhöll också behovet av förbättrade rättsliga förutsättningar för att kunna planera för ransonering och prioritering av el i fredstid och ansåg att detta arbete borde genomföras skyndsamt.

Hösten 2024 överlämnade regeringen propositionen Totalförsvaret 2025–2030 (prop. 2024/25:34) till riksdagen. I propositionen framhåller regeringen att en fungerande energiförsörjning är en grundläggande förutsättning för samhällets funktion, även vid höjd beredskap och ytterst vid krig. Regeringen bedömer att energisystemet behöver fortsätta att utvecklas för att möta de ökade krav som följer av förstärkningen av totalförsvaret. En trygg energiförsörjning innebär att förebygga, motstå och hantera störningar i energisystemet, och behovet av sådana åtgärder väntas öka vid höjd beredskap.

Regeringen framhåller också i propositionen att energipolitiken behöver utvecklas för att möta en ökad elanvändning och hänvisar i detta sammanhang till den energipolitiska inriktning som riksdagen beslutade om våren 2024 (prop. 2023/24:105, bet. 2023/24:NU14, rskr. 2023/24:201).

Näringsutskottet lämnade ett yttrande till försvarsutskottet med anledning av propositionen och tillhörande motioner (yttr. 2024/25:NU4y). I yttrandet anför utskottet bl.a. följande:

Energiförsörjningsfrågorna är enligt utskottets mening centrala utmaningar för det civila försvaret. Utan en under de givna förhållandena väl fungerande energiförsörjning kan både försvarsförmågan och försvarsviljan hämmas på ett sätt som hotar det svenska samhället. Även i mindre allvarliga krissituationer är energiförsörjningen mycket betydelsefull för att det ska vara möjligt att upprätthålla samhällsviktig verksamhet, för att hushållskunder ska kunna värma upp sina bostäder, för att transportsystemet ska fungera och för att näringslivet ska kunna fortsätta att verka. Enligt utskottets bedömning råder det en bred politisk samsyn om vikten av att energiförsörjningen säkerställs under normala förhållanden och fredstida kriser såväl som under höjd beredskap och ytterst även under krig.

Elberedskap i den energipolitiska inriktningspropositionen

Elberedskapsfrågor behandlades i regeringens energipolitiska inriktningsproposition våren 2024 (prop. 2023/24:105). Regeringen framhöll där att ett alltmer elektrifierat samhälle ställer ökade krav på ett robust elsystem som kan säkerställa elförsörjningen både under normala förhållanden och vid fredstida kriser, hybridkrigföring och höjd beredskap samt ytterst vid krig.

Regeringen betonade att elsystemets försörjningstrygghet även bör omfatta tillräcklig regional förmåga till s.k. ödrift, dvs. möjligheten att upprätthålla elförsörjning i avgränsade delar av nätet, samt förmåga att snabbt återställa systemet efter störningar.

Regeringen hänvisade också till Försvarsberedningens bedömning att det är viktigt att upprätthålla planerbar elproduktion, inklusive kärnkraft, även vid höjd beredskap. Samtidigt framhöll regeringen att även andra produktionsslag och elnäten behöver ha tydliga förutsättningar för att kunna användas under sådana förhållanden.

Regeringen anförde vidare att elförsörjningen måste kunna säkerställas vid samtliga beredskapsnivåer, dvs. under normala fredstida förhållanden, vid fredstida kriser samt vid höjd beredskap, skärpt beredskap och högsta beredskap.

Nationell strategi för motståndskraft i samhällsviktig verksamhet 2026–2030

Regeringen beslutade i februari 2026 om en nationell strategi för motståndskraft i samhällsviktig verksamhet för perioden 2026–2030. Strategin syftar till att stärka samhällets förmåga att upprätthålla viktiga samhällsfunktioner vid störningar och kriser och ytterst vid krig. En central utgångspunkt är att stärka robustheten i samhällsviktig verksamhet inom både offentlig och privat sektor, där energisystemet och en trygg energiförsörjning har särskild betydelse eftersom många andra samhällsfunktioner är beroende av el och energi. Strategin utgör även en del av genomförandet av vissa EU-regler och ska ge vägledning för hur motståndskraften hos verksamheter som tillhandahåller samhällsviktiga tjänster, bl.a. inom energisektorn, ska stärkas.

Regeringen beslutade samtidigt om en handlingsplan med aktiviteter för de mål som stakas ut i strategin. Aktiviteterna fokuserar på att arbeta systematiskt med säkerhet och beredskap, för att kunna förebygga, förbereda för, stå emot och hantera oönskade händelser. Regeringen uppger på sin webbplats att den kommer att följa upp, utvärdera och justera innehållet i handlingsplanen vid behov.

Svenska kraftnäts uppdrag som elberedskapsmyndighet

Regeringen har utsett Svenska kraftnät till Sveriges elberedskapsmyndighet. Uppdraget innebär att Svenska kraftnät ansvarar för att tillämpa och vidta åtgärder med stöd av elberedskapslagen (1997:288) och förordningen (1997:294) om elberedskap.

Svenska kraftnäts uppgift är att bidra till att hela den svenska elsektorn har beredskap för att förebygga, motstå och hantera störningar i elförsörjningen som kan orsaka allvarliga påfrestningar på samhället. Detta gäller särskilt störningar som ligger utanför de enskilda elföretagens ansvar.

Genom det årliga elberedskapsanslaget genomför Svenska kraftnät beredskapsåtgärder inom bl.a. teknik, kommunikation och fysiskt skydd. Affärsverket ansvarar också för utbildning och materielhållning för att säkerställa att det finns tillgång till reparationsresurser vid större störningar i regionnäten. Vidare ska Svenska kraftnät möjliggöra att nödvändiga åtgärder kan vidtas inför och under höjd beredskap.

Svenska kraftnäts arbete omfattar även bl.a. att etablera ödrift, skapa risk- och sårbarhetsanalyser samt arbeta med totalförsvarsfrågor.

Under 2024 beslutade Svenska kraftnät om en strategi för elberedskap som innehåller mål för arbetet inom elberedskap till 2030 inom områdena robusthet, reparationsberedskap och ödrift. Svenska kraftnät strävar efter att skapa uthållighet för minst tre månaders elförsörjning under höjd beredskap under vintertid. Vidare har Svenska kraftnät börjat identifiera personer med kompetens inom elförsörjning som kan bli aktuella för civilplikt. Det är även möjligt för frivilligt att ansöka om att deras lämplighet för civilplikt inom elförsörjning ska utredas. Svenska kraftnät har även delfinansierat forskning

och utveckling via ett tjugotal projekt inom Energiforsks forskningsprogram med koppling till dammsäkerhet samt ett tjugotal projekt inom Svenskt kompetenscentrum för hållbar vattenkraft.

Regeringsuppdrag om undantag eller dispenser från elsäkerhetsregleringen vid höjd beredskap

I regleringsbrevet för 2025 gav regeringen Elsäkerhetsverket i uppdrag att utreda om det finns behov av undantag eller dispenser från elsäkerhetsregleringen vid höjd beredskap. Uppdraget gavs mot bakgrund av att Svenska kraftnät, inom ramen för regeringsuppdraget Analys av civilplikt inom elförsörjningen (KN2023/04096), hade konstaterat att samma elsäkerhetsregler gäller i fredstid som vid höjd beredskap.

Detta innebär bl.a. att utförandekraven för starkströmsanläggningar gäller även vid höjd beredskap och att det kan krävas individuella dispenser för att avvika från dessa krav. Vidare gäller kravet på att den som utför elinstallationsarbete på någon annans anläggning måste vara registrerad hos Elsäkerhetsverket, även vid höjd beredskap. Mot denna bakgrund föreslog Svenska kraftnät att Elsäkerhetsverket bör analysera behovet av särskilda undantag eller dispenser för att möjliggöra nödvändiga åtgärder i kris-situationer.

Enligt uppdraget ska Elsäkerhetsverket utreda behovet av undantag från gällande bestämmelser för elinstallationsarbete vid höjd beredskap samt redovisa vilket behov av reglering som finns. Myndigheten ska också begära in synpunkter från Svenska kraftnät och vid behov från andra myndigheter och berörda aktörer.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet senast den 15 augusti 2026.

Regeringsuppdrag om avtal för stärkt försörjningsberedskap

Regeringen har gett Svenska kraftnät i uppdrag att identifiera behov av och, när det bedöms lämpligt, teckna avtal för att säkerställa tillgången till varor och tjänster som är nödvändiga för myndighetens prioriterade uppgifter vid fredstida kriser och höjd beredskap.

Särskilda försörjningsberedskapsavtal (s.k. F-avtal) beskrivs i slutbetänkandet Nya samverkansformer, modern byggnads- och reparationsberedskap – för ökad försörjningsberedskap (SOU 2025:68) av Utredningen om näringslivets försörjningsberedskap. Om Svenska kraftnät använder sådana avtal ska de löpande rapporteras till Myndigheten för civilt försvar.

Svenska kraftnäts uppdrag ska redovisas till Regeringskansliet senast den 22 februari 2027 och ingå i den särskilda redovisningen för civilt försvar. I arbetet kan Svenska kraftnät som stöd bl.a. använda dokumentet Utgångspunkter för totalförsvaret 2025–2030 som Myndigheten för civilt försvar och Försvarsmakten har tagit fram.

Regeringsuppdrag om vattenkraftens nyttor

Regeringen gav i augusti 2025 Energimyndigheten och Svenska kraftnät i uppdrag att beskriva och förtydliga vilka nyttor vattenkraften bidrar med till elsystemet och elförsörjningen på lokal, regional och nationell nivå (KN2025/01564). I uppdragsbeskrivningen anför regeringen att vattenkraftens förmågor är centrala för elsystemet och beredskapen inom elförsörjningen. Vattenkraftens nyttor på nationell, regional och lokal nivå behöver dock tydliggöras i energiplaneringen. Uppdraget omfattar även mindre vattenkrafts-anläggningar, dvs. anläggningar med en installerad effekt om högst 10 megawatt. Syftet med uppdraget är att hjälpa kommuner, regioner och andra aktörer att värdera vattenkraftens bidrag inom ramen för energi- och beredskapsplaneringen.

Mot bakgrund av de identifierade nyttorna ska myndigheterna ta fram stödmaterial för strategisk energi- och beredskapsplanering. Materialet ska kunna användas av kommuner, regioner och andra berörda aktörer. Redovisningen av vattenkraftens nyttor och det framtagna stöd materialet ska offentliggöras senast den 30 april 2026.

Uppdraget ska genomföras i dialog med relevanta länsstyrelser och kommuner. Myndigheterna ska även redovisa hur uppdraget har genomförts i respektive årsredovisning för 2026.

Strategi för cybersäkerhet

Regeringen antog i mars 2025 en nationell strategi för cybersäkerhet för perioden 2025–2029. Strategin anger den övergripande inriktningen för arbetet med att stärka Sveriges cybersäkerhet. Till strategin hör en handlingsplan med konkreta aktiviteter, bl.a. i form av uppdrag och styrning av myndigheter, som ska bidra till att målen i strategin uppnås. Handlingsplanen följs upp löpande och kan vid behov revideras.

Mot bakgrund av ett förändrat omvärldsläge och den fortsatta digitala utvecklingen beslutade regeringen i mars 2026 om en uppdaterad handlingsplan för genomförandet av strategin. Uppdateringen innebär bl.a. att Nationellt cybersäkerhetscenter samt kommuner och regioner ska tillföras ytterligare resurser. Vidare ska cybersäkerhetsförmågan i offentlig förvaltning och i samhällsviktig verksamhet stärkas genom nationella kartläggningar, säkrare upphandling, samordnad statlig it-drift och riktade stödinsatser.

I handlingsplanen anges också att skyddet av kritisk infrastruktur och digitala leveranskedjor ska utvecklas genom nya riktlinjer, analyser och uppföljningsmodeller. Samtidigt ska satsningar göras på kompetens, forskning, utbildning och ökad medvetenhet om cybersäkerhet i samhället. Handlingsplanen utgör därmed en central del i genomförandet av den nationella cybersäkerhetsstrategin.

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 21) föreslog regeringen att Energimyndigheten skulle tillföras ytterligare pengar för arbetet med cybersäkerhet. Regeringen anförde att Sveriges förmåga att säkra, skydda

och stärka samhällets funktioner på cybersäkerhetsområdet bör vidare-utvecklas. Utan tillräckligt skydd av kritisk energiinfrastruktur ökar risken för handhavandefel, cyberattacker och andra antagonistiska angrepp, vilket kan få allvarliga konsekvenser för energiförsörjningen.

Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2025/26:NU3, rskr. 2025/26:117–118).

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motionsyrkanden om försörjningstrygghet och leveranssäkerhet, senast våren 2025 (bet. 2024/25:NU12). Flera av yrkandena som behandlades då är lika eller identiska med de som är aktuella i detta avsnitt. Utskottet avstyrkte yrkandena och hänvisade främst till den förda politiken och pågående arbete. Företrädare i utskottet för Sverigedemokraterna och Centerpartiet framförde sin syn i olika reservationer.

Senast utskottet behandlade motionsyrkanden om elberedskap var våren 2025 (bet. 2024/25:NU12). Utskottet avstyrkte yrkandena bl.a. mot bakgrund av pågående arbete. Avvikande uppfattningar redovisades i olika reservationer av företrädare i utskottet för Socialdemokraterna, Centerpartiet och Miljöpartiet.

Utskottets ställningstagande

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden som rör försörjningstrygghet, leveranssäkerhet och elberedskap. Utskottet vill inledningsvis framhålla att frågor om elberedskap har fått ökad aktualitet efter Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina. Kriget har i stor utsträckning riktats mot Ukrainas energisystem och tydligt visat hur sårbar energiförsörjningen kan vara i ett säkerhetspolitiskt spänt läge. Samtidigt har kriget satt betydande press på den europeiska energimarknaden. Energins betydelse för samhällets motståndskraft lyftes också fram i regeringens proposition om totalförsvaret som riksdagen behandlade hösten 2024. I sitt yttrande till försvarsutskottet i anslutning till propositionen betonade utskottet energiförsörjningens centrala roll för det civila försvaret. Utskottet konstaterade då även att det råder en bred politisk samsyn om vikten av att energiförsörjningen fungerar under såväl normala förhållanden och fredstida kriser som under höjd beredskap och ytterst i krig.

Utskottet ser därför positivt på att regeringen har skärpt kraven på de ansvariga energimyndigheternas beredskapsarbete. Utskottet noterar särskilt att regeringen har infört ett återrapporteringskrav för Svenska kraftnät när det gäller vilka åtgärder som vidtas inom elberedskapsområdet. Svenska kraftnäts arbete omfattar även bl.a. att etablera ödrift, skapa risk- och sårbarhetsanalyser samt arbeta med totalförvarsfrågor.

Utskottet kan vidare konstatera att regeringen har tagit fram övergripande nationella strategier för såväl motståndskraft i samhällsviktig verksamhet

2026–2030 som cybersäkerhet. Sammantaget bedömer utskottet att beredskapsfrågorna när det gäller elförsörjning ges en sådan uppmärksamhet att riksdagen inte behöver göra några ytterligare uttalanden.

När det gäller leveranssäkerheten i övrigt vill utskottet påminna om att den svenska energipolitiken bygger på samma tre grundpelare som energisamarbetet i EU: försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet. Utskottet kan konstatera att frågor om försörjningstrygghet och leveranssäkerhet fått allt större uppmärksamhet under senare år och vill därför påminna om att riksdagen för några år sedan beslutade om ett nationellt leveranssäkerhetsmål för elsystemet. Syftet med målet är att tydliggöra betydelsen av leveranssäkerhet och ge berörda myndigheter bättre förutsättningar att motivera de åtgärder som vidtas för att upprätthålla leveranssäkerheten på elmarknaden. Som redovisats i det föregående pågår också ett omfattande arbete på EU-nivå med dessa frågor, bl.a. inom ramen för kommissionens förslag om det europeiska nätpaketet.

Utskottet vill vidare påminna om att investeringsstödet inom det s.k. Kraftlyftet har utökats. Detta stöd kan lämnas till investeringar i t.ex. elproduktion, energilager, energieffektivisering, flexibilitetstjänster och andra systemnyttiga åtgärder som inte bedöms komma till stånd på marknadsmässiga grunder. Utökningen inkluderar bl.a. informations- och kompetenshöjande insatser riktade till aktörer som kan stärka de regionala energisystemens förmåga och minska deras sårbarhet.

Utskottet vill härutöver betona att produktionen och förbrukningen av el i ett elsystem alltid måste vara i balans och att det kan uppstå situationer där marknads egna balanseringsresurser inte räcker till. I flera motioner lyfts denna situation fram, varför utskottet vill påminna om att riksdagen under 2025 antog nya regler om en kapacitetsmekanism i form av en strategisk reserv. Syftet med denna mekanism är att säkerställa att tillräckliga resurser finns tillgängliga när marknads egna resurser inte räcker till för att upprätthålla balansen i elsystemet. Svenska kraftnät har enligt gällande lagstiftning möjlighet att upphandla en sådan strategisk reserv, som kan aktiveras vid behov. Upphandling och användning av reserven regleras både i svensk lagstiftning och i EU:s regelverk.

När det gäller motionsförslag om att i större utsträckning använda gasturbiner för att stärka leveranssäkerheten vill utskottet slutligen påminna om att regeringen i den energipolitiska inriktningspropositionen från våren 2024 pekade på att gasturbiner kan få en viktigare roll i elsystemet. Samtidigt använder redan Svenska kraftnät gasturbiner för att tillhandahålla viktiga funktioner i elsystemet.

Utskottet är inte berett att föreslå sådana tillkännagivanden som förordas i de aktuella motionerna för riksdagen.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

Vissa avtals- och avgiftsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om anvisade elleverantörer och effektagifter. Utskottet hänvisar i båda fallen till pågående arbete. Jämför reservation 13 (S) och 14 (V, C, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 9 föreslås ett tillkännagivande om en ny modell för s.k. anvisade elavtal.

I kommittémotion 2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 39 föreslås ett tillkännagivande om att ge Energimarknadsinspektionen i uppdrag att snabbt dra i handbromsen i fråga om dagens effekttariffer samt att se över frågan. I yrkande 41 anför motionärerna även att kundens kostnader för effekt tydligt bör redovisas av elnätsbolagen, och ett tillkännagivande om detta förordas.

I kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 56 föreslås ett tillkännagivande om att tydligt redovisa kundens kostnader för effekt, och i yrkande 63 föreslås ett tillkännagivande om att stimulera dynamiska nätavgifter som främjar flexibilitet och smart energianvändning.

I motion 2025/26:2898 av Lars Beckman (M) föreslås ett tillkännagivande om att det behövs en översyn av prissättningen på effektagiften vad avser både tidpunkter för när den ska gälla och nivåerna för att den ska vara rimlig för hushåll och företag.

Bakgrund och pågående arbete

Effekttariffer

En effekttariff är en nättariff där minst en del av den rörliga avgiften baseras på den effekt som kunden använder, dvs. den mängd el som förbrukas per tidsenhet. Effektagiften baseras på den enskilda kundens användning av elnätet och den totala belastningen på nätet. Genom att man låter effekttuttaget påverka avgiften kan elanvändningen styras så att belastningen på elnätet jämnas ut och effektopparna minskar. Detta kan då bidra till ett mer effektivt utnyttjande av det befintliga elnätet och göra det möjligt att ansluta fler kunder. I vissa fall kan en sådan styrning vara tillräcklig för att hantera kapacitetsbrist i elnätet.

Den 2 oktober 2018 beslutade regeringen om en ändring i elförordningen (2013:208) som innebär att Energimarknadsinspektionen får meddela föreskrifter om hur nättariffer ska utformas för att främja ett effektivt utnyttjande av elnätet. Med stöd av denna bestämmelse har myndigheten beslutat att alla elnätsföretag senast den 1 januari 2027 ska införa nättariffer som inkluderar en effektagift (EIFS 2022:1).

Regeringsuppdrag om att upphäva föreskrifter och lämna förslag om en ny utformning av effektavgifterna

Den 12 mars 2026 gav regeringen Energimarknadsinspektionen i uppdrag att senast den 30 juni 2026 upphäva myndighetens föreskrifter och allmänna råd om hur nättariffer ska utformas för ett effektivt utnyttjande av elnätet (KN2026/00582).

Uppdraget innebär också att myndigheten ska utreda hur en ny modell för effektavgifter kan regleras och införas. Modellen ska följa de energipolitiska målen och vara transparent, icke-diskriminerande och proportionerlig i förhållande till kundernas storlek och behov. Förslaget ska även belysa hur modellen kan ge kunderna rätt incitament att anpassa sin elanvändning samt hur modellen kan införas på ett kostnadseffektivt, enkelt och icke-diskriminerande sätt i hela landet.

Regeringen anger i uppdragsbeskrivningen bl.a. att regleringen av effektavgifterna bör ses över för att ge elkunder bättre möjligheter att påverka sina kostnader. Avgiften ska också upplevas som enkel, rättvis och transparent samt bidra till att elsystemet används resurseffektivt. Effektanvändning uppfattas ofta som abstrakt, vilket gör att många kunder har svårt att anpassa sin elanvändning enligt dagens reglering. Samtidigt förväntas kunderna anpassa sin förbrukning efter det aktuella marknadspriset på el.

Energimarknadsinspektionen ska redovisa uppdraget till Regeringskansliet senast den 12 april 2027.

Tidigare riksdagsbehandling

I en av motionerna som behandlas i detta avsnitt finns ett yrkande om s.k. anvisade elleverantörer. Senast utskottet behandlade yrkanden på detta tema var hösten 2025 (bet. 2025/26:NU8, rskr. 2025/26:61). Ett likalydande yrkande som det som behandlas i detta avsnitt avstyrktes då av utskottet, främst mot bakgrund av pågående arbete. Företrädare i utskottet för Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet uttryckte en annan uppfattning i en reservation.

Utskottets ställningstagande

I detta avsnitt behandlas motionsförslag som rör dels s.k. anvisade elleverantörer, dels effekttariffernas utformning. När det gäller anvisade elleverantörer förordas i en motion att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag som innebär att det införs ett krav på att anvisade elhandelsföretag ska upphandlas regelbundet. Utskottet kan konstatera att Elmarknadsutredningen har gjort en grundläggande översyn av elmarknadens funktion och att den bl.a. innefattade systemet med anvisade elleverantörer. Med avstamp i utredningens olika förslag kommer regeringen – enligt egen utsago – att lämna en proposition till riksdagen senare under våren 2026 med förslag som rör elmarknaden. Utskottet kan utöver detta konstatera att riksdagen under hösten

2025 beslutade om nya regler som rör anvisade elleverantörer och som var oundgängligen nödvändiga för att genomföra vissa bestämmelser från EU. Dessa regler innebär att nätföretag ska välja ut en anvisad elleverantör på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt. Företaget ska dessutom informera elanvändarna om hur elleverantören har valts ut. Utskottet är därmed inte berett att tillmötesgå det som anförs i den aktuella motionen.

När det vidare gäller effekttariffer framförs det i ett par motioner bl.a. att Energimarknadsinspektionen bör pausa införandet av effekttariffer samtidigt som det görs en översyn av systemet med dessa avgifter utifrån vissa utgångspunkter. Som redovisats ska elnätsföretagen, enligt Energimarknadsinspektionens föreskrifter, börja tillämpa effektagifter senast den 1 januari 2027. Utskottet noterar därutöver att vissa elnätsföretag redan har börjat att ta ut effektagifter av sina kunder.

Utskottet vill framhålla att syftet med effekttarifferna är att bidra till en jämnare belastning av elnäten, vilket i sig är lovvärt. Enligt utskottets bedömning är det dock svårt att avgöra i vilken utsträckning det nuvarande systemet faktiskt leder till detta. De effektagifter som hittills införts av ett antal elnätsföretag har i flera fall varit svåra för kunderna att förstå, och de har inte utformats så att de skapat incitament för elkonsumenterna att styra sin elkonsument i önskad riktning. Det bakomliggande regelverket tycks därmed inte vara utformat för att stödja samhällets behov av ökad elektrifiering.

Utskottet välkomnar därför att regeringen nu har gett Energimarknadsinspektionen i uppdrag att upphäva de nuvarande reglerna och att utreda hur ett nytt system med effektagifter kan utformas. Enligt uppdraget ska den nya modellen vara transparent, icke-diskriminerande och proportionerlig, ur kundernas perspektiv. Energimarknadsinspektionen ska också belysa hur den nya modellen kan ge kunderna incitament att anpassa sin elförbrukning samt hur systemet kan införas på ett kostnadseffektivt, enkelt och icke-diskriminerande sätt i hela landet.

Utskottet avser att noggrant följa både regeringens och Energimarknadsinspektionens fortsatta arbete i denna fråga och vill understryka att ett system med effekttariffer måste vara ändamålsenligt utformat och faktiskt leda till att elnäten används mer effektivt. I nuläget är utskottet därmed inte berett att förorda något tillkännagivande som rör effektagifter.

Därmed avstyrks samtliga motionsyrkanden.

Stöd- och flexibilitetstjänster

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om stöd- och flexibilitetstjänster. Utskottet hänvisar främst till den förda politiken.

Jämför reservation 15 (V, MP) och 16 (C).

Motionerna

I kommittémotion 2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 90 föreslås ett tillkännagivande om att ta fram en handlingsplan för att undersöka behovet av mellan- och långsiktig energilagring samt ersättningsmodeller för handel med stödtjänster. I motionens yrkande 117 föreslås vidare ett tillkännagivande om att skyndsamt utreda förslag som kan undanröja hinder. Dessutom vill motionärerna skyndsamt utreda finansiering som skulle möjliggöra en effekthöjning av befintlig kraftvärme och vattenkraft, inklusive pumpkraft, för att öka effektuttaget kraftigt. Motionärerna framhåller även i yrkande 142 att Energimarknadsinspektionen och Svenska kraftnät bör få i uppdrag att utveckla flexibilitetsmarknader och ge fler typer av aktörer möjlighet att delta. Motionärerna anser att det behövs ett tillkännagivande om detta.

I kommittémotion 2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 34 föreslås ett tillkännagivande om att ta fram en nationell strategi för energilager och införa ett teknikneutralt stöd för energilager, såsom vätgas, pumpkraft, batterier och värmelager. Motionärerna anser också att regeringen bör stimulera och skapa förutsättningar för lokala och regionala marknader för flexibilitet i elanvändningen. Ett tillkännagivande om detta föreslås i yrkande 37. I yrkande 43 föreslås ett tillkännagivande om att stötta framtidens kraftvärme- och värmeproduktion samt underlätta för lokal effektproduktion och stödtjänster. Av motionens yrkande 52 framgår även att motionärerna vill underlätta installation av energilager som kan användas för att jämma ut elproduktionen och balansera elnätet men som också kan nyttjas vid elavbrott. Av yrkandet framgår även att motionärerna vill ha ett tillkännagivande om detta.

I kommittémotion 2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 40 föreslås ett tillkännagivande om att underlätta installation av energilager som kan användas för att jämma ut elproduktionen och balansera elnätet men som också kan nyttjas vid elavbrott. Motionärerna föreslår samtidigt i yrkande 41 ett tillkännagivande om att ta fram en nationell strategi för energilager och införa ett teknikneutralt stöd för storskaliga energilager.

I kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 55 föreslås ett tillkännagivande om att anta ett mål för efterfrågeflexibilitet i elsystemet, och i yrkande 60 föreslås ett tillkännagivande om att stimulera och

skapa förutsättningar för lokala och regionala marknader för flexibilitet i elanvändningen. I motionens yrkande 64 förordas vidare ett tillkännagivande om att en nationell strategi för energilager ska tas fram och att ett investeringsstöd ska införas för storskalig energilagring, med t.ex. vätgas, batterier och värmelager. Motionärerna anser även att en nationell strategi för framtidens kraftvärme- och värmeproduktion bör tas fram för att underlätta för lokal effektproduktion och stödtjänster. Ett tillkännagivande om det begärs i yrkande 66.

I kommittémotion 2025/26:3547 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 15 föreslås ett tillkännagivande om krav på att nystallierade värmepumpar ska använda styrteknik för att kunna bidra till efterfrågeflexibilitet.

Bakgrund och pågående arbete

Ett nytt mål för effektiv energianvändning

I mars 2026 lämnade regeringen propositionen Nytt mål för effektiv energianvändning och genomförande av det omarbetade direktivet om byggnaders energiprestanda (prop. 2025/26:159) till riksdagen. Propositionen behandlas av riksdagens civilutskott under våren 2026.

Det nu gällande målet från 2018 innebär att Sveriges energianvändning ska vara 50 procent effektivare 2030 jämfört med 2005. Målet uttrycks som tillförd energi i relation till bruttonationalprodukten och är kopplat till EU:s regelverk om energieffektivitet.

I propositionen anför regeringen att förutsättningarna har förändrats sedan detta mål beslutades. För att nå klimatmålet om nettonollutsläpp senast 2045 och genomföra den gröna omställningen bedöms elanvändningen behöva öka kraftigt, bl.a. till följd av elektrifieringen av industri, transporter och andra samhällssektorer. Det nuvarande energieffektiviseringsmålet, som mäts i minskad tillförd energi, riskerar därför att komma i konflikt med behovet av ökad elektrifiering.

Mot denna bakgrund föreslår regeringen i propositionen att det nuvarande målet ersätts med ett nytt mål för effektiv energianvändning. Enligt förslaget ska energianvändningen i Sverige vara effektiv och bidra till bl.a. konkurrenskraftiga energipriser, ett resurseffektivt energisystem, ökad motståndskraft samt samhällets elektrifiering.

Till skillnad från det tidigare målet är det nya målet kvalitativt och syftar till att beskriva önskvärda egenskaper i energisystemet snarare än ett specifikt kvantitativt resultat. Regeringen bedömer att ett sådant mål bättre kan ta hänsyn till flera olika aspekter av energianvändningen, såsom effektuttag, flexibilitet och energilagring.

Enligt propositionen är en central utgångspunkt att en effektiv energianvändning också ska bidra till utjämning av effekttoppar och till ökad efterfrågeflexibilitet i elsystemet. Det innebär att elanvändningen i större utsträckning ska kunna anpassas efter tillgången till el, exempelvis genom styrning av elanvändning, lagring av energi och andra flexibla lösningar. På så

sätt kan den elproduktion som byggs ut utnyttjas mer effektivt och behovet av ny energinfrastruktur begränsas.

Regeringen anför även att målet för effektiv energianvändning ska ses i relation till de energipolitiska mål som riksdagen tidigare har beslutat om, bl.a. planeringsmålet för elsystemet och leveranssäkerhetsmålet. Tillsammans syftar dessa mål till att skapa förutsättningar för ett elsystem som kan leverera el i rätt tid, i tillräcklig mängd och på ett samhällsekonomiskt effektivt sätt samtidigt som energi används så effektivt som möjligt.

Kraftlyftet

Som tidigare redovisats har regeringen infört ett investeringsstöd för att stärka leveranssäkerheten i elsystemet, det s.k. Kraftlyftet. Stödet syftar till att förstärka elsystemets förmåga på regional nivå, särskilt i områden där behoven bedöms vara som störst.

Inom ramen för stödet kan medel lämnas till investeringar i t.ex. flexibilitetstjänster eller andra åtgärder som är systemnyttiga men som inte bedöms komma till stånd på marknadsmässiga grunder.

Energimarknadsinspektionens arbete med flexibilitet

Energimarknadsinspektionen antog 2020 en strategi för sitt arbete med att skapa förutsättningar för ökad flexibilitet i elsystemet. Strategin reviderades 2024 och är vägledande för myndighetens arbete fram till 2028.

Strategin omfattar tre strategiska områden. Det första avser effektiva marknader som främjar flexibilitet. Inom detta område ska myndigheten verka för att undanröja hinder för aktörer som vill handla med flexibilitet samt bidra till att lokala flexibilitetsmarknader utvecklas till väl fungerande marknader.

Det andra området gäller effektivt nätutnyttjande. Där ska myndighetens arbete bidra till att nätföretagen har förutsättningar att använda flexibilitet genom tydliga prissignaler och ändamålsenliga incitament, i syfte att uppnå ett samhällsekonomiskt effektivt resursutnyttjande.

Det tredje området avser flexibla elkunder. Här ska myndigheten främja elkundernas möjlighet och incitament att bidra med flexibilitet.

Inom ramen för de tre strategiska områdena har myndigheten identifierat nio prioriterade fokusområden.

Regeringsuppdrag om ett vägledande nationellt mål för icke-fossil flexibilitet

Ändringar i EU:s elmarknadsförordning innebär bl.a. att varje medlemsstat ska fastställa ett vägledande nationellt mål för s.k. icke-fossil flexibilitet i elsystemet. Med icke-fossil flexibilitet avses flexibilitet som tillhandahålls utan användning av fossila bränslen, främst genom energilagring och efterfrågeflexibilitet. Syftet med kravet är att stärka elsystemets förmåga att hantera variationer i produktion och efterfrågan samt att bidra till att medlemsstaternas energi- och klimatmål uppfylls.

Mot denna bakgrund har regeringen gett Energimarknadsinspektionen i uppdrag att föreslå ett vägledande nationellt mål för icke-fossil flexibilitet i det svenska elsystemet. Uppdraget omfattar även att lämna förslag på hur olika delar ska bidra till målet, inklusive efterfrågefleksibilitet, energilagring och elproduktion.

Det nationella målet ska enligt uppdraget ta sin utgångspunkt i det flexibilitetsbehov som identifieras genom den s.k. FNA-metoden (Flexibility Needs Assessment), som myndigheten tidigare har redovisat. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) senast den 15 september 2026.

Regeringsuppdrag om att stärka och värna fjärrvärmens och kraftvärmens i Sverige

Regeringen gav i augusti 2025 Energimyndigheten i uppdrag att genomföra och föreslå åtgärder för att stärka och värna fjärrvärmens och kraftvärmens i Sverige (KN2025/01566).

Uppdraget omfattar fyra delar. Myndigheten ska analysera konsekvenserna för elsystemets kapacitet, effektsituation och energiförsörjning i ett scenario där fjärrvärmeleveranserna och andelen biobränslen i fjärr- och kraftvärmens minskar kraftigt fram till 2050.

Vidare ska myndigheten kvantifiera och tydliggöra fjärrvärmens nytta för elsystemet på lokal och regional nivå, inklusive ur ett energiberedskapsperspektiv. Myndigheten ska även bedöma hur denna information kan användas i regional och kommunal energiplanering samt i frivilliga dialoger mellan fjärrvärmeföretag och elnätsföretag om ersättning för den nytta som fjärrvärmens bidrar med.

Energimyndigheten ska också analysera hinder som begränsar tillgången till hållbara skogsbränslen för el- och värmeproduktion och vid behov föreslå åtgärder för att öka tillgången.

Slutligen ska myndigheten utvärdera hur fossila utsläpp från fjärrvärme redovisas i företagens hållbarhetsredovisningar och andra rapporter. Uppdraget omfattar att analysera om och hur redovisningen av utsläpp kopplade till fjärrvärme, särskilt avfallsbaserad värme, kan utvecklas inom ramen för gällande regler och principer för livscykelbaserad utsläppsallokering.

Uppdraget ska redovisas senast den 15 augusti 2026.

Tidigare riksdagsbehandling

Våren 2025 behandlade utskottet motionsyrkanden om efterfrågefleksibilitet och stödtjänster på elmarknaden (bet. 2024/25:NU12). Yrkandena avstyrktes av utskottet, och avvikande uppfattningar redovisades i reservationer av företrädare i utskottet för Centerpartiet och Miljöpartiet.

Utskottets ställningstagande

Enligt utskottets bedömning ligger Sverige förhållandevis långt framme när det gäller att ge elkunder möjlighet att flytta sin elförbrukning till tider då priserna är lägre. Detta gäller såväl hushåll som företag och kan bidra till att hantera nätbegränsningar samt tillhandahålla stödtjänster i elsystemet. Utskottet delar därmed den uppfattning som förs fram i de aktuella motionerna, nämligen att en ökad flexibilitet i elanvändningen rymmer en betydande potential att stärka elmarknadens funktion. En mer flexibel elanvändning kan bl.a. bidra till att dämpa kraftiga prisvariationer och minska risken för effektbristsituationer.

Samtidigt vill utskottet, i likhet med vad som anfördes när liknande förslag behandlades våren 2025, framhålla att potentialen på området sannolikt kan tas till vara i ännu större utsträckning om flexibiliteten värdesätts tydligare i elsystemet. I detta sammanhang vill utskottet påminna om att den nu avslutade Elmarknadsutredningen bl.a. haft i uppdrag att lämna förslag på hur marknaderna för stödtjänster kan utvecklas. Utskottet kan vidare konstatera att regeringen har gett Energimarknadsinspektionen i uppdrag att ta fram förslag till ett vägledande nationellt mål för icke-fossil flexibilitet i det svenska elsystemet. Uppdraget omfattar även att analysera hur olika delar kan bidra till målet, däribland efterfrågeflexibilitet, energilagring och elproduktion.

I detta sammanhang vill utskottet även framhålla att möjligheterna att lagra el ofta har stor betydelse när det gäller flexibilitet, inte minst för att man ska kunna leverera olika typer av stödtjänster till kraftsystemet. Flera av motionerna berör också behovet av bättre förutsättningar för energilagring. Här vill utskottet särskilt lyfta fram den omvärldsanalys som Svenska kraftnät har tagit fram – och som utskottet även hänvisade till när liknande frågor behandlades våren 2025 – där utvecklingen, potentialen och behoven när det gäller bl.a. lagring av el analyseras i syfte att bidra till en väl fungerande elmarknad.

När det gäller kraftvärmens roll och dess möjligheter att bidra med stödtjänster vill utskottet påminna om vad regeringen anförde i den energipolitiska inriktningspropositionen. Där konstateras att Energimyndighetens förslag till fjärr- och kraftvärmestrategi innehåller ett antal åtgärder för att bl.a. bättre ersätta kraftvärmens bidrag till energisystemet. Utskottet kan konstatera att Energimyndigheten under hösten 2025 fick i uppdrag att genomföra och föreslå åtgärder för att stärka och värna fjärrvärmens och kraftvärmens i Sverige. Detta uppdrag ska redovisas till regeringen under hösten 2026.

När det gäller krav på effektstyrning av värmepumpar noterar utskottet att Energimarknadsinspektionen nyligen fått i uppdrag att se över systemet med effekttavgifter. Ett väl utformat system bör kunna ge elkunder bättre möjligheter att påverka sina kostnader.

Avslutningsvis vill utskottet framhålla att regeringen i mars 2026 överlämnade en proposition till riksdagen med förslag till ett nytt mål för effektiv energianvändning. I propositionen anges att en central utgångspunkt för det nya målet är att en effektiv energianvändning också ska bidra till att utjämna

effekttoppar och öka efterfrågeflexibiliteten i elsystemet. Civilutskottet kommer att behandla propositionen senare under våren 2026.

Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns skäl för riksdagen att vidta några åtgärder med anledning av motionerna.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks därmed.

Energigemenskaper

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om energigemenskaper. Utskottet hänvisar främst till det arbete som bedrivs av Energimyndigheten.

Jämför reservation 17 (C, MP) och 18 (V).

Motionerna

I partimotion 2025/26:2797 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör återkomma med förslag för att göra det lättare att bilda och bedriva energigemenskaper.

I kommittémotion 2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 55 föreslås ett tillkännagivande om att införa en definition av energigemenskaper. I yrkande 57 förordas vidare ett tillkännagivande om att regeringen ska verka proaktivt för att nyttor som energigemenskaper kan ge ska speglas i nättariffen, och i yrkande 58 ett tillkännagivande om att regeringen ska underlätta investeringar för energigemenskaper. Motionärerna anför vidare i yrkande 59 att en nationell stöd- och informationssatsning bör genomföras i fråga om energigemenskaper. I yrkandet begärs även ett tillkännagivande om detta.

Bakgrund och pågående arbete

Regeringsuppdrag om energigemenskaper

Begreppet energigemenskaper omfattar gemenskaper för förnybar energi och medborgarenergigemenskaper enligt EU:s direktiv om förnybar energi och elmarknaden. Sedan den 1 januari 2022 är det tillåtet att dela el mellan byggnader inom samma fastighet via ett lågspänningsnät utan nätkoncession. Detta har förbättrat förutsättningarna för att bilda energigemenskaper, där flera byggnader kan producera, dela, lagra och använda energi gemensamt. I Sverige är sådana gemenskaper fortfarande ovanliga, men intresset har ökat. Energimarknadsinspektionen har framhållit att energigemenskaper med fördel kan organiseras som ekonomiska föreningar.

Den 15 februari 2024 gav regeringen Energimyndigheten i uppdrag att analysera förutsättningarna för energigemenskaper och föreslå eventuella främjande åtgärder. Uppdraget redovisades i september 2024 (ER 2024:20).

Myndigheten föreslog bl.a. att energigemenskaper skulle definieras i lag och att Energimarknadsinspektionen skulle få i uppdrag att verka för att nyttor från energigemenskaper återspeglas i nättariffer. Energimyndigheten och Energimarknadsinspektionen föreslogs också få ett gemensamt uppdrag att ta fram stöd i form av godkända typfall för att underlätta energidelning.

Vidare har Energimyndigheten initierat en satsning på forskning, innovation, stöd och information om energigemenskaper. Inom ramen för detta har projektutlysningar genomförts i syfte att öka kunskapen om och främja användningen av energigemenskaper i Sverige.

Rapport om energidelning

I februari 2024 gav regeringen Energimarknadsinspektionen i uppdrag att bedöma vilka åtgärder som krävs med anledning av nya bestämmelser i EU:s reviderade elmarknadsdirektiv och elmarknadsförordning. Uppdraget omfattade bl.a. att analysera de EU-regler om energidelning som ska införas i nationell rätt senast 2026.

I en rapport som presenterades i januari 2025 (Ei R2025:01 Energidelning och andra nyheter till följd av ändringar i EU:s elmarknadslagstiftning) analyserade myndigheten bl.a. förhållandet mellan energidelning och energigemenskaper. Energimarknadsinspektionen bedömde också vilka lagändringar som krävs för att hushåll, små och medelstora företag samt offentliga aktörer ska kunna dela energi via det allmänna elnätet, genom s.k. virtuell energidelning, dvs. i nät som drivs med stöd av nätkoncession.

Myndigheten föreslår bl.a. att el ska kunna delas inom ett elområde. Ett exempel är att en elanvändare med solpaneler ska kunna sälja eller överföra el till en annan elanvändare i en annan stad, under förutsättning att båda befinner sig inom samma elområde. Syftet med de utökade möjligheterna till energidelning är bl.a. att ge fler konsumenter möjlighet att vara både producenter och konsumenter samt att öka användningen av förnybar energi genom att skapa fler möjligheter till ersättning för producerad el.

Förslagen avser delning av el via det allmänna elnätet. Det är sedan tidigare möjligt att dela el mellan fastigheter inom s.k. icke koncessionspliktiga nät, dvs. nät som inte kräver tillstånd enligt ellagen. Energimarknadsinspektionens förslag skickades på remiss i februari 2025 med sista svarsdag den 5 maj 2025.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motionsförslag med koppling till energigemenskaper, senast våren 2025 (bet. 2024/25:NU12). Förslagen avstyrktes med hänvisning främst till pågående arbete. Representanter i utskottet för Centerpartiet och Miljöpartiet framförde sina uppfattningar i reservationer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan inledningsvis konstatera att när riksdagen behandlade liknande förslag om energigemenskaper våren 2025 hänvisade utskottet till att Energimyndigheten haft i uppdrag av regeringen att se över frågor som rör energigemenskaper och analysera vilka åtgärder som kan behövas för att underlätta etableringen av sådana gemenskaper.

Utskottet noterar att Energimyndigheten nu genomför flera insatser för att främja bildandet av energigemenskaper och för att öka kunskapen om vilka möjligheter och utmaningar som finns, både för enskilda aktörer och för energisystemet som helhet. Arbetet omfattar bl.a. utlysningar inom områdena energigemenskaper och energidelning, där olika projekt får stöd och där berörda aktörer involveras i gemensamma utvecklingsinsatser.

Utskottet vill i detta sammanhang även lyfta fram att vissa lättnader nyligen har genomförts när det gäller kraven på nätkoncession. Dessa förändringar bedöms kunna göra det enklare och därmed mer attraktivt att etablera energigemenskaper. Utskottet noterar också att Energimarknadsinspektionen nyligen har presenterat ett förslag som rör energidelning i det allmänna elnätet, vilket också kan bidra till att förbättra förutsättningarna för energigemenskaper.

Sammantaget kan utskottet konstatera att det redan pågår ett arbete för att stärka förutsättningarna för att etablera energigemenskaper i Sverige. Mot den bakgrunden ser utskottet inte skäl för riksdagen att göra något ytterligare uttalande till regeringen i denna fråga.

Därmed avstyrks motionsyrkandena.

Vissa övriga elmarknadsfrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden som bl.a. rör elektrifiering av arbetsmaskiner, elektromagnetisk kompatibilitet hos solcellsanläggningar, testbäddar för ny teknik på elmarknadsområdet, viltanpassning av kraftledningsgator samt elcertifikatssystemet.

Jämför reservation 19 (S), 20 (V), 21 (C) och 22 (MP).

Motionerna

I partimotion 2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4 föreslås ett tillkännagivande om att regeringen bör ge Energimarknadsinspektionen och Energimyndigheten i uppdrag att förenkla och påskynda eldrivna arbetsmaskiners tillgång till tillfälliga elanslutningar.

Fredrik Olovsson m.fl. (S) anför i kommittémotion 2025/26:3594 yrkande 26 i denna del att alltmer avancerad elektronik i t.ex. solceller och laddstolpar även ökar risken för problem med elektromagnetiska störningar. Motionärerna

anser att det förstärkta arbete med elektromagnetisk kompatibilitet som Elsäkerhetsverket har bedrivit sedan 2022 bör utvärderas. Motionärerna begär ett tillkännagivande om detta.

I kommittémotion 2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 136 föreslås ett tillkännagivande om att se över möjligheten att ställa krav på teknik såsom optimerare i stället för att totalförbjuda solceller.

I kommittémotion 2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 47 föreslås ett tillkännagivande om att införa testbäddar för undantag från dagens elmarknadsregleringar i syfte att reducera effekttoppar och stimulera ny teknik och reglering. Ett identiskt förslag finns i kommittémotion 2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 58.

I motion 2025/26:811 av Mikael Larsson (C) föreslås ett tillkännagivande om att staten genom Svenska kraftnät ska initiera projekt om att viltanpassa breda kraftledningsgator.

I motion 2025/26:2974 av Hans Eklind och Camilla Brodin (båda KD) föreslås ett tillkännagivande om att avveckla elcertifikatssystemet.

Bakgrund och pågående arbete

Stöd till ladd- och tankinfrastruktur

För att påskynda elektrifieringen av transportsektorn lämnar staten stöd till utbyggnad av ladd- och tankinfrastruktur. Energimyndigheten ansvarar för stödet till ladd- och tankinfrastruktur för tunga fordon. Stödet finansieras genom anslaget 1:8 Laddinfrastruktur inom utgiftsområde 21 Energi i statsbudgeten.

Utredning om elektrifierade transporter

Utredningen om elektrifierade transporter överlämnade i januari 2025 sitt slutbetänkande Mot en effektiv elektrifiering av transportsystemet (SOU 2024:97). När det gäller arbetsmaskiner konstaterade utredningen att merparten av de arbetsfordon och anläggningsmaskiner som används inom entreprenadverksamhet är dieseldrivna. Elektrifieringen har inte kommit lika långt för dem som för personbilar. Mindre arbetsmaskiner är i högre grad elektrifierade än större och mer specialiserade maskiner.

Utredningen noterade även att det finns leverantörer som erbjuder konvertering av befintliga dieseldrivna maskiner till eldrift och att tillverkare kan tillhandahålla lösningar för sådan omställning. De elektrifierade arbetsmaskiner som i dag finns på marknaden drivs främst med kabel, strömavtagare eller batteri. Det innebär att användningsplatsen är avgörande för om elektriska maskiner ska kunna användas. Betänkandet remitterades under våren 2025 med sista svarsdatum den 14 maj.

Rapport om att främja ladd- och tankinfrastruktur för arbetsmaskiner

I skrivelsen Regeringens klimathandlingsplan – hela vägen till nettonoll (skr. 2023/24:59) anförde regeringen att en väl fungerande ladd- och tankinfrastruktur för arbetsmaskiner är en viktig förutsättning för omställningen till arbetsmaskiner med låga utsläpp eller nollutsläpp. Regeringen framhöll att elektrifieringen av arbetsmaskiner möter särskilda utmaningar, bl.a. på grund av höga batterivikter och svårigheter att ansluta till stationära laddpunkter i elnätet. Dessa hinder är särskilt tydliga för arbetsmaskiner med stora effektbehov och som används över stora geografiska områden. Enligt regeringen bidrar detta till att efterfrågan på tunga elektriska arbetsmaskiner för närvarande är begränsad. Regeringen ansåg därför att man närmare borde analysera behovet av att främja ladd- och tankinfrastruktur för arbetsmaskiner samt underlätta för byte och transport av batterier till arbetsmaskiner.

Mot denna bakgrund gav regeringen Naturvårdsverket ett uppdrag i myndighetens regleringsbrev för 2024. Uppdraget bestod i att analysera och vid behov föreslå åtgärder för att främja ladd- och tankinfrastruktur för arbetsmaskiner samt förbättra förutsättningarna för byte och transport av batterier till arbetsmaskiner. Energimyndigheten skulle inom ramen för sitt verksamhetsområde bistå i genomförandet av uppdraget. Trafikverket skulle ges möjlighet att ge synpunkter. Naturvårdsverket skulle även vid behov föra en dialog med berörda aktörer i näringslivet.

Uppdraget redovisades i februari 2025 i rapporten Förslag på åtgärder för att främja ladd- och tankinfrastruktur för arbetsmaskiner (NV-02004-24). Naturvårdsverket presenterade i rapporten bl.a. fem åtgärdsförslag för att minska hindren och stärka incitamenten för omställningen. Förslagen omfattade ett riktat investeringsstöd för laddinfrastruktur och energilager, riktade forskningsmedel, upphandlingsstöd, förbättrad information och harmonisering av regler om tillfälliga elanslutningar samt information om transport av batterier och batterilager. Naturvårdsverket framhöll att åtgärderna kompletterar varandra och bör genomföras samordnat för att man ska uppnå största möjliga effekt.

Regeringsuppdrag om utveckling av stöd till arbetsmaskiner

I december 2025 gav regeringen Energimyndigheten i uppdrag att utveckla stödet till elektriska och fossilfria arbetsmaskiner i syfte att öka användningen och stärka marknadsintroduktionen. Regeringen konstaterade att de nuvarande stödsystemen är uppdelade mellan flera myndigheter och regelverk, vilket leder till en osäker och administrativt krånglig ansökningsprocess som riskerar att bromsa omställningen.

Energimyndigheten ska redovisa uppdraget senast den 15 juni 2026.

Regeringen om elsäkerhet

I budgetpropositionen för 2026 (prop. 2025/26:1 utg.omr. 21) anför regeringen att tillsynen av elektriska anläggningar, elinstallationsföretag och elinstallatörer behöver öka i omfattning när elsystemet byggs ut, för att en hög elsäkerhet ska kunna bibehållas. Vidare finns det ett ökat behov av marknadskontroll av elektriska produkter till följd av de senaste årens växande utomeuropeiska e-handel. Regeringen föreslog därför i propositionen att Elsäkerhetsverket skulle tillföras anslagsmedel i syfte att stärka det skadeförebyggande arbetet med elsäkerhet.

Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (bet. 2025/26:NU3, rskr. 2025/26:117–118).

Rapport om insatser för höjd kunskap om elektromagnetisk kompatibilitet

I den energipolitiska inriktningspropositionen våren 2024 (prop. 2023/24:105) konstaterade regeringen att den snabba ökningen av installerade solenergi-anläggningar medför utmaningar kopplade till elektromagnetisk kompatibilitet (EMC). Regeringen framhöll att solcellsanläggningar kan orsaka störningar som riskerar att påverka totalförsvarets anläggningar och andra viktiga samhällsfunktioner, såsom mobiltelefoni och radiokommunikation. Regeringen angav vidare att Elsäkerhetsverket, i samband med budgetpropositionen för 2024, hade tilldelats ytterligare medel för att öka kunskapen om EMC och därigenom minska risken för störningar och underlätta elektrifieringen.

I regleringsbrevet för 2024 gav regeringen Elsäkerhetsverket i uppdrag att analysera frågor som rör EMC. Uppdraget innebar att myndigheten skulle undersöka och analysera de problem som olika aktörer upplevt i samband med EMC samt identifiera de mest allvarliga riskerna. Myndigheten skulle också föreslå åtgärder för att minska risken för störningar som kan påverka viktiga samhällsfunktioner och totalförsvaret. Vidare skulle Elsäkerhetsverket utvärdera behovet av ytterligare forskning för att främja EMC och effektivisera elektrifieringen.

Uppdraget slutredovisades i september 2025 i rapporten *Insatser för höjd kunskap om elektromagnetisk kompatibilitet* (dnr 24EV1322). Elsäkerhetsverket framhöll i rapporten att samhället i allt högre grad blir trådlöst uppkopplat och att allt fler produkter och system, inklusive sådana med kritiska funktioner, är beroende av radiokommunikation. Myndigheten betonade att en grundläggande förutsättning för att detta ska fungera är att elektriska och elektroniska system har EMC och inte stör varandra. Elsäkerhetsverket konstaterade att det är tekniskt möjligt att konstruera produkter och anläggningar med god EMC och därigenom minska risken för störningar, exempelvis av radiokommunikation.

Elsäkerhetsverket redovisade att olika aktörer upplevt problem kopplade till bristande EMC och att resultaten visat att produkters EMC-prestanda

behöver följas upp i relation till hur och i vilken miljö de används. Myndigheten framhöll också att det fanns ett behov av att höja kunskapsnivån hos yrkesverksamma inom området.

Vidare anförde Elsäkerhetsverket att det finns många tekniska fenomen som kan orsaka störningar, men att rapporten särskilt fokuserades på solcellsanläggningar och behovet av att främja god EMC i samband med energiomställningen och den ökande elektrifieringen. Myndigheten konstaterade också att allt fler produkter innehåller radiosändare eller mottagare och därmed omfattas av radioutrustningsdirektivet (RED), som står under tillsyn av Post- och telestyrelsen, i stället för lågspänningsdirektivet (LVD), som står under Elsäkerhetsverkets tillsyn. Mot denna bakgrund föreslog myndigheten att samarbetet mellan berörda myndigheter borde göras permanent för att förbättra samordningen och effektivisera tillsynen.

Elsäkerhetsverket framhöll vidare att tillsyn och marknadskontroll har kombinerats med informationsinsatser riktade till branschaktörer, bl.a. genom deltagande i mässor och seminarier samt genom information via nyhetsbrev och webbplatsen. Myndigheten bedömde att ett mer proaktivt arbete skulle kunna genomföras med ökade resurser.

Avslutningsvis konstaterade Elsäkerhetsverket att det fanns behov av ytterligare kunskapshöjande insatser, bl.a. genom att ta fram vägledningar för hur anläggningar ska utformas samt hur mätningar ska genomföras och tolkas. Myndigheten framhöll också behovet av att tydliggöra när mätningar bör utföras av en oberoende tredje part.

Rapport om att avsluta elcertifikatssystemet i förtid

Elcertifikatssystemet infördes i Sverige 2003 i syfte att främja produktionen av förnybar el. Sedan 2012 har Sverige och Norge haft en gemensam elcertifikatsmarknad, vilket innebär att elcertifikat kan handlas mellan aktörer i båda länderna. Inom systemet tilldelas producenter av förnybar el ett elcertifikat för varje producerad megawattimme, från t.ex. vindkraft, vattenkraft och solenergi. Elproducenterna kan sälja dessa certifikat på en öppen marknad, vilket ger en extra intäkt utöver intäkterna från elförsäljningen.

Målet med elcertifikatssystemet var att öka produktionen av förnybar el med 46,4 terawattimmar till 2030. Detta mål uppnåddes i förtid, redan 2021. Det innebär att anläggningar som tagits i drift efter 2021 inte tilldelas elcertifikat. Mot bakgrund av att målet har uppnåtts och att flera aktörer har uttryckt önskemål om att avsluta systemet tidigare än planerat, har regeringen bedömt att det finns skäl att utreda förutsättningarna för att avsluta elcertifikatssystemet före 2035. Regeringen har framhållit att ett tidigare avslut bl.a. kan bidra till att minska den administrativa bördan för berörda aktörer.

I december 2024 gav regeringen Energimyndigheten i uppdrag att analysera förutsättningarna för att avsluta elcertifikatssystemet tidigare. Uppdraget omfattade en analys av om, hur och när systemet kan avslutas före det planerade slutåret 2035.

Energimyndigheten redovisade uppdraget i oktober 2025 i rapporten Förutsättningar för ett tidigare avslut av elcertifikatssystemet – En utredning avseende om och hur systemet kan avslutas innan 2035. I rapporten redovisade Energimyndigheten de juridiska förutsättningarna för att avsluta systemet i förtid och presenterade tre möjliga alternativ. För varje alternativ redovisades en samhällsekonomisk analys samt en analys av konsekvenserna för berörda aktörer. Alternativen jämfördes också med ett scenario där elcertifikatssystemet fortsätter att gälla till det planerade slutåret 2035.

Rapporten har remitterats, och remissvaren ska ha kommit in till Regeringskansliet senast den 7 april 2026.

Tidigare riksdagsbehandling

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat och avstyrkt motionsförslag om såväl EMC och solceller som testbäddar och viltanpassade kraftledningsgator. Detta skedde senast våren 2025 i samband med att utskottet behandlade motionsyrkanden om elmarknaden från allmänna motionstiden 2024/25 (bet. 2024/25:NU12). Utskottet hänvisade bl.a. till pågående arbete och gällande regler. Företrädare i utskottet för Socialdemokraterna, Centerpartiet och Miljöpartiet gav stöd för avvikande uppfattningar i olika reservationer.

Utskottets ställningstagande

I detta avsnitt behandlar utskottet motionsyrkanden som rör bl.a. elektrifiering av arbetsmaskiner, elektromagnetisk kompatibilitet hos solcellsanläggningar, testbäddar för ny teknik på elmarknadsområdet, viltanpassning av kraftledningsgator samt elcertifikatssystemet.

När det gäller eldrivna arbetsmaskiners tillgång till tillfälliga elanslutningar kan utskottet konstatera att arbetsmaskiner ofta är dieseldrivna och utgör en inte obetydlig källa till klimatutsläpp samt att elektrifieringen av detta segment av fordonsflottan innebär särskilda utmaningar. Mot den bakgrunden välkomnar utskottet det arbete som redan har genomförts och som pågår för att hantera dessa utmaningar. Både Utredningen om elektrifierade transporter och Naturvårdsverket har bidragit med värdefull kunskap på området. Utskottet noterar också att regeringen så sent som i december 2025 gav Energimyndigheten i uppdrag att bl.a. utveckla stödet för elektriska och fossilfria arbetsmaskiner i syfte att öka användningen av dem. Uppdraget ska redovisas i juni 2026.

Solcellers elektromagnetiska kompatibilitet tas upp i några andra motioner. Utskottet vill i dessa fall hänvisa till det som tidigare redovisats om Elsäkerhetsverkets arbete. Myndigheten bedriver ett övergripande arbete på området och ansvarar även för marknadskontroll och tillsyn. Utskottet anser därför inte att det finns skäl för riksdagen att uttala sig särskilt om behovet av en utvärdering av Elsäkerhetsverkets arbete i denna del. Utskottet utgår i stället

från att regeringen följer upp frågorna inom ramen för den ordinarie myndighetsdialogen.

I ett annat motionsyrkande föreslås att testbäddar ska införas för att minska effektoppar och stimulera utvecklingen av ny teknik på elmarknadsområdet. Utskottet vill i detta sammanhang framhålla att Energimarknadsinspektionen har fått i uppdrag att identifiera relevanta regelverk för s.k. regulatoriska sandlådor och reglering vid utvecklingen av nettonollteknik i Sverige. Uppdraget innebär bl.a. att myndigheten ska identifiera policyområden och regelverk inom sitt ansvarsområde som kan vara lämpliga att pröva inom ramen för en regulatorisk sandlåda. Energimarknadsinspektionen ska också uppmärksamma om det saknas relevanta regelverk och om det finns behov av undantag från gällande regler samt analysera möjligheten att införa försöksklausuler. Myndigheten ska vidare lämna förslag på hur rollen som behörig myndighet för regulatoriska sandlådor bör utformas. Uppdraget ska redovisas i slutet av maj 2026.

Motionsförslag om viltanpassning av kraftledningsgator har behandlats av utskottet vid tidigare tillfällen. Utskottet vill även denna gång hänvisa till det arbete som bedrivits på området och som redovisats ovan. Samtidigt vill utskottet påminna om att det vid skötseln av kraftledningsgator kan finnas flera legitima intressen att ta hänsyn till, inte enbart viltvårdsintressen. Bedömningen av vilka åtgärder som är lämpliga behöver därför göras på operativ nivå och utifrån de förhållanden som råder på den enskilda platsen.

I en motion anförs vidare att elcertifikatssystemet bör avslutas. Utskottet kan konstatera att regeringen i december 2024 gav Energimyndigheten i uppdrag att analysera förutsättningarna för att avsluta elcertifikatssystemet i förtid. Uppdraget omfattade en analys av om, hur och när systemet skulle kunna avslutas före det planerade slutåret 2035. Uppdraget redovisades under hösten 2025 i rapporten Förutsättningar för ett tidigare avslut av elcertifikatssystemet – En utredning avseende om och hur systemet kan avslutas innan 2035. Utskottet noterar att rapporten har remitterats och att remissvaren ska överlämnas till Regeringskansliet senast i början av april 2026.

Mot denna bakgrund anser utskottet inte att det finns skäl för riksdagen att vidta ytterligare åtgärder med anledning av de aktuella motionsförslagen.

Samtliga motionsyrkanden avstyrks.

Reservationer

1. Övergripande om elmarknaden, punkt 1 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S) och Isak From (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 6 och avslår motionerna

2025/26:349 av Lars Englund (M) yrkandena 2 och 3,

2025/26:517 av Anders Alftberg och Robert Stenkvist (båda SD),

2025/26:625 av Jamal El-Haj (-) yrkande 2,

2025/26:1447 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 6,

2025/26:2656 av Cecilia Rönn (L),

2025/26:2669 av Lars Englund (M) yrkande 1,

2025/26:2797 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1–3 och 5,

2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 3, 6, 7 och 33,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 40 och 83–85,

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 94, 100, 103 och 104 samt

2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 14, 17 och 18.

Ställningstagande

Energisystemet är grunden för det moderna samhället och avgörande för Sveriges utveckling. Det pågår för närvarande ett omfattande skifte, där transporter, industri och andra verksamheter ställer om från fossila bränslen till el. En framgångsrik elektrifiering är nödvändig för att öka tillväxten, skapa jobb och välbefinnande samt nå klimatmålet om nettonollutsläpp senast 2045. Den stärker också Sveriges konkurrenskraft och möjliggör export av klimatsmarta produkter som bidrar till minskade utsläpp även i andra länder.

Vi anser att energipolitiken tydligt ska bidra till klimatmålet 2045. Elektrifiering ger stora möjligheter till energieffektivisering och minskade utsläpp, särskilt inom transportsektorn och i basindustrin. Tillgång till billig och stabil el är en avgörande konkurrensfördel för svenska företag. Samtidigt är rimliga elpriser en förutsättning för att hushållens ekonomi ska fungera.

Dagens situation med stora prisskillnader mellan olika delar av landet och periodvis mycket höga priser är inte acceptabel. Vi vill i stället att hela Sverige ska ha samma låga elpriser. För att nå dit krävs fortsatt utbyggnad av både elproduktion och elnät i hela landet. Det behövs mer el från vattenkraft, vindkraft, solkraft, kärnkraft och bioenergi samtidigt som samhället behöver ta ett större ansvar för elförsörjningen för att säkerställa stabila och långsiktigt låga priser.

Vi anser därför att regeringen aktivt bör driva på inom EU för förändringar som kan bidra till lägre svenska elpriser. Hushåll bör dessutom ges möjlighet att, på liknande sätt som större aktörer, teckna långsiktiga elavtal till stabila och rimliga villkor. Vi förordar därför ett system med s.k. folkhemsel. Det innebär att staten genom auktion upphandlar fossilfri el till lägsta möjliga pris och erbjuder den till hushållen på vissa villkor. Vi bedömer att omkring 60 procent av ett hushålls normalförbrukning bör kunna omfattas av ett sådant system. En sådan modell skulle skapa långsiktiga och förutsägbara villkor för investeringar i elproduktion samtidigt som hushållen skulle få stabila och låga elpriser.

Regeringen bör därför skyndsamt arbeta vidare med en modell som bygger på principerna bakom folkhemsel.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

2. Övergripande om elmarknaden, punkt 1 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2797 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1–3 och 5 samt avslår motionerna

2025/26:349 av Lars Englund (M) yrkandena 2 och 3,

2025/26:517 av Anders Alftberg och Robert Stenkvist (båda SD),

2025/26:625 av Jamal El-Haj (-) yrkande 2,

2025/26:1447 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 6,

2025/26:2656 av Cecilia Rönn (L),

2025/26:2669 av Lars Englund (M) yrkande 1,

2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 3, 6, 7 och 33,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 40 och 83–85,

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 94, 100, 103 och 104,

2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 6 och

2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 14, 17 och 18.

Ställningstagande

För att klara en nödvändig, snabb och omfattande klimatomställning måste delar av samhället elektrifieras. Det gäller transporter, industri och andra verksamheter som i dag är beroende av fossila bränslen.

Samtidigt har Rysslands invasion av Ukraina och den efterföljande energikrigföringen skakat Europas energimarknader. Elpriserna har rusat, inte minst därför att många EU-länder inte har tagit klimathotet på tillräckligt stort allvar och därför inte har ställt om till fossilfria alternativ i tid.

Sveriges situation är dock annorlunda. Sverige är Europas största exportör av el, och det svenska energisystemet får betraktas som relativt robust. Produktionen från vattenkraft, kärnkraft och vindkraft är stabil, och produktionskostnaderna har inte ökat nämnvärt under de senaste åren. Ändå drabbas svenska hushåll och industrier hårt av prisutvecklingen på kontinenten.

Jag och mina partikamrater i Vänsterpartiet har länge varnat för riskerna med den prissättningsmodell som gör att kontinentens elpriser smittar den svenska marknaden. Jag menar att detta är en grundläggande svaghet i systemet och förespråkar därför en modell där den inhemska marknaden tydligt separeras från exportmarknaden. Modellen – med Sverigepriser – innebär att den el som används i Sverige prissätts först, och därefter exporteras överskottet till de priser som gäller på den europeiska marknaden. Det är centralt att el som går på export inte ska styra priset för svenska elkunder. Modellen innebär också att Sveriges fyra elprisområden ligger kvar, så att industrins tillit till den billigare elen i norra Sverige inte äventyras.

Jag anser att regeringen skyndsamt bör återkomma med konkreta förslag om hur Sverigepriser kan införas. Regeringen bör dessutom agera aktivt på EU-nivå och tydligt deklarerat Sveriges avsikt att införa denna modell. I linje med detta bör också en samrådsprocess inledas med övriga medlemsstater, särskilt våra grannländer, för att klargöra tekniska frågor och fastställa en tidsplan för införandet.

Som framgår av det anförda är jag starkt kritisk till att regeringen inte har gjort tillräckligt för att skydda svenska elkunder från mycket höga elpristoppar. Utöver mitt förslag om Sverigepriser vill jag i detta sammanhang framföra att jag ser med oro på att utländska aktörer i allt större utsträckning agerar på den svenska elmarknaden. Flera aktörer agerar dessutom på ett sätt som kan få negativa konsekvenser för svenska elkunder. Det gäller exempelvis när el från stora vindkraftsparker säljs till utländska företag genom långsiktiga avtal. Sådan inteckning av framtida elproduktion av företag i andra länder måste genomlysas, särskilt mot bakgrund av det ökande inhemska behovet av el för omställningen. De utländska företagens växande roll på elmarknaden måste också uppmärksammas ur ett säkerhetspolitiskt perspektiv.

Jag anser därför att regeringen bör tillsätta en elkriskommission med uppdrag att utreda osäkerheten i elförsörjningen och analysera hur utländska

investerares in-teckningar i elproduktionen påverkar det svenska elsystemet och dess omställning.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

3. Övergripande om elmarknaden, punkt 1 (C)

av Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 94, 100, 103 och 104 samt

2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 14, 17 och 18 samt

avslår motionerna

2025/26:349 av Lars Englund (M) yrkandena 2 och 3,

2025/26:517 av Anders Alftberg och Robert Stenkvist (båda SD),

2025/26:625 av Jamal El-Haj (-) yrkande 2,

2025/26:1447 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 6,

2025/26:2656 av Cecilia Rönn (L),

2025/26:2669 av Lars Englund (M) yrkande 1,

2025/26:2797 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1–3 och 5,

2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 3, 6, 7 och 33,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 40 och 83–85 samt

2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 6.

Ställningstagande

Klimatomställningen är vår tids kanske största globala utmaning. Den innebär samtidigt en möjlighet. Jag är övertygad om att Sverige kan spela en avgörande internationell roll som föregångsland. Ett tydligt svenskt ledarskap kan inte bara bidra till att minska hoten mot klimatet utan också skapa jobb, tillväxt och nya affärsmöjligheter.

Jag står givetvis bakom den betydande mängd konkreta förslag om att utveckla det svenska energisystemet som finns i Centerpartiets parti- och kommittémotioner. Ett genomförande av dessa förslag skulle sammantaget på ett påtagligt sätt bidra till att stärka energisystemet och samtidigt möta klimatutmaningarna.

I detta sammanhang vill jag dock särskilt lyfta fram de snabbt sjunkande produktionskostnaderna för grön el. De skapar mycket goda möjligheter att

fortsätta att utveckla det svenska energisystemet på ett sätt som både stärker ekonomin och minskar utsläppen av växthusgaser.

Jag vill vidare se teknikneutrala reformer som fokuserar på kostnads-effektiva lösningar för Sveriges energiförsörjning. Det behövs lösningar som kan leverera kraft på både kort och lång sikt. Elsystemet ska vara robust och motståndskraftigt, och billig el ska möjliggöra konkurrenskraftiga affärsmodeller och låg kostnad för hushållen. Elmarknaden behöver kompletteras med en ny teknikneutral mekanism som prissätter och ersätter extra effekt som flexibelt kan bidra i bristsituationer och dämpa pristoppar.

Jag vill också understryka vikten av att regeringen ser över ellagen och elnätsregleringen för att underlätta investeringar i smart teknik och för att bereda väg för nya affärsmodeller, såsom införande av timmätning för kunder i det svenska elsystemet senast 2026.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

4. Övergripande om elmarknaden, punkt 1 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 3, 6, 7 och 33 samt
2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 40 och 83–85 samt
avslår motionerna

2025/26:349 av Lars Englund (M) yrkandena 2 och 3,

2025/26:517 av Anders Alftberg och Robert Stenkvist (båda SD),

2025/26:625 av Jamal El-Haj (-) yrkande 2,

2025/26:1447 av Ida Karkiainen m.fl. (S) yrkande 6,

2025/26:2656 av Cecilia Rönn (L),

2025/26:2669 av Lars Englund (M) yrkande 1,

2025/26:2797 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkandena 1–3 och 5,

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 94, 100, 103 och 104,

2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 6 och

2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 14, 17 och 18.

Ställningstagande

Klimatförändringarna innebär stora risker för Sveriges invånare och företag. Kraftigare skyfall, ökad risk för översvämningar, ras och skred, torka, värmeböljor, skogsbränder och stigande havsnivåer är redan ett faktum. Sverige

påverkas dessutom indirekt av klimatkrisens konsekvenser i andra delar av världen. Nödvändigheten av att ställa om samhället i en hållbar riktning kan inte nog understrykas.

Samtidigt vill jag framhålla att klimatanpassningen och arbetet med att hejda klimatförändringarna innebär stora möjligheter för hela landet. Omställningen av energisystemet – och särskilt kraftsystemet – är central. För att bryta beroendet av fossila bränslen krävs en omfattande satsning på förnybar energi och en bred elektrifiering av samhället.

Sverige behöver också mer billig el på kort sikt och en industripolitik som möjliggör klimatomställningen. Inget av detta finns i den politik som regeringen driver. I stället har Sverige fastnat i ett moment 22 där utbyggnaden av ny elproduktion har tvärnitats och industrins elektrifiering skjuts upp. Tre år av anti-elektrifieringspolitik har fått stora negativa konsekvenser. Industrin tvekar att investera eftersom klimatpolitiken är osäker, och utbyggnaden av ny elproduktion stannar av. Därför behövs en handlingsplan för att säkerställa tillgång till el i närtid för industrins klimatomställning, och tilldelningen av effekt behöver förbättras för att påskynda omställningen.

Jag menar även att det behövs ett mål om att tillgängliggöra 100 TWh till 2030 jämfört med 2022 samt ytterligare 50 TWh till 2035. Ett sådant mål kan uppnås genom en kombination av ny förnybar elproduktion och energi-effektivisering. Detta bygger på bedömningar från myndigheter och branschorganisationer om vilken potential som är realistisk.

Eftersom både ekonomiska och tidsmässiga skäl talar för att den nya elproduktionen i Sverige under överskådlig tid främst kommer från vind- och solkraft behövs – utöver ett planeringsmål för elproduktion – även ett planeringsmål för effekt. Jag ser därför behov av ett mål för det som jag och Miljöpartiet kallar grön baskraft. Med grön baskraft avses kraftkällor och tekniker som stärker elsystemets trygghet och stabilitet. Det handlar om höjd effekt i vattenkraften, ökad flexibilitet och effekt i kraftvärme, gasturbiner som drivs med förnybara bränslen, energilagring i form av vätgas, pumpkraft och värme samt flexibilitet genom smart styrning av elbilsladdning, värmepumpar och tvåvägsladdning. Jag anser att regeringen bör ta fram ett mål om 10 GW grön baskraft till 2030 och att ett investeringsstöd för grön baskraft bör införas.

I anslutning till detta vill jag framföra att det behövs ett nytt styrmedel för att på ett träffsäkert och kostnadseffektivt sätt få fart på både industrins omställning och utbyggnaden av elproduktion, nämligen det jag benämner som statliga elektrifieringsavtal.

Statliga elektrifieringsavtal innebär att staten fungerar som mellanhand och matchar industrier som vill fasa ut fossila bränslen eller etablera ny grön produktion med elproducenter som vill bygga ny förnybar elproduktion. Avtalen ska vara tillfälliga, gälla i 5–10 år och täcka skillnaden mellan det pris industrin kan betala och det pris som krävs för att elproducentens investering ska vara lönsam i dag. På så sätt kan befintliga industrier ställa om och nya verksamheter som produktion av gröna bränslen eller batterier etableras.

Avslutningsvis vill jag framföra att det behövs ett pristak för elpriser i form av ett riktmärke och att delar av investeringsstödet för grön baskraft bör riktas särskilt till investeringar som leder till att höga pristoppar dämpas.

Detta anser jag att riksdagen bör ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

5. Nätutveckling, punkt 2 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S) och Isak From (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 8 i denna del och 13 samt

avslår motionerna

2025/26:767 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 3,

2025/26:848 av Niels Paarup-Petersen (C),

2025/26:990 av Helena Lindahl och Anne-Li Sjölund (båda C) yrkandena 1–3,

2025/26:1437 av Markus Selin m.fl. (S) yrkande 4,

2025/26:1442 av Patrik Lundqvist m.fl. (S) yrkandena 1–3,

2025/26:1867 av Ulrika Heindorff m.fl. (M) yrkande 3,

2025/26:2238 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2025/26:2246 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2025/26:2519 av Morgan Johansson m.fl. (S),

2025/26:2796 av Mathias Tegnér (S) yrkande 12,

2025/26:2797 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 18,

2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 40, 42, 45 och 46,

2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 8,

2025/26:3328 av Camilla Brunsberg (M) yrkande 2,

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 42,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 49, 57, 65 och 67,

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 85, 93, 95–99, 105, 106, 126, 127, 129, 137 och 141,

2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 19, 24 och 25 samt

2025/26:3789 av Daniel Riazat (-) yrkande 7.

Ställningstagande

Vi anser att en väl fungerande elöverföring är en grundläggande förutsättning för att möjliggöra den gröna omställningen, nya industrisatsningar och framväxten av nya arbetstillfällen i hela landet. Elnätet måste ha tillräcklig kapacitet för att transportera el dit där den behövs, vilket också är avgörande för att säkerställa en god elförsörjning i hela Sverige.

Vi vill framhålla att den tidigare socialdemokratiska regeringen tog viktiga initiativ för att korta tillståndsprocesserna för elnätsutbyggnad. Genom lagändringar möjliggjordes den största förkortningen av ledtiderna för att bygga elledningar sedan elektrifieringen av Sverige inleddes. Förändringarna innebar att processerna förenklades och blev mindre resurskrävande för både elnätsföretag och berörda myndigheter. Det blev också enklare för nätföretagen att genomföra vissa åtgärder utan att behöva ansöka om en ny nätkoncession. Sammantaget bidrog detta till att elnätet kunde byggas ut i snabbare takt.

Samtidigt anser vi att ytterligare åtgärder krävs. Energimarknadsinspektionen behöver tillräckliga resurser för att kunna fullgöra sitt uppdrag på ett effektivt sätt. Vid sidan av utbyggnaden av nätkapaciteten behöver Svenska kraftnät, i egenskap av systemansvarig myndighet, också säkerställa att andra lösningar används för att hantera den ökande elanvändningen och elproduktionen. Digitalisering, artificiell intelligens, kraftelektronik och energilagring kan bidra till ett mer effektivt utnyttjande av elsystemet. Även flexibilitets-tjänster och aggregering utgör viktiga verktyg i detta arbete.

Vi vill också betona vikten av att fullfölja utbyggnaden av havsbaserad vindkraft. Den har stor potential att öka elproduktionen, särskilt i södra Sverige där behovet är som störst. Havsbaserad vindkraft kan bidra till ett elsystem med hög leveranssäkerhet, låg miljöpåverkan och konkurrenskraftiga elpriser. Vi ser med oro på att tid har gått förlorad efter regeringens förändrade uppdrag till Svenska kraftnät i oktober 2023 i fråga om kostnadsansvaret för anslutning av havsbaserad vindkraft. Detta har fått konkreta konsekvenser, bl.a. genom att ett företag som planerat att bygga en vindkraftspark i ett strategiskt viktigt läge i södra Sverige inte har gått vidare med sina investeringsplaner till följd av förändrade ekonomiska villkor.

Mot denna bakgrund anser vi att arbetet med att stärka elnätet och möjliggöra ny elproduktion måste fortsätta med full kraft och att nödvändiga förutsättningar måste säkerställas för att investeringar i elproduktion och elinfrastruktur ska kunna genomföras. Även Svenska kraftnäts tidigare uppdrag för anslutning av havsbaserad vindkraft bör återupptas.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

6. Nätutveckling, punkt 2 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2797 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 18 och avslår motionerna

2025/26:767 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 3,

2025/26:848 av Niels Paarup-Petersen (C),

2025/26:990 av Helena Lindahl och Anne-Li Sjölund (båda C) yrkandena 1–3,

2025/26:1437 av Markus Selin m.fl. (S) yrkande 4,

2025/26:1442 av Patrik Lundqvist m.fl. (S) yrkandena 1–3,

2025/26:1867 av Ulrika Heindorff m.fl. (M) yrkande 3,

2025/26:2238 av Ann-Sofie Lifvnhage (M),

2025/26:2246 av Ann-Sofie Lifvnhage (M),

2025/26:2519 av Morgan Johansson m.fl. (S),

2025/26:2796 av Mathias Tegnér (S) yrkande 12,

2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 40, 42, 45 och 46,

2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 8,

2025/26:3328 av Camilla Brunsberg (M) yrkande 2,

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 42,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 49, 57, 65 och 67,

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 85, 93, 95–99, 105, 106, 126, 127, 129, 137 och 141,

2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 8 i denna del och 13,

2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 19, 24 och 25 samt

2025/26:3789 av Daniel Riazat (-) yrkande 7.

Ställningstagande

Jag anser att utbyggnaden av stamnätet i Sverige har släpat efter under lång tid och att stora delar av det befintliga nätet behöver moderniseras och förstärkas. I dag finns betydande flaskhalsar i överföringen av el, särskilt mellan elområde 2 och 3. Detta begränsar möjligheten att fullt ut använda elproduktionen i norra Sverige, inklusive vattenkraftens lagringskapacitet, för att möta behoven i de södra delarna av landet. Följden blir ökade prisskillnader mellan olika elområden, vilket drabbar både hushåll och företag.

Den begränsade överföringskapaciteten innebär också att ny elproduktion, särskilt från vindkraft i norra Sverige, inte kan komma hela landet till del i tillräcklig omfattning. Samtidigt är elproduktionen i södra Sverige lägre än förbrukningen, vilket gör behovet av förstärkta överföringsmöjligheter särskilt stort.

Mot denna bakgrund är det tydligt att elnätet behöver byggas ut i betydligt snabbare takt. Den nuvarande situationen med kapacitetsbrist riskerar att leda till effektunderskott och att hämma både ekonomisk utveckling och den fortsatta elektrifieringen av samhället.

En grundförutsättning för detta som jag i detta sammanhang vill lyfta fram är att tillståndsprocesserna för stamnätsutbyggnad måste bli mer effektiva. De nuvarande handläggningstiderna är alltför långa och bidrar till att nödvändiga investeringar försenas.

Stamnätet bör byggas ut skyndsamt och med ett tydligt statligt ansvar. Staten behöver ta en ledande roll i finansieringen för att säkerställa att kostnaderna inte i ökad utsträckning belastar elanvändarna genom högre avgifter. Regeringen borde därför ta ett samlat grepp och genomföra en långsiktig satsning på stamnätet. I detta ingår att regeringen bör ge Svenska kraftnät ett tydligt uppdrag att prioritera de planerade förstärkningarna av stamnätet.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

7. Nätutveckling, punkt 2 (C)

av Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 85, 93, 95–99, 105, 106, 126, 127, 129, 137 och 141 samt

2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 19, 24 och 25 samt

avslår motionerna

2025/26:767 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 3,

2025/26:848 av Niels Paarup-Petersen (C),

2025/26:990 av Helena Lindahl och Anne-Li Sjölund (båda C) yrkandena 1–3,

2025/26:1437 av Markus Selin m.fl. (S) yrkande 4,

2025/26:1442 av Patrik Lundqvist m.fl. (S) yrkandena 1–3,

2025/26:1867 av Ulrika Heindorff m.fl. (M) yrkande 3,

2025/26:2238 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2025/26:2246 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),

2025/26:2519 av Morgan Johansson m.fl. (S),
2025/26:2796 av Mathias Tegnér (S) yrkande 12,
2025/26:2797 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 18,
2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 40, 42, 45 och 46,
2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 8,
2025/26:3328 av Camilla Brunsberg (M) yrkande 2,
2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 42,
2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 49, 57, 65 och 67,
2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 8 i denna del och 13
samt
2025/26:3789 av Daniel Riazat (-) yrkande 7.

Ställningstagande

Elektrifieringen av Sverige medför ett mycket omfattande behov av investeringar i såväl ny elproduktion som ökad överföringskapacitet.

Därför vill jag framhålla att planeringen av hur det svenska elnätet ska utvecklas måste vara långsiktig och proaktiv. Svenska kraftnät har en central roll i detta arbete och bör i högre grad ta höjd för en framtida expansion i sin nätplanering och inte enbart utgå från aktuella prognoser. Med beaktande av de långa ledtiderna för ny nätkapacitet bör sådan planeras med tillräckliga marginaler, och nya ledningsdragningar bör i större utsträckning dimensioneras för framtida behov. Exempelvis bör Svenska kraftnät ges i uppdrag att bygga ut ledningskapaciteten för att möjliggöra ökad effekt från befintlig kärnkraft.

Svenska kraftnät bör även ges möjlighet att projektera nätutbyggnad till privata aktörer i syfte att påskynda utbyggnadstakten. Mot bakgrund av de betydande flaskhalsintäkter som har ackumulerats under senare år är det inte brist på resurser som är det främsta problemet, utan snarare att utbyggnaden inte sker i tillräcklig takt. Det är enligt min uppfattning tydligt att Svenska kraftnät behöver överväga nya arbetssätt.

Jag vill också understryka att elöverföringskapaciteten behöver byggas ut i hela landet. Ett långsiktigt mål bör vara att genom stärkt överföring och förbättrad systemstruktur skapa förutsättningar för att avskaffa elområdena. För att detta ska vara möjligt krävs att berörda myndigheter ges tydliga uppdrag och ändamålsenliga verktyg.

Vidare vill jag framhålla att utbyggnaden av elnätsinfrastruktur påverkar mark, miljö och enskilda intressen över såväl kommun- som regiongränser. Jag är därför mån om att stärka den lokala och regionala samordningen i planeringen. Planeringen bör ta sin utgångspunkt i god lokalkännedom och beakta regionens samlade utvecklingsintressen. Jag anser även att ersättningsnivåerna vid markintrång bör ses över. En modell bör tas fram som täcker markägares faktiska förluster och som säkerställer att samhällsplaneringen utgår från den fulla samhällsekonomiska kostnaden när mark tas i anspråk.

För att ytterligare effektivisera utbyggnaden bör möjligheterna till undantag från koncessionsplikt tillämpas i större utsträckning. Redan miljöprövade verksamhetsområden bör kunna undantas från koncessionskravet i syfte att möjliggöra snabbare elnätsutbyggnad. Samtidigt bör kravet på att använda marksnål teknik när så är möjligt skärpas.

När det gäller ny förnybar elproduktion är det enligt min uppfattning problematiskt att regeringen har intagit en restriktiv hållning i fråga om anslutning av havsbaserad vindkraft till stamnätet. Att flera projekt har avbrutits efter att regeringen upphört att delfinansiera anslutningen till havs riskerar att få betydande konsekvenser, särskilt för södra Sveriges elförsörjning. Jag anser att regeringen bör överväga att åter ge Svenska kraftnät i uppdrag att bygga ut stamnätet till havs för att undvika att viktiga investeringar i förnybar elproduktion uteblir. Vidare bör gränserna i nätregleringen kartläggas i syfte att förhindra att produktionen av befintlig vindkraft minskas av lönsamhetsskäl.

Staten bör enligt min uppfattning ta ett tydligare ansvar för att bygga ut anslutningspunkter i stamnätet för all fossilfri elproduktion. Ett nytt ansökningsförfarande för havsbaserad vindkraft bör skyndsamt införas. Transparensen i fråga om när och på vilka grunder aktörer ges möjlighet att ansluta sig till stam- och regionnät bör också öka.

Gotland är i dag det enda län som saknar anslutning till det svenska stamnätet. Öns länge begränsade anslutningskapacitet har dessvärre hämmat såväl ny förnybar elproduktion som industriella satsningar. Jag noterar att Svenska kraftnät under våren 2023 beslutade att två nya kablar ska byggas till 2031, vilket är ett betydelsefullt steg. Jag anser dock att arbetet bör skyndas på så att kablarna kan tas i drift senast 2030. Det bör också klargöras hur investeringen ska finansieras. Enligt min uppfattning ska kablarna inklusive ändutrustning finansieras fullt ut via Svenska kraftnäts nätverkstariff och inte belasta gotlänningarna.

Avslutningsvis vill jag framhålla att politikens roll är att skapa långsiktiga och stabila förutsättningar. Jag förespråkar möjliggörande lagstiftning, särskilt för acceptansfrågor och tillståndsprocesser. Däremot bör politiken inte peka ut enskilda vinnare eller förlorare.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

8. Nätutveckling, punkt 2 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 40, 42, 45 och 46,

2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 8,
2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 42 och
2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 49, 57, 65 och 67 samt
avslår motionerna
2025/26:767 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkande 3,
2025/26:848 av Niels Paarup-Petersen (C),
2025/26:990 av Helena Lindahl och Anne-Li Sjölund (båda C) yrkandena 1–
3,
2025/26:1437 av Markus Selin m.fl. (S) yrkande 4,
2025/26:1442 av Patrik Lundqvist m.fl. (S) yrkandena 1–3,
2025/26:1867 av Ulrika Heindorff m.fl. (M) yrkande 3,
2025/26:2238 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2025/26:2246 av Ann-Sofie Lifvenhage (M),
2025/26:2519 av Morgan Johansson m.fl. (S),
2025/26:2796 av Mathias Tegnér (S) yrkande 12,
2025/26:2797 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 18,
2025/26:3328 av Camilla Brunsberg (M) yrkande 2,
2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 85, 93, 95–99, 105, 106,
126, 127, 129, 137 och 141,
2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkandena 8 i denna del och 13,
2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C) yrkandena 19, 24 och
25 samt
2025/26:3789 av Daniel Riazat (-) yrkande 7.

Ställningstagande

Världen befinner sig i en klimatkris. För att möta den måste vi göra en genomgripande grön omställning och bygga ett robust samhälle inom planetens gränser. En central del i detta är att ställa om kraftsystemet till helt förnybar elproduktion. För att vi ska lyckas krävs många olika åtgärder. Jag har redogjort för några av dem tidigare i detta betänkande och står bakom de många förslag som finns i Miljöpartiets parti- och kommittémotioner. När det gäller utvecklingen av det svenska elnätet vill jag särskilt lyfta fram följande.

Ett grundläggande hinder för att nätet ska kunna utvecklas och leverera el i den omfattning som omställningen kräver är hur elmarknaden är organiserad. Elnätsbolagen är vinstdrivande aktörer på en monopolmarknad och har inget tydligt uppdrag att arbeta för samhällets bästa, trots att både klimatomställningen och Sveriges konkurrenskraft är beroende av att elnäten fungerar väl. I de flesta av våra grannländer finns dessutom inte ett ägande på tre nivåer. Det bör därför göras en översyn av hur elnäten bäst ska ägas och förvaltas för att skapa maximal samhällsnytta.

Sol-, bio- och vindkraft kommer att vara avgörande i omställningen. Samtidigt behövs regler och styrmedel som främjar en flexibel elanvändning. Detta

förutsätter ett väl utbyggt och väl fungerande elnät. Investeringar i det befintliga nätet måste påskyndas och utbyggnaden måste gå snabbare, och tillgången till nätkapacitet ska styras av miljö- och samhällsnytta.

För att den förnybara elproduktionen och den nödvändiga nätinfrastrukturen ska kunna byggas ut i den takt som krävs behöver regelverket ändras. Tiden för att bygga elnät bör halveras, och byggtiden för stamnät bör förkortas med minst två år. Detta kräver regelförändringar, bättre samordning och ökade investeringar i ny nätkapacitet. Flera förslag finns redan i den statliga utredningen om moderna tillståndsprocesser för elnät, och jag anser att dessa bör genomföras.

Samtidigt behöver elnätet balanseras lokalt. Elmarknaden bör därför utvecklas och kompletteras med lokala och regionala marknader som gör det enklare för elkunder att bidra med stödtjänster, exempelvis genom att sälja överskott från ett hemmabatteri tillbaka till nätet. Hinder bör också tas bort så att egenproducerad el kan överföras mellan olika byggnader inom samma fastighet eller mellan närliggande fastigheter.

En viktig och snabbt tillgänglig resurs är den havsbaserade vindkraften. Den har stor potential att bidra med förnybar el på relativt kort sikt. Det är därför beklagligt att regeringen inte längre tar ansvar för att finansiera anslutningen av havsbaserade vindkraftsparker till stamnätet. Jag anser att stödet för anslutning av havsbaserad vindkraft bör återinföras.

För att klara klimatomställningen krävs alltså både att styrningen av elnäten förändras, att tillståndsprocesserna går snabbare, att lokala marknader stärks och att Sverige tar vara på den havsbaserade vindkraftens potential.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

9. Elstöd, punkt 4 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S) och Isak From (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 5 och avslår motion

2025/26:418 av Niels Paarup-Petersen (C) yrkande 2.

Ställningstagande

Vi vill inledningsvis understryka att regeringen måste ta ett ansvar för att hushåll som drabbas hårt av höga elpriser får det stöd de behöver. I budgetpropositionen för 2026 presenterade regeringen ett högkostnadsskydd för hushåll som gäller från november 2025 och under hela 2026. Reglerna innebär att högkostnadsskyddet aktiveras först när elpriset uppgår till i genomsnitt 1,50 kronor per kilowattimme under en månad i ett elområde. Mot bakgrund av hur elpriserna har påverkat hushållen både denna och tidigare vintrar är det tydligt att denna gräns är för hög för att stödet ska få avsedd effekt. Enligt vår uppfattning är stödet därmed felkonstruerat, eftersom många hushåll med höga elräkningar inte omfattas och stödet inte når dem som har störst behov.

Enligt regeringens modell finansieras högkostnadsskyddet via statens budget och därmed av skattebetalarna. Vi har under flera år i stället efterfrågat ett stöd till hushållen vid höga elpriser som finansieras med de s.k. flaskhalsintäkterna.

Regeringen kan inte fortsätta att skjuta problemen framför sig eller undvika ansvar för ett felkonstruerat elstöd. Svenska folket behöver tydliga besked och stödåtgärder som når de hushåll som har haft höga elkostnader. Vår uppfattning är att regeringen skyndsamt bör anpassa högkostnadsskyddet så att det kan aktiveras vid prisnivåer som motsvarar de högsta nivåerna under de senaste vintrarna. Stödet bör riktas till de hushåll som faktiskt har haft höga elkostnader och utformas så att det inte ger otillbörliga fördelar till hushåll med hög förbrukning och fasta låga elavtal. Regeringen har dessvärre inte hört sammat våra förslag om detta och i stället tagit fram ett otillräckligt stöd där skattebetalarna ska stå för notan.

I detta sammanhang vill vi framhålla att det stöd vi förespråkar bör finansieras med flaskhalsintäkter och att regeringen aktivt bör verka för att bevara de möjligheter som finns i EU:s regelverk att använda dessa intäkter på ett flexibelt sätt.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

10. Försörjningstrygghet och leveranssäkerhet, punkt 5 (S, V)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S), Isak From (S) och Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 8 i denna del och avslår motionerna

2025/26:767 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkandena 6 och 7,
2025/26:1551 av Sten Bergheden (M),
2025/26:1867 av Ulrika Heindorff m.fl. (M) yrkande 1,
2025/26:2682 av Magnus Manhammar (S),
2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 52 och 53,
2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 49, 53 och 54,
2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 34,
2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 59 och
2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 47, 48 och 133.

Ställningstagande

Elsystemet är en grundläggande förutsättning för att samhället ska fungera – i vardagen, i kriser och i yttersta fall i krig. Därför behöver åtgärder vidtas för att elförsörjningen i Sverige ska vara robust och för att säkerställa en tillfredsställande beredskapsnivå.

Vi vill understryka att Sverige måste ha förmåga och motståndskraft för att kunna hantera väpnade angrepp, cyberattacker och andra antagonistiska handlingar. Samtidigt måste elsystemet klara extrema väderhändelser som stormar, bränder och översvämningar. Hotbilden är bredare än tidigare, och sårbarheten i ett alltmer elektrifierat samhälle gör frågan än mer angelägen.

Mot denna bakgrund förstärkte den tidigare regeringen insatserna för elberedskap. Syftet var att sektorn bättre skulle kunna förebygga, motstå och hantera störningar i elförsörjningen som kan medföra svåra påfrestningar på samhället. Det handlade om att stärka skydd och robusthet, reparationsberedskap, möjligheter till ödrift, ledningsförmåga, cybersäkerhet och samband.

Genom ökade medel som den tidigare regeringen avsatte förbättrades också förmågan att vägleda sektorn i planeringen av åtgärder både inför och under höjd beredskap. Detta är avgörande för att säkerställa att elförsörjningen fungerar även under svåra förhållanden.

Vi ser positivt på de insatser som har presenterats under senare år och på de förstärkningar av det civila försvaret som följer av den breda försvarsöverenskommelsen. Samtidigt är det tydligt att arbetet med att stärka elberedskapen måste fortsätta med hög prioritet. Ett robust elsystem är en förutsättning för hela samhällets motståndskraft.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

11. Försörjningstrygghet och leveranssäkerhet, punkt 5 (C)

av Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 52 och 53 samt
2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 47, 48 och 133 samt
avslår motionerna
2025/26:767 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkandena 6 och 7,
2025/26:1551 av Sten Bergheden (M),
2025/26:1867 av Ulrika Heindorff m.fl. (M) yrkande 1,
2025/26:2682 av Magnus Manhammar (S),
2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 49, 53 och 54,
2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 34,
2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 59 och
2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 8 i denna del.

Ställningstagande

I kölvattnet av Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina har det blivit tydligt vilka extrema påfrestningar ett samhälle kan utsättas för i krig och allvarliga kriser. En av de viktigaste lärdomarna är hur central energiförsörjningen är – och hur sårbar den kan vara om den blir ett mål.

Det står klart att en bärande del av den ryska strategin har varit att slå mot Ukrainas energisystem. Genom återkommande och omfattande robotangrepp har energiförsörjningen attackerats i syfte att bryta ned landets motståndskraft. När elen slås ut påverkas hela samhällets funktion – från sjukvård och transporter till kommunikationer och försvar.

Samtidigt visar Ukrainas erfarenheter att småskalig, regional och lokal energiproduktion med möjlighet till ödrift har bidragit till att begränsa konsekvenserna av angreppen. När delar av systemet kan arbeta självständigt stärks motståndskraften.

Sverige har en mer sammanhållen elförsörjning, vilket också har tydliga fördelar. Men mot bakgrund av det säkerhetspolitiska läget anser jag att robustheten i det svenska kraftsystemet behöver stärkas. Kritiska samhällsfunktioner bör kunna försörjas med el även utan anslutning till transmissionsnätet. I kombination med lokal energiproduktion och energilagring minskar detta sårbarheten, både nationellt och lokalt. Jag menar därför att det är angeläget att ge behöriga myndigheter i uppdrag att stärka elberedskapen genom att möjliggöra ödrift i flera geografiska områden.

Ett annat problem som påverkar motståndskraften negativt är bristande informationsdelning och otillräckligt samarbete mellan energiföretag och myndigheter. Avsaknaden av strukturerad och effektiv informationshantering försvårar både förebyggande arbete och hantering av störningar. Jag anser att Energimyndigheten och Myndigheten för civilt försvar gemensamt bör bidra till att stärka energisektorns motståndskraft genom att förenkla och förbättra

informationsutbytet, både mellan operatörer och mellan operatörer och myndigheter.

Vidare upphandlar Svenska kraftnät i dag en strategisk reserv för effektbristsituationer, den s.k. effektreserven. Jag anser att den befintliga effektreserven bör ersättas med en ny teknikneutral mekanism som prissätter och ersätter extra effekt och som flexibelt kan bidra i bristlägen för att dämpa pristoppar. En sådan lösning bör utformas så att den är förenlig med EU-rätten.

Jag anser också att effektreserven bör göras mer klimatvänlig genom att den fossila oljan ersätts med fossilfria alternativ till dess att andra, mer effektiva lösningar finns på plats.

Genom stärkt ödriftsförmåga, förbättrad informationssamverkan och en moderniserad och mer klimatvänlig effektmekanism kan motståndskraften i det svenska elsystemet öka väsentligt.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

12. Försörjningstrygghet och leveranssäkerhet, punkt 5 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 49, 53 och 54,

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkande 34 och

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 59 och

avslår motionerna

2025/26:767 av Joakim Sandell m.fl. (S) yrkandena 6 och 7,

2025/26:1551 av Sten Bergheden (M),

2025/26:1867 av Ulrika Heindorff m.fl. (M) yrkande 1,

2025/26:2682 av Magnus Manhammar (S),

2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C) yrkandena 52 och 53,

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 47, 48 och 133 samt

2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 8 i denna del.

Ställningstagande

Min uppfattning är att en decentraliserad elproduktion, i kombination med grön baskraft, kan bli en mycket robust hörnsten i framtidens hållbara samhälle – om den hanteras rätt. Målet i detta hänseende måste vara ett energisystem som är motståndskraftigt, som bättre står emot cyberattacker och extremväder och som klarar ödrift så att telekommunikationer, värmeförsörjning och andra samhällsviktiga funktioner kan upprätthållas även under en kris.

För Sveriges del innebär detta att vindkraft, solex och solvärme behöver byggas ut samtidigt som elnätet förstärks och automatiseras. Det räcker inte att producera mer el – systemet måste också bli smartare och mer flexibelt. Energilager behöver byggas i anslutning till bostäder och kommersiella verksamheter. Syftet är att jämna ut elproduktionen och balansera elnätet, men också att lagren ska kunna användas vid elavbrott.

Detta kräver en nationell strategi för energilager samt ett teknikneutralt stöd för storskalig energilagring. Utan en samlad inriktning riskerar utvecklingen att bli splittrad och otillräcklig.

Jag anser också att planeringen för hur särskilt viktiga verksamheter ska hållas i gång vid störningar behöver stärkas. Det måste tydliggöras vad som krävs i form av ödrift, lokal reservkraft och batterilager för att samhällsberärande funktioner ska kunna fungera även under ansträngda förhållanden.

Ett energisystem baserat på förnybara energikällor, kompletterat med energilagring och smarta elnät, är enligt min uppfattning inte bara en klimatpolitisk utan också en säkerhetspolitisk nödvändighet. En lång rad samhällsviktiga verksamheter är helt beroende av att energiförsörjningen fungerar. Därtill behövs en inhemsk produktion av bränslen, såsom biodrivmedel och vätgas, för att minska sårbarheten.

Jag anser därför att Svenska kraftnäts effektreserv och störningsreserv ska utgöras av importberoende energikällor och att målsättningen bör vara att de är 100 procent förnybara. För att samtidigt säkerställa kostnadseffektivitet bör Sverige inom EU verka för att flexibilitet åter ska få ingå i effektreserven.

För att ytterligare stärka motståndskraften och samtidigt främja ett smart och hållbart energisystem ser jag behov av stöd till reservkraft som inte är beroende av importerad energi, liksom till tekniker som också kan stabilisera elnätet, exempelvis batterier och vätgaslösningar.

Enligt min uppfattning bör Sverige därför ta fram en utvidgad plan för reservkraft med denna inriktning.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

13. Vissa avtals- och avgiftsfrågor, punkt 6 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S) och Isak From (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 9 och
avslår motionerna
2025/26:2898 av Lars Beckman (M),

2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 39 och 41 samt
2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 56 och 63.

Ställningstagande

Elmarknadens avreglering bygger på att elkunderna ska vara aktiva och själva välja de elavtal som passar dem bäst. Lokala nätmonopolbolag, som har leveransplikt för el, tillämpar sedan länge ett system med s.k. anvisade avtal för kunder som av olika skäl inte aktivt väljer en elleverantör. Det kan t.ex. gälla äldre personer som nyligen har flyttat. Syftet med systemet är att elbolagen ska få betalt för den el som används och att även passiva kunder ska få el levererad.

Som framgår av det föregående ställde vi oss hösten 2025 bakom regeringens förslag om att nätföretag ska välja ut anvisade elleverantörer på ett rättvist, transparent och icke-diskriminerande sätt. Vi är samtidigt medvetna om att det för närvarande pågår en översyn av elmarknaden där bl.a. systemet med anvisade elleverantörer ingår. I detta sammanhang vill vi därför understryka att inte alla kunder har möjlighet eller vill välja elleverantör och att det inte är rimligt att dessa kunder ofta får betala betydligt mer för sin el än de som gör ett aktivt val. Vi kan också konstatera att priserna för anvisade elavtal har ökat jämfört med priserna för rörliga avtal och att klagomålen från kunderna har blivit fler. Därför anser vi att Sverige bör införa en reglering liknande den som finns i Norge, dvs. att det ska finnas ett krav på att anvisade elhandelsföretag upphandlas regelbundet. En sådan ordning skulle innebära att företagen fick konkurrera om de kunder som inte själva gjort ett val och att priserna därmed skulle sänkas för dessa kunder. Vi anser att regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag i linje med det anförda.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

14. Vissa avtals- och avgiftsfrågor, punkt 6 (V, C, MP)

av Birger Lahti (V), Katarina Luhr (MP) och Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförts i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 39 och 41 samt
2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 56 och 63 samt
avslår motionerna

2025/26:2898 av Lars Beckman (M) och

2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 9.

Ställningstagande

Sveriges elnät behöver uppgraderas så att hela landet får ett smart, flexibelt och robust elsystem som klarar en växande produktion av förnybar el. Det är en förutsättning för att elektrifieringen och klimatomställningen ska lyckas.

En del i detta är att elanvändarna behöver nyttja elnätet mer effektivt och att det finns effektiva incitament som uppmuntrar konsumenterna att styra sin elförbrukning på ett smart sätt. Systemet med effekttariffer är tänkt att åstadkomma just detta, men vi ser med oro på det sätt som nu används för att införa dessa tariffer. Utformningen riskerar att motverka systemets syfte när solelsproducenter och elbilsägare – som har gjort investeringar som är positiva för både klimatet och elsystemet – riskerar att drabbas av höga priser även när elnätet inte är ansträngt vid den tidpunkt då bilen laddas eller solelen matas ut.

Eftersom det saknas en tydlig nationell styrning av hur effekttariffer ska utformas riskerar Sverige dessutom att få hundratals olika modeller – en för varje nätbolag. Det skapar otydlighet och förvirring för konsumenterna och försvårar utvecklingen av smart styrning och tekniska lösningar som bygger på förutsägbara villkor.

Nättarifferna behöver i stället bli mer dynamiska och ge incitament för att styra elanvändning till timmar då kapaciteten i elnäten är god. Kostnaderna för att främja efterfrågeflexibilitet är dessutom relativt små. Ofta räcker det med enkel styrutrustning, vars kostnad är marginell jämfört med större investeringar i en ny värmepump eller utbyggnad av elnätet.

Vi vill också betona att det sedan en längre tid funnits ett behov av att regeringen ger Energimarknadsinspektionen i uppdrag att pausa införandet av effekttariffer och göra en grundlig översyn av hela systemet. Ett system med effekttariffer måste vara ändamålsenligt utformat och får inte motverka elektrifieringen – vilket tyvärr verkar ha blivit konsekvensen av dagens regler.

Nu kan vi konstatera att regeringen, efter omfattande kritik mot hur effekttarifferna har utformats, till slut har gett med sig och gett Energimarknadsinspektionen i uppdrag att se över bestämmelserna. Med anledning av detta vill vi understryka att ett system för effekttariffer måste utformas så att elnätet används effektivt och så att avgifterna uppmuntrar till smart styrning av elförbrukningen. Till exempel kan inte effektagifter vara utformade på ett sätt som gör att solelsproducenter eller elbilsägare riskerar höga avgifter, trots att elnätet inte är fullt utnyttjat när de laddar bilen eller matar ut solel. Det måste löna sig att göra investeringar som bidrar till samhällets elektrifiering.

Ett omarbetat system behöver också innehålla regler som gör kostnaden för effekt tydlig för kunderna. Det är dessutom viktigt att kommande bestämmelser sätter tydliga ramar för elnätsföretagen, så att Sverige inte får lika många modeller för effekttariffer som det finns nätbolag. Erfarenheterna från dagens system visar att otydliga regler skapar stor förvirring hos konsumenterna och gör det svårt att utveckla smart styrning.

Tyvårr ser vi ingen tydlig inriktning i regeringens uppdrag till Energi- marknadsinspektionen, som till synes är framtaget utan någon större efter- tanke. Därför anser vi att riksdagen bör göra ett tillkännagivande i linje med det anförda.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

15. Stöd- och flexibilitetstjänster, punkt 7 (V, MP)

av Birger Lahti (V) och Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anføres i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 34, 37, 43 och 52,

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkandena 40 och 41,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 55, 60, 64 och 66 samt

2025/26:3547 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 15 och

avslår motion

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 90, 117 och 142.

Ställningstagande

Vi anser att det i dag finns otillräckliga incitament för energilagring och flexibilitet i elsystemet. Om Sverige ska klara elektrifieringen och samtidigt stärka leveranssäkerheten måste dessa delar ges en mer central roll.

En grundläggande åtgärd som vi menar att regeringen bör vidta är att ta fram ett mål för efterfrågeflexibilitet i elsystemet. Ett sådant mål skulle styra mot att ta vara på potentialen för flexibilitet som ökar i takt med att fler sektorer elektrifieras, och det krävs därför en tydlig politisk inriktning. För att underlätta för aktörer att vara flexibla måste dessutom kostnaden för effekten framgå tydligt för kunderna. Tydliga prissignaler är en förutsättning för att flexibilitet ska realiseras i praktiken.

Samtidigt innebär industrins utfasning av fossilt kol att en betydande del av framtidens elbehov kommer att kopplas till vätgasproduktion. Det kräver ett proaktivt arbete med den nya vätgasinfrastruktur som byggs upp. I takt med att industrin elektrifieras kan vätgaslager och smart styrning av industri- processer bidra till ytterligare flexibilitet och energilagring i systemet.

Vi anser vidare att ett system med s.k. grön baskraft bör införas i Sverige. I detta begrepp ingår kraftkällor och tekniker för att reglera effekt snabbt och lagra energi. Det omfattar höjd effekt i vattenkraften, ökad flexibilitet och effekt i kraftvärme samt gasturbiner drivna med förnybara bränslen. Även energilagring i form av vätgas, pumpkraft och värmelagring ingår, liksom

flexibilitet genom smart styrning av elbilsladdning, tvåvägsladdning och värmepumpar.

Mot denna bakgrund är det nödvändigt att bygga energilagrar i anslutning till bostäder och kommersiella verksamheter. Syftet är att jämna ut elproduktionen och balansera elnätet, men också att lagren ska kunna användas vid elavbrott. För att stimulera och påskynda investeringar i tekniker som balanserar energisystemet och dämpar prisvariationer bör en nationell strategi för energilagrar tas fram. Vi anser också att ett teknikneutralt stöd bör införas för storskalig energilagring, med t.ex. pumpkraft, värmelagring och vätgaslagring.

Parallellt med detta behöver elmarknaden utvecklas så att flexibilitet premieras även lokalt och regionalt. Elnätet behöver balanseras på fler nivåer än den nationella. Därför bör lokala och regionala marknader för flexibilitet i elanvändningen utvecklas, så att hushåll och företag enklare kan bidra med stödtjänster, exempelvis genom att sälja överskott från batterier eller elfordon när priset är högt eller kapaciteten är ansträngd.

I regioner med kapacitetsbrist är lokal elproduktion, såsom kraftvärme, särskilt viktig för effektbalansen. Detta bör återspeglas ekonomiskt. Vi anser att särskilt fokus bör ligga på att förbättra effektbalansen genom grön baskraft och ökad elproduktion i elområde 4. I detta sammanhang är värme- och kraftvärmesektorns roll i elsystemet av stor betydelse.

Slutligen bedömer vi att automatisering kan ge elkunder betydande möjligheter att vara flexibla och därigenom jämna ut belastningen på elsystemet. Genom smart styrning av eldrivna produkter kan effekttoppar kapas. Särskilt inom uppvärmningsområdet finns det goda möjligheter att styra effektuttaget. Vi anser därför att man bör överväga att ställa krav på att nya värmepumpar ska kunna bidra till efterfrågefleksibilitet, särskilt vid de effekttoppar som kan uppstå under vintertid.

Genom tydligare mål, stärkt lagringskapacitet, utvecklade flexibilitetsmarknader och ett system för grön baskraft kan energisystemet bli mer robust, kostnadseffektivt och anpassat till en växande elektrifiering.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

16. Stöd- och flexibilitetstjänster, punkt 7 (C)

av Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion 2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkandena 90, 117 och 142 samt avslår motionerna

2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 34, 37, 43 och 52,
2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkandena 40 och 41,
2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkandena 55, 60, 64 och 66 samt
2025/26:3547 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP) yrkande 15.

Ställningstagande

Jag anser att energipolitiken behöver ses över med en tydlig och samlad inriktning. Förutom att elproduktionen behöver öka måste överföringen förbättras och energieffektiviseringen stärkas. Dessutom behövs en satsning på energilagring och smart, flexibel användning. Omställningen kräver att hela systemet utvecklas – inte bara produktionen.

Den tekniska utvecklingen ger nya möjligheter. Batterier, vätgas, bränsleceller och digitalisering skapar helt nya förutsättningar för effektivisering, energilagring, flexibel användning och smarta elnät. Energilagring och systembalansering kan lindra kapacitetsutmaningarna och samtidigt minska sårbarheten i elsystemet.

Om förnybar el lagras när produktionen är hög kan den senare användas för att ersätta fossil energi i industrin och inom de tunga transporterna – områden där det annars är svårt att minska fossilberoendet på ett kostnadseffektivt sätt. Lagring är därmed inte bara en teknisk fråga utan en central del av klimatomställningen.

Utöver detta behövs satsningar på mellan- och långsiktig energilagring som en integrerad del av ett elsystem med en växande andel väderberoende energikällor. Lagring på medellång sikt kan bidra till effektutjämning, medan lagring på längre sikt kan möjliggöra att exempelvis solenergi som produceras under sommaren lagras och används under vinterhalvåret. Jag efterfrågar därför en handlingsplan som analyserar behovet av mellan- och långsiktig energilagring samt ser över behovet av ersättningsmodeller för handel med stödtjänster.

Jag vill dessutom att regeringen ger Energimarknadsinspektionen och Svenska kraftnät i uppdrag att utveckla flexibilitetsmarknader och skapa förutsättningar för att fler typer av aktörer ska kunna delta.

Vidare anser jag att elnätregleringen bör ändras så att flexibilitet och effektivare resursutnyttjande premieras högre än ren utbyggnad. Det är inte alltid mer nät som är lösningen – ofta kan ett bättre utnyttjande av befintlig kapacitet vara mer kostnadseffektivt. I anslutning till detta anser jag att regeringen skyndsamt bör utreda förslag som kan undanröja hinder och säkerställa finansiering för effekthöjning i fråga om befintlig kraftvärme och vattenkraft, inklusive pumpkraft. Det finns en betydande potential att öka effektuttaget genom att bättre nyttja den infrastruktur som redan finns.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

17. Energigemenskaper, punkt 8 (C, MP)

av Katarina Luhr (MP) och Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 55 och 57–59 samt avslår motion

2025/26:2797 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17.

Ställningstagande

Sverige har hamnat på efterkälken när det gäller den lokalt förankrade energiomställningen och det är hög tid att ändra på det. Runt om i Europa finns det i dag tusentals energigemenskaper – föreningar där människor har gått samman för att producera mer förnybar energi lokalt och samtidigt ta kontroll över sina egna elkostnader. I många länder har denna modell funnits i decennier och ofta haft ett tydligt politiskt stöd. Erfarenheten är tydlig: när människor själva är delaktiga i omställningen ökar också acceptansen för den. Investeringar i solceller, biogasanläggningar och vindkraft har därför i många fall mötts av engagemang snarare än motstånd.

I Sverige har utvecklingen dessvärre gått långsammare. Det är först på senare tid som en bredare diskussion om energigemenskapernas roll i omställningen kan skönjas. Den debatten välkomnar vi. Samtidigt är detta inte en utveckling som inte kan väljas bort. EU blir för varje år tydligare med att medlemsstaterna inte bara *kan* underlätta framväxten av energigemenskaper – de *ska* göra det.

Vi menar att flera åtgärder behövs för att främja energigemenskaper. Vissa åtgärder som vi i detta sammanhang vill lyfta fram är särskilt angelägna.

För det första saknas i dag en svensk juridisk definition av vad en energigemenskap är. Det skapar osäkerhet och försvårar utvecklingen av ändamålsenliga regelverk och stödformer. Vi anser att en tydlig definition bör införas för att skapa bättre förutsättningar för att fler energigemenskaper ska kunna växa fram.

För det andra behöver affärsmodellen stärkas. I dag beslutar nätbolagen om nättariffer utan att i tillräcklig grad beakta de systemnyttor som kan uppstå när energi produceras och används lokalt inom befintliga ledningar. Om energigemenskaper bidrar till minskade nätförluster och minskat behov av överliggande nät bör detta uppmuntras ekonomiskt. Vi anser därför att energi-

gemenskaper bör kunna få sänkt nättariff, särskilt i den del som avser nätförluster och kostnader för överliggande nät, i linje med vad Energimyndigheten har föreslagit.

För det tredje är finansieringen ett stort hinder. Energigemenskaper har ofta svårt att få banklån eftersom de saknar traditionella säkerheter, såsom fast egendom. I praktiken innebär detta att medlemmarna måste finansiera hela investeringen med eget kapital. Om energigemenskaper i stället kunde låna pengar i banksystemet skulle fler gemenskaper bildas och investeringarna kunna bli större. Vi vill därför att möjligheten till statliga kreditgarantier utreds. En sådan modell skulle både minska kapitalkostnaderna och ge staten möjlighet att ställa villkor som främjar bildandet av energigemenskaper.

Slutligen är kunskapen om energigemenskaper i dag för låg hos såväl offentliga aktörer som allmänheten och berörda företag. Vi anser därför att ansvariga myndigheter bör få i uppdrag att genomföra en nationell stöd- och informationsinsatsning i fråga om hur energigemenskaper bildas och drivs.

Vi menar att riksdagen bör uppmana regeringen att vidta åtgärder i linje med det anförda för att på allvar främja energigemenskaper i Sverige.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

18. Energigemenskaper, punkt 8 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2797 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 17 och avslår motion

2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkandena 55 och 57–59.

Ställningstagande

Så kallade energigemenskaper är enligt min uppfattning ett viktigt verktyg i omställningen till ett hållbart och robust energisystem. En energigemenskap innebär att närliggande byggnader kopplas samman i ett mindre system där energi kan produceras, delas, återvinnas och lagras. Det handlar i praktiken om att dela el med varandra.

Energigemenskaper skapar stora möjligheter till energieffektivisering och kan minska användningen av fossila energislag och samtidigt sänka elkostnaderna för de hushåll och verksamheter som deltar. De samhällsekonomiska vinsterna överstiger enligt min bedömning med god marginal de minskade elskatteintäkter som staten kan få till följd av en ökad lokal delning av el.

Jag kan konstatera att regeringen i februari 2024 gav Energimyndigheten i uppdrag att utreda förutsättningarna för att bilda och bedriva verksamhet i gemenskaper för förnybar energi och medborgarenergigemenskaper, som en del av Sveriges övergång till ett hållbart energisystem. I september 2024 presenterade myndigheten rapporten Energigemenskaper – Förutsättningar och förslag på främjandeinsats. Av rapporten framgår bl.a. att regelverken är otydliga och svårtolkade. Det konstateras också att befintliga stöd kopplade till förnybar el inte är anpassade för samägd energiproduktion. Vidare pekar myndigheten på behovet av stöd- och informationsinsatser, eftersom intresset för energigemenskaper är stort.

Mot denna bakgrund anser jag att regeringen bör återkomma med konkreta förslag som underlättar bildandet och driften av energigemenskaper.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

19. Vissa övriga elmarknadsfrågor, punkt 9 (S)

av Fredrik Olovsson (S), Monica Haider (S), Mattias Jonsson (S), Marianne Fundahn (S) och Isak From (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 26 och avslår motionerna

2025/26:811 av Mikael Larsson (C),

2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4,

2025/26:2974 av Hans Eklind och Camilla Brodin (båda KD),

2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 47,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 58 och

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 136.

Ställningstagande

Den allt snabbare energiomställningen innebär betydande utmaningar i fråga om elsäkerheten. Nya tekniker införs i åldrande elanläggningar som inte är anpassade till förändrade förbruknings- och produktionsmönster. Samtidigt integreras mer avancerad elektronik i elsystemet, exempelvis genom solcellsanläggningar och laddstolpar.

Denna utveckling ökar risken för elektromagnetiska störningar som kan påverka radiokommunikation, el- och telenät samt utrustning som är ansluten till dessa. Det är en fråga som berör både samhällets funktion och den enskildes trygghet.

Vi kan konstatera att Elsäkerhetsverket sedan 2022 har tillförts förstärkta resurser för att arbeta med dessa frågor. För att säkerställa att satsningen får avsedd effekt och att arbetet bedrivs effektivt anser vi att regeringen bör utvärdera denna förstärkning.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkänna för regeringen.

20. Vissa övriga elmarknadsfrågor, punkt 9 (V)

av Birger Lahti (V).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4 och avslår motionerna

2025/26:811 av Mikael Larsson (C),

2025/26:2974 av Hans Eklind och Camilla Brodin (båda KD),

2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 47,

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 58,

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 136 och

2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 26.

Ställningstagande

Jag vill belysa det faktum att arbetsmaskiner under 2023 stod för över 6 procent av Sveriges totala utsläpp av växthusgaser. De tunga maskinerna svarar för en stor del av dessa utsläpp. Naturvårdsverket har i sin analys, genomförd på uppdrag av regeringen, konstaterat att utsläppen från arbetsmaskiner dessutom ökar och i dag är lika omfattande som utsläppen från tunga lastbilar. Det är en utveckling som man inte kan blunda för.

Samtidigt är bilden tydlig: en fungerande ladd- och tankinfrastruktur är en avgörande förutsättning för att vi ska kunna ställa om till fossilfria alternativ och nå klimatmålen. I dag bromsas omställningen av höga kostnader, svag efterfrågan och krångliga regelverk. Resultatet blir att elektrifieringen av arbetsmaskiner går för långsamt.

Naturvårdsverket har presenterat flera konkreta åtgärder för att vända utvecklingen. Jag anser att omställningen till fossilfria arbetsmaskiner måste prioriteras skyndsamt och att regeringen i närtid bör göra verklighet av myndighetens förslag.

I detta sammanhang vill jag särskilt framföra att regeringen bör ge Energi- marknadsinspektionen och Energimyndigheten i uppdrag att förenkla och påskynda eldrivna arbetsmaskiners tillgång till tillfälliga elanslutningar.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

21. Vissa övriga elmarknadsfrågor, punkt 9 (C)

av Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 136 och
avslår motionerna
2025/26:811 av Mikael Larsson (C),
2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4,
2025/26:2974 av Hans Eklind och Camilla Brodin (båda KD),
2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 47,
2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 58 och
2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 26.

Ställningstagande

Jag anser att det finns en betydande potential att öka den svenska produktionen av solceller. I dag är energislaget kraftigt underutnyttjat, samtidigt som regelverket för solcellsinstallationer är snårigt och svårt att överblicka.

Jag ser det också som olyckligt att Försvarsmakten och Luftfartsverket i vissa fall sätter stopp för utbyggnad av förnybar elproduktion, trots att det finns tekniska lösningar som kan möta de krav som ligger bakom invändningarna. I stället för att det införs förbud och tungrodda utredningar bör fokus ligga på att ställa tydliga krav på den teknik som används.

Jag anser att riksdagen därför bör uppmana regeringen att se till att det ställs krav på viss teknik, såsom störningsfria optimerare, i stället för att dåliga regler leder till totalförbud mot t.ex. solceller.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

22. Vissa övriga elmarknadsfrågor, punkt 9 (MP)

av Katarina Luhr (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna
2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP) yrkande 47 och
2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP) yrkande 58 och
avslår motionerna
2025/26:811 av Mikael Larsson (C),
2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V) yrkande 4,
2025/26:2974 av Hans Eklind och Camilla Brodin (båda KD),
2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C) yrkande 136 och
2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S) yrkande 26.

Ställningstagande

För att möjliggöra utfasningen av fossil energi behövs en kraftig utbyggnad av den förnybara energiproduktionen. Mer el behöver också frigöras för att ersätta den fossila energi som Sverige fortfarande importerar. Med en ökad andel förnybar energi kommer det samtidigt att ställas större krav på flexibilitet i elsystemet.

För att vi ska kunna uppnå konkreta resultat behövs en stark innovationskraft. Det kan handla om teknikutveckling, nya tjänster och affärsmodeller som bidrar till att göra elsystemet mer flexibelt och effektivt. Jag menar att det vore beklagligt om denna innovationskraft hämmas av byråkratiska hinder och stelbenta regelverk.

Jag anser därför att det bör införas testbäddar som möjliggör undantag från dagens elmarknadsregleringar. Syftet ska vara att reducera effekttoppar, stimulera framväxten av ny teknik och bidra till en reglering som är bättre anpassad till energiomställningens krav.

Detta bör riksdagen ställa sig bakom och tillkännage för regeringen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:349 av Lars Englund (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en prismodell på el i syfte att kompensera företag genom en skattereduktion för elpriser som överstiger ett nationellt referenspris på el, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att definiera ett nationellt referenspris på el och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:418 av Niels Paarup-Petersen (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning av de svenska elområdena och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om differentierad elpriskompensation och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:517 av Anders Alftberg och Robert Stenkvist (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att begränsa ägandet av elnät till ekonomiska föreningar och allmännyttiga aktörer och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:625 av Jamal El-Haj (-):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda prissättningen av elpriserna samt alternativa modeller till den modell som marknaden använder i dag och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:767 av Joakim Sandell m.fl. (S):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett gemensamt nationellt elprisområde eller kompensationsmekanismer för särskilt utsatta regioner och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skynda på utbyggnaden av elnäten och minska byråkratiska hinder och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt försörjningstrygghet, bl.a. krav på grundbemanning, certifiering av

arbetskraft och minskat beroende av osäkra entreprenadlösningar, och tillkännager detta för regeringen.

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tydligare demokratisk kontroll över kritisk elinfrastruktur och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:811 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten genom Svenska kraftnät ska initiera projekt om att viltanpassa breda kraftledningsgator och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:848 av Niels Paarup-Petersen (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införandet av flödesbaserad kapacitetsberäkning bör pausas eller stoppas och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:990 av Helena Lindahl och Anne-Li Sjölund (båda C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydliggöra för Svenska kraftnät att en utbyggnation av och investering i stamnätet behöver göras i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att investeringar i stamnätet inte enbart bör bygga på prognos utan göras med marginal för att även möjliggöra framtida och ytterligare elintensiva investeringar i hela Sverige och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ha som målsättning att halvera tiderna för tillståndsprocesserna och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1316 av Per-Arne Håkansson och Niklas Karlsson (båda S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda ett gemensamt nationellt elprisområde och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1437 av Markus Selin m.fl. (S):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att verka för en revidering av nätavgiftsregleringen i syfte att bromsa avgiftsökningarna och stärka incitamenten för nya investeringar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1442 av Patrik Lundqvist m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kapaciteten i det svenska elnätet måste byggas ut proaktivt för att möta framtida behov och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa långsiktighet i elnätet för att ge förutsättningar för långsiktig planering för energiintensiva industrier och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en tuffare reglering för elnätsbolagen för att hålla nere kostnaderna för hushåll och företag och reformera intäktsregleringen för att uppmuntra innovation och maximalt kapacitetsutnyttjande och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1447 av Ida Karkiainen m.fl. (S):

6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elnätet bör byggas ut och tilldelningssystemet reformeras och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1551 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att planera för att så snabbt som möjligt utreda och bygga flera gasturbiner i Västsverige för att klara effektopparna och elbehovet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1867 av Ulrika Heindorff m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att undersöka möjligheten till lokala effektreserver i södra Sverige och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om elområdesindelningen och dess effekter samt om att överväga att utreda möjligheterna att återgå till ett elprisområde och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det är viktigt att utbyggnaden av överföringskapacitet inom Sverige fortsätter och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge Svenska kraftnät i uppdrag att få på plats en lösning gällande elområdena som inte missgynnar Skåne, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ge Svenska kraftnät ett uppdrag att arbeta utifrån målsättningen att garantera en minimikapacitet i överföringen mellan elområde 3 och elområde 4, utifrån förstärkning av nät samt vid upphandling av stödtjänster, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1901 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten till ett gemensamt nationellt elprisområde eller kompensationsmekanismer för särskilt utsatta regioner samt att vidta åtgärder för att utjämna prisskillnaderna i landet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2238 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheterna till att övergripande säkra elinfrastrukturen för industritunga regioner för att klara omställningen till ett mer hållbart samhälle och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2246 av Ann-Sofie Lifvenhage (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att säkra elförsörjningen till Gotland och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2335 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att undersöka möjligheten till ett gemensamt nationellt elprisområde eller kompensationsmekanismer för särskilt utsatta regioner, samt om att vidta åtgärder för att utjämna prisskillnaderna i landet, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2519 av Morgan Johansson m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen antingen bör ompröva beskedet om elanslutningarna eller att regeringen omgående bör ta fram planer för att på kort sikt kompensera Skåne för den uteblivna elproduktionen genom annan elproduktion eller kraftigt förbättrad elöverföring från övriga landet, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2656 av Cecilia Rönn (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur staten kan återta ägandet av elnätet hela vägen ut till hushåll och företag och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2669 av Lars Englund (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska kraftnät bör ges ett förtydligt och nytt uppdrag med fokus på ansvaret

för Sveriges långsiktiga elförsörjning och tillkännager detta för regeringen.

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla elprisområden i Sverige och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2682 av Magnus Manhammar (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av en nationell strategi för ödrift i elnäten och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2789 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Energimarknadsinspektionen och Energimyndigheten i uppdrag att förenkla och påskynda eldrivna arbetsmaskinernas tillgång till tillfälliga elanslutningar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2796 av Mathias Tegnér (S):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta ett större statligt ansvar för att öka investeringstakten i ett robust elnät för industriell elektrifiering och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2797 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med förslag på implementering av modellen för Sverigepriser på el och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör deklarerat för EU att den avser att införa Sverigepriser på el och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör initiera en samrådsprocess, i enlighet med det som anförs ovan, med övriga EU-länder i syfte att implementera Sverigepriser på el och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör tillsätta en elkriskommission i syfte att utreda osäkerheten i elförsörjningen med anledning av hur utländska investerarens inteckningar i elproduktionen påverkar det svenska elsystemet och framtida planer på omställningen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med förslag för att underlätta att bilda och driva energigemenskaper och tillkännager detta för regeringen.

18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör uppdra åt Svenska kraftnät att prioritera de planerade förstärkningarna av stamnätet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2822 av Mikael Larsson m.fl. (C):

52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka elberedskapen i Sverige genom att möjliggöra ödrift i en större andel geografiska områden och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förenklad informationsdelning mellan operatörer samt mellan operatörer och myndigheter i energisektorn och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2898 av Lars Beckman (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det behövs en översyn av prissättningen på effektavgiften vad avser både tidpunkter för när den ska gälla och nivåerna för att den ska vara rimlig för hushåll och företag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2974 av Hans Eklind och Camilla Brodin (båda KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla elcertifikatssystemet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3273 av Linus Lakso m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att erbjuda statliga elektrifieringsavtal i syfte att möjliggöra en plan för utfasning av fossil energi samt stimulera en utbyggnad av kraftproduktion och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett planeringsmål för att kunna tillgängliggöra mer el till 2030 och 2035 årligen och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett planeringsmål för grön baskraft till 2030 om 10 GW genom effekthöjningar, energilagring och flexibilitet och tillkännager detta för regeringen.
33. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett pristak på el och tillkännager detta för regeringen.
34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för energilager och införa ett teknikneutralt stöd för energilager, såsom vätgas, pumpkraft, batterier och värmelager, och tillkännager detta för regeringen.
37. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stimulera och skapa förutsättningar för lokala och regionala marknader för flexibilitet i elanvändningen och tillkännager detta för regeringen.

39. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Energimarknadsinspektionen i uppdrag att snabbt dra i handbromsen med dagens effekttariffer samt att se över frågan och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra en översyn av hur elnäten bäst ägs och förvaltas och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kundens kostnader för effekt tydligt bör redovisas och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att halvera tiden för byggande av elnät och förkorta byggtiden för stamnät med minst två år genom regelförändringar som föreslås i den statliga utredningen om moderna tillståndprocesser för elnät, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
43. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stötta framtidens kraftvärme- och värmeproduktion samt underlätta för lokal effektproduktion och stödtjänster och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det möjligt att överföra egenproducerad el mellan olika byggnader inom samma fastighet eller närliggande fastigheter och tillkännager detta för regeringen.
46. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra att tillgången på nätkapacitet styrs av miljö- och samhällsnytta och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa testbäddar för undantag från dagens elmarknadsregleringar i syfte att reducera effekttoppar och stimulera ny teknik och reglering och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska kraftnäts effektreserv och störningsreserv ska vara 100 procent förnybar samt att Sverige gentemot EU bör driva på för att flexibilitet ska få ingå i effektreserven igen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta installation av energilager som kan användas för att jämna ut elproduktionen och balansera elnätet men också kan nyttjas vid elavbrott, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stötta tekniker genom höjt grönt avdrag för ödrift i enskilda fastigheter och energigemenskaper och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en plan för och ett stöd till utökad reservkraft som inte är beroende av importerad energi, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en definition av energigemenskaper och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka proaktivt för att nyttor som energigemenskaper kan ge ska speglas i nättariffen och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta investeringar för energigemenskaper och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en nationell stöd- och informationsinsats om energigemenskaper och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3282 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påskynda investeringar i befintligt elnät och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3328 av Camilla Brunsberg (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör utreda förutsättningarna för att Sverige på sikt återgår till ett enhetligt elprisområde, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör genomföra åtgärder för att långsiktigt stärka elproduktionen och överföringskapaciteten, så att geografiska prisvariationer elimineras, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP):

34. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppgradera det svenska elnätet så att hela landet får ett smart, flexibelt och robust elnät som klarar av en ökad andel förnybar el, står emot cyberattacker och extremväder bättre och klarar ödrift så att telekommunikationer och värmeförsörjning kan upprätthållas även vid kriser och tillkännager detta för regeringen.
40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att underlätta installation av energilager som kan användas för att jämna ut elproduktionen och balansera elnätet men också kan nyttjas vid elavbrott och tillkännager detta för regeringen.
41. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för energilager och införa ett teknikneutralt stöd för storskaliga energilager och tillkännager detta för regeringen.
42. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att halvera tiden för byggande av elnät och förkorta byggtiden av stamnät med

minst två år genom regelförändringar, bättre samordning och kraftfulla investeringar i ny nätkapacitet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3422 av Katarina Luhr m.fl. (MP):

40. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett investeringsstöd för grön baskraft och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återinföra stödet för anslutning av havsbaserad vindkraft och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anta ett mål för efterfrågeflexibilitet i elsystemet och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tydligt redovisa kundens kostnader för effekt och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkra att tillgången på nätkapacitet styrs av miljö- och samhällsnytta, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa testbäddar för undantag från dagens elmarknadsregleringar i syfte att reducera effekttoppar och stimulera ny teknik och reglering och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska kraftnäts effektreserv och störningsreserv ska vara 100 procent förnybar samt att Sverige gentemot EU bör driva på för att flexibilitet ska få ingå i effektreserven igen, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stimulera och skapa förutsättningar för lokala och regionala marknader för flexibilitet i elanvändningen och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stimulera dynamiska nätavgifter som främjar flexibilitet och smart energianvändning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för energilager och införa ett investeringsstöd för storskalig energilagring, såsom vätgas, batterier och värmelager, och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kraftfullt skynda på utbyggnaden av en smart elinfrastruktur för framtidens elsystem genom att minst halvera tiden för byggande av elnät och förkorta byggtiden för stamnät med minst två år genom att genomföra de regelförändringar som föreslås i den statliga utredningen om

- moderna tillståndsprocesser för elnät, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en nationell strategi för framtidens kraftvärme- och värmeproduktion för att underlätta för lokal effektproduktion och stödtjänster och tillkännager detta för regeringen.
 67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra det möjligt att överföra egenproducerad el mellan olika byggnader inom samma fastighet eller närliggande fastigheter och tillkännager detta för regeringen.
 83. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en handlingsplan för att säkerställa el i närtid till industrins klimatomställning och tillkännager detta för regeringen.
 84. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förbättra tilldelningen av effekt för att skynda på industrins klimatomställning och tillkännager detta för regeringen.
 85. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa dubbelriktade prissäkringsavtal mot grön industri och elproducenter och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3547 av Amanda Palmstierna m.fl. (MP):

15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om krav på att nyinstallerade värmepumpar ska använda styrteknik för att kunna bidra till efterfrågeflexibilitet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3582 av Rickard Nordin m.fl. (C):

47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att göra den befintliga effektreserven mer klimatvänlig genom att ersätta den fossila oljan med fossilfria alternativ och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ersätta den befintliga effektreserven med en ny teknikneutral mekanism som prissätter och ersätter extra effekt och som flexibelt kan bidra i bristlägen för att kapa pristopparna för att också införa en effektreserv som är förenlig med EU-rätten och tillkännager detta för regeringen.
85. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den nya intäktsregleringen ska driva mot en starkt överföringskapacitet i syfte att möta den ökande efterfrågan på el och fokusera på smarta elnät, ökad användarflexibilitet, energieffektivisering och energilagring, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
90. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta fram en handlingsplan som undersöker behovet av mellan- och långsiktig energilagring samt ser över behovet av ersättningsmodeller för handel med stödtjänster och tillkännager detta för regeringen.

93. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka transparensen i köerna för anslutning till stamnät och regionnät för både producenter och konsumenter och tillkännager detta för regeringen.
94. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en översyn av ellagen och elnätsregleringen för att underlätta investeringar i smart teknik och för att bereda vägen för nya affärsmodeller såsom införande av timmätning för kunder i det svenska elsystemet senast 2026 och tillkännager detta för regeringen.
95. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att bygga ut anslutningspunkter i stamnätet till all fossilfri elproduktion och tillkännager detta för regeringen.
96. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska kraftnät ska kunna projektera nätutbyggnaden till privata aktörer som kan bygga ut elnäten i en snabbare takt, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
97. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa bättre förutsättningar för regional samplanering av nätinfrastuktur och tillkännager detta för regeringen.
98. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att elnätsinfrastrukturen bör byggas ut på ett sätt som minimerar behovet av markintrång samt att kravet på att använda marksnål teknik när det är möjligt bör skärpas och tillkännager detta för regeringen.
99. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att göra undantag från krav på koncession inom redan miljöprövat verksamhetsområde som kan möjliggöra en snabbare elnätsutbyggnad och tillkännager detta för regeringen.
100. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med heltäckande konsekvensanalyser och ett kostnadseffektivt styrmedel för Sveriges framtida elförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
103. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenskt elsystem ska vara robust och motståndskraftigt och tillkännager detta för regeringen.
104. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenska elpriser ska hållas låga i syfte att fortsätta att möjliggöra konkurrenskraftiga affärsmodeller och billig hushållsel och tillkännager detta för regeringen.
105. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att så snabbt som möjligt stärka energisystemet genom att bygga ut elproduktion i södra Sverige och öka överföringskapaciteten inom landet så att Sveriges elprisområden helt kan avskaffas och ett gemensamt konkurrenskraftigt elpris tryggas i hela landet och tillkännager detta för regeringen.

106. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska fokusera på möjliggörande lagstiftning, t.ex. acceptansfrågor och tillståndprocesser, i syfte att påskynda utbyggnadstakten och tillkännager detta för regeringen.
117. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt utreda förslag som kan undanröja hinder samt finansiering som skulle möjliggöra effekthöjning av befintlig kraftvärme och vattenkraft, vilket inkluderar pumpkraft, som skulle öka effektuttaget kraftigt och tillkännager detta för regeringen.
126. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt införa ett nytt ansökningsförfarande för den havsbaserade vindkraften och tillkännager detta för regeringen.
127. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att åter ge Svenska kraftnät i uppdrag att bygga ut stamnätet till havs för att inte riskera att viktiga investeringar i elproduktion kommande år uteblir, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
129. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att genomföra en kartläggning av gränserna i nätregleringen för att undvika att befintlig vindkraft minskar sin produktion av lönsamhetsskäl, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
133. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det är viktigt att beakta värdet av lokal energiproduktion, vilken ökar systemets motståndskraft och möjliggör ö-drift, och tillkännager detta för regeringen.
136. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att ställa krav på teknik såsom optimerare i stället för att totalförbjuda solceller och tillkännager detta för regeringen.
137. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska kraftnät ska få i uppdrag att bygga ut ledningskapaciteten för att öka effekten från befintlig kärnkraft och tillkännager detta för regeringen.
141. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att påskynda byggandet av en tredje elkabel till Gotland för att säkerställa öns elförsörjning och skapa förutsättningar för omställning till ett klimatsmart samhälle och tillkännager detta för regeringen.
142. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Energimarknadsinspektionen och Svenska kraftnät i uppdrag att utveckla flexibilitetsmarknader och möjliggöra för fler typer av aktörer att delta och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3594 av Fredrik Olovsson m.fl. (S):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om regeringens ansvar att försvara mekanismer i EU:s regelverk som möjliggör

- flexibel användning av s.k. flaskhalsintäkter och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om behovet av tillgång till stabila och rimliga priser för elkonsumenter i hushåll, s.k. folkhemsel, och tillkännager detta för regeringen.
 8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om elnätutbyggnad och intäktsregleringen och tillkännager detta för regeringen.
 9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en ny modell för anvisade avtal och tillkännager detta för regeringen.
 13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Svenska kraftnäts tidigare uppdrag för anslutning av havsbaserad vindkraft ska återupptas och tillkännager detta för regeringen.
 26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om tryggt och säkert elsystem och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3596 av Elisabeth Thand Ringqvist m.fl. (C):

14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt bör återkomma med heltäckande konsekvensanalyser och ett kostnadseffektivt styrmedel för Sveriges framtida elförsörjning och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenskt elsystem ska vara robust och motståndskraftigt och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att svenska elpriser ska hållas låga i syfte att fortsatt möjliggöra konkurrenskraftiga affärsmodeller och billig hushållsel och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att så snabbt som möjligt stärka energisystemet, genom att bygga ut elproduktion i södra Sverige och öka överföringskapaciteten inom landet, så att Sveriges elprisområden helt kan avskaffas och ett gemensamt konkurrenskraftigt elpris tryggas i hela landet och tillkännager detta för regeringen.
24. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga möjligheten att finansiera anslutningar till stora fossilmfria produktionskällor av el till elnätet och tillkännager detta för regeringen.
25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Svenska kraftnät i uppdrag att anpassa transmissionsnätet i förväg till snabbt utökad storskalig produktion av el på många platser, inklusive planerade vindkraftsparker, och kraftigt ökad överföringskapacitet mellan olika elområden och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3789 av Daniel Riazat (-):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att storskaligt stödja nätförstärkningar, energilagring och stödtjänster för att balansera ett växande förnybart elsystem och tillkännager detta för regeringen.